A. VLAHUȚĂ

UN AN

DE

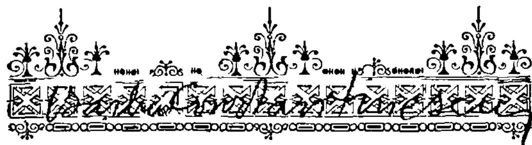
LUPTĂ

BUCUREȘTI

— Editura Librărieĭ Carol Müller —

1895.

AMINTIRĬ DESPRE EMINESCU

Eram în gimnaziŭ cînd am citit primele poeziĭ ale luĭ Eminescu şi trista luĭ nuvelă «Sărmanul Dionisie» Versurile luĭ exercitaŭ asupra mea o înrîurire estraordinar de puternică, adincimea fascinantă a gîndurilor luĭ mă umpleaŭ de un fior mistic, de o admiraţie estatică Şi de multe orĭ am căutat să văd în închipuirea mea de copil figura necunoscută a acestuĭ zeŭ, care mi se părea că trebue să trăească o vieaţă cu totul deosebită de a noastră, într'o lume supraumană, fantastică Credeam cîte-o-dată că'l zăresc în unele tablourĭ din «Sărmanul Dionisie», o vagă siluetă care se depărta mereŭ, şi parcă se topia într'o lumină intensă, ameţitoare

Cînd am terminat liceul, aveam în cap

figura luĭ Eminescu, aşa cum mĭ-o făcusem eu un tinăr slab, înalt, palid şi tras la fată, cu ochiĭ negri, visătorĭ, pe umerĭ iĭ cad plete ondulate, o haină lungă şi veche îĭ acopere trupul până 'n călcăe, el nu vede pe unde calcă, nu se uĭtă la nimenĭ, şi merge ca un somnabul, parc'ar pluti

Treĭ anĭ am căutat pe ulițile capitaleĭ figura aceasta, şi n'am găsit'o Intr'o zi, mă 'ntorceam cu maĭ mulți prietenĭ de la universitate In dosul pasajuluĭ, aud pe cine-va zicînd «uite Eminescu!» Totĭ ne oprim să'l vedem Un om în vîrstă, bine făcut, rotund la față, fără plete, îmbrăcat ca totĭ oamenii Il văd suindu-se 'n tranvaĭ, — mă despart de prieteni, şi mă urc şi eŭ M'aşez în fața poetuluĭ şi'l privesc, cu sfieală El ține pe brațe un ghiozdan ros pe la marginĭ, degetele de la mina dreaptă iĭ sunt pline de cerneală violetă, ochii luĭ micĭ, înfundațĭ, cu gene rarĭ, aŭ privirea vagă şi ostenită a omuluĭ distias, dus pe gîndurĭ

Lîngă el stă o cocoană slabă şi su-

limenită, care 'l priveşte fix, din ce în ce maĭ intrigată Ea 'şĭ şterge cu batista colţurile guriĭ, şi 'şĭ potriveşte bridurile de la pălărie, cu gesturile unei persoane care ia o hotărîre

— Aşa 'ĭ că nu mă maĭ cunoaşteţĭ, Domnule Eminovicĭ?

Eminescu, se întoarce, un zîmbet blînd îĭ luminează faţa

— Doamna A cu ce pricină pe-aicĭ?

Şi Doamna iĭ spune că fata eĭ a părăsit trupa» şi caută un loc de profesoară, iĭ aduce-aminte de cînd făcea şi el parte din trupă, şi oftează

— Dar D-ta, ce facĭ aicĭ în Bucureşti?

— Eŭ daŭ lecţiĭ

Suntem în strada Buzeştilor Eminescu se ridică incet şi face semn conductoruluĭ să oprească

— Ce, pe-aicĭ staĭ?

Poetul răspunde c'o mişcare plictisită din cap, care însemna şi «da», şi bună ziua», şi multe de toate

* * *

Cincĭ anĭ după asta Stăm amîndoĭ

la o masă în cafeneaua de la «*Imperial*» In fața noastră, la o altă masă, e un bătrîn chel, c'o figură foarte curioasă, de-o slăbiciune și de-o paloare bolnăvicioasă Eminescu îl privește lung, milos, — nu'și poate lua ochii de la el Se pleacă încet la urechia mea

— Oare cine-o fi? tu nu'l cunoști?

— Nu da de ce mă 'ntrebi?

— Grozav seamănă cu tata

Intrebăm pe chelner și aflăm că 'i consulul de la Salonic

Poetul mă sfătuește să traduc în versuri «Cei șapte de la Teba» și laudă seninătatea și măretia tragediilor clasice

O fetiță, c'un paneraș de flori, se tot milogește pe lîngă noi, c'un aer de sfîșietoare mizerie Aleg o garoafă și o daŭ poetului, care 'mi spune că 'i plac florile Eminescu ridică garoafa c'un gest delicat, se uită gînditor la petalele învoalte, de un roș închis, și ca și cum ar relua șirul unei discutii întrerupte un moment, îmi spune

— De geaba, ne trebue un poet care

s'o ia peste cîmpĭ, nebuneşte ne trebue ceva noŭ, cu totul noŭ un nebun, dar un nebun de geniŭ, care să 'şĭ croiască, el, o formă a luĭ ş'un drum neîncercat de nimenĭ

Eŭ îl privesc lung, nedumerit , aştept să văd cu ce se leagă asta

— Uite, dintre tinerii de azĭ, ştiĭ cine dă semne c'are să fie un poet mare la noĭ ?

— Cine ?

— Mile Da, da, nu te uĭta Mile ĭe poet In «Caetul roşu» al luĭ am găsit lucrurĭ minunate, minunate !

Acum prind legătura roşata garoafeĭ a chiămat «Caetul roş»

E tîrziŭ, aproape miezul nopţiĭ Afară plouă, şi cum n'avem umbrelă, o ţinem maĭ mult o fugă păn la otel Metropol

— Rămîĭ la mine 'n noaptea asta

— Nu pot, am de făcut gazeta pe mîĭne şi mie nu-'mĭ vine îndămînă să scriŭ de cît acasă la mine Da haĭ, că mă suiŭ şi eŭ pentr'un sfert de ceas, poate-a maĭ sta ploaia

Eminescu are chef de vorbă Imĭ povesteşte o dragoste a luĭ, o întîmplare curioasă, care i-a inspirat poezia «Luceafărul», şi care nu se poate spune aicĭ

— Dar ştii că sunt două aproape Işĭ ia pălăria şi pleacă grăbit

Mă culc Ascult cum răpăe ploaia pe coperiş, şi mă gîndesc la Eminescu cît îĭ de sărac şi de chinuit Am un bilet de lotărie, şi fac planurĭ generoase pe cîştigul cel mare, de 100 000 de leĭ Aud paşĭ pripiţĭ pe sală o bătae discretă în uşă

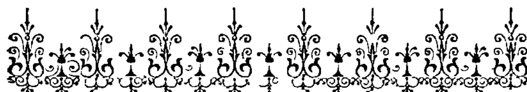
— Cine'ĭ?

— Eŭ Mi-am uitat garoafa

Aprind lumînarea Eminescu, ud leoarcă, îşĭ ia floarea de pe masă şi sgribulit, c'un rîs copilăresc, îmĭ zice «noapte bună» şi pleacă

Pentru prima oară poetul îmĭ da de gîndit

SERIOZITATE

Supărător lucru e să aĭ de-a face c'un om flecar şi fluşturatec, pe vorba căruia să nu poţĭ pune nicĭ odată temeiŭ zeflemeaua îşĭ are şi ea şartul eĭ Dar ce nesuferită e seriozitatea omuluĭ nul ! O, e teribil prostul, care se crede obligat să fie demn şi grav în fiecare moment Cunoaşteţĭ tipul Eŭ l'am vezut contepist la subprefectură, profesor, ofiter, deputat, moşier, magistrat, ministru pretutindenĭ acelaş bărbat important, foarte serios şi foarte solemn, care merge ţanţoş, ca un tambur-major la paradă, şi care vecĭnic are aerul de a zice daţi-vă la o parte, nenorocitilor, nu vedeţĭ cît sunt de grav !»
Şi l'am văzut pe stradă, în tren, la birt, la teatru, pe la balurĭ a, să nu cre-

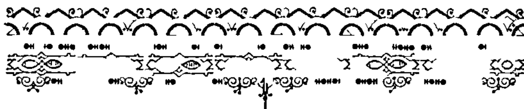
deţĭ cum-va că el a venit la bal ca să joace, s'ar putea? un om aşa de serios să sară prin salon? ce, el e paiaţă? l'am văzut gesticulînd, l'am auzit vorbind, debitînd cele maĭ marĭ inepţiĭ, c'un ifos şi c'o încreţire de sprîncene, de-aĭ fi crezut că cine ştie ce lucrurĭ de seamă spune Dar maĭ ales, în exerciţiul funcţiuneĭ luĭ, se arată acest tip în toată splendoarea să te ferească Dumnezeŭ să fiĭ străin şi să te apropiĭ cu sfială de el, ca să'l întrebĭ ceva! O dată 'şĭ ridică solemn capul «Ce pofteştĭ?» Şi iute 'ţĭ taĭe apa de la moară, cum te-o vedea maĭ slab de înger El nu rîde nicĭ odată, el nu admiră nimic Pentru dînsul entuziasmul e o înjosire M'am întrebat adesea oare ce s'o fi petrecînd, în capul acestuĭ imbecil-serios? O fi el în adevăr convins că persoana luĭ este o bine-cuvîntată şi nepreţuită podoabă pentru omenire, şi că toată suflarea trebue să'l respecte? Saŭ — ceea-ce e maĭ greŭ de presupus — el ştie bine cît îĭ plăteşte pĭelea, şi caută să'şĭ ascundă păcatele şi slăbiciunea la adăpostul uneĭ

seriozităţiĭ de porunceală, să'şĭ facă un decor ş'o armă de succes, în campania vieţiĭ, din morga aceea dispreţuitoare, care 'ţĭ impune şi 'ţĭ ĭa piuitul, până să bagĭ de seamă cu cine aĭ de-a face

O, cîţĭ netrebnicĭ, cîţĭ imbecilĭ nu trec mîndri pe dinaintea noastră, înfăşuraţĭ în hlamida seriozităţiĭ, şi noĭ îĭ salutăm pîn la pămînt, îĭ privim cu respect—naivĭ ce suntem !— şi nu ne putem stăpîni emoţiunea, cînd venim in faţa lor !

Ştiŭ c'ar avea de lucru un scriitor care s'ar hotărî să'ĭ ĭa frumuşel pe cîte unul, să'ĭ scoată din armura de gigant în care şi-aŭ vîrît trupul lor pipernicit ca să ne sperie, să'ĭ arunce, aşa cum sunt, în vaza tuturor, şi să ne spue «eată stîrpitura pe care o credeaţi atît de grozavă, priviţĭ-o cum tremură şi cît îĭ de păcătoasă, în propria eĭ piele ! »

MAURICIŬ FENERŞTEIN

O, Morit, Moriț, cum aĭ putut tu să uiti pe Şloim şi pe duioasa Surăh! Nu eşti sînge din sîngele lor? Nu maĭ răsună nimic in sufletul tăŭ din vorbele carĭ te-aŭ alintat, din cintecele carĭ te adormiaŭ? Săracĭ eraŭ şi Sloim şi Surăh, dar eĭ aŭ primit ca o binecuvîntare cerească venirea ta pe lume, şi în toată semintia luĭ Israil n'a fost copil maĭ iubit ca tine Cacĭ tu eraĭ norocul, sarbătoarea şi lumina a două inimĭ amărite, la plînsul cărora pururea neindurat rămăsese marele Iehova Tie, perna cea maĭ moale, şi haĭna cea maĭ curată, şi bucățica cea maĭ bună, căcĭ singura mingîere-a caseĭ tu aĭ fost Intoarce-te, Morit, întoarce te, măcar o dată să mai vezĭ casa unde aĭ copilărit,

albia în care te a legănat neadormita. Surăh, taraba sub care te ascundeai, cărutul cu care te jucaĭ toate sunt cum le ştiĭ — parcă erĭ aĭ plecat — şi toate sunt triste fără tine, toate te-aşteaptă

— Vezĭ, Surăh, copilul nostru a avut mare noroc

— Da, Şloim copilul nostru a avut mare noroc

Uitiţĭ sunt ochiĭ eĭ a drum, şi glasu'ĭ părcă vine de departe, parcă n'ar fi al eĭ

E noapte, afară plouă şi viscoleşte Ce singuri se simt, bieţiĭ bătrînĭ

— Tĭ-aducĭ aminte, cînd era Moriţ, ce lume bună şi multă venia aicĭ Si tu eraĭ frumoasă, Surăh, şi eŭ eram sănătos ‘i vesel, şi cum ne bucuram cînd se uita cine-va la băiatul nostru şi întreba al cuĭ e

Adorm amîndoĭ cu gîndul la Morit

In patru anĭ de aşteptare, cîte visurĭ, cîte semne şi presimţiiĭ amăgitoare De cîte-orĭ, noaptea, cînd vr'un drumeţ a bătut în uşa lor, n'aŭ tresărit din somn, cu credinţa c'ar putea fi Moriţ !

Şi orînda merge din ce în ce maĭ greŭ Tăraniĭ se plîng într'una că rachiul luĭ Şloim e prost şi covrigiĭ uscaţĭ Sunt zile cînd nu pică 'n tejghea nicĭ un gologan Ş'atuncĭ Surăh plînge şi luĭ Şloim ĭ-e milă, şi nu'şĭ maĭ spun nimica ce să'şĭ maĭ spue? Şi li'ĭ urît şi li'ĭ dor, şi . vaĭ de vieaţa lor

El ar putea, să vie într'o noapte ş'adouazi dimineaţă să plece un drumeţ Cine-ar putea bănui? Cine l'ar maĭ cunoaşte? Cum s'aŭ dus eĭ astă vară unsprezece poşte, şi, după treĭ zile de drum aŭ ajuns pe la o amiază la Vasluĭ, şi nu ştiaŭ uliţele şi nu cunoşteaŭ pe nimenĭ, şi două săptămânĭ aŭ stat ca nişte cerşetorĭ, într'un colţ de stradă dar l'aŭ văzut în sfîrşit! O, ce frumos, şi ce elegant era Moriţ, dar cum a trecut de mîndru, nicĭ nu s'a uitat la ĭeĭ! Surăh a început să plîngă Şloim a întrebat pe-un băiat «Cine-ĭ Domnul ceala cu joben?» Ş'a aflat că 'l chiamă Mauriciŭ Fenerştein, că e contabil la Zeilig zaraful, şi că e de la Bucureştĭ

Şi s'aŭ întors bătrîniĭ la orînda lor

din satul Buhalnița, ferîciți că 'și-aŭ văzut odorul

— Așa'i, Morit a avut noroc — dar a fost și băiat deștept Morit are s'ajungă om mare

Șloim socotește 'n gînd cîți banĭ a cheltuit cu 'nvățătura luĭ treĭ anĭ la Piatra, doĭ anĭ la Iașĭ la scoala comercială dar Moriț a crescut așa iute! Cînd l'a luat la sorț ș'aicĭ se face 'ntuneric în capul luĭ Șloim I se pare ș'acum c'a fost un vis, noaptea în care-a venit Moriț ș'a bătut încet la geam Ce galben era, și cum tremura! Și eĭ i-aŭ dat tot ce-aŭ avut, și Moriț a plecat în lume, ca să'șĭ piardă urma

*
* *

In Vasluĭ, Mauriciŭ Fenerștein trecea de cel maĭ învățat ovreiŭ Fusese *ziarist* în Bucureștĭ, de aceea, se vede, primia atîtea jurnale Dar cum făcea el, că 'șĭ procura orĭ-ce revistă, orĭ-ce carte, care apărea în țară? De unde atîția banĭ? Zeilig nu 'ĭ plătea de cît o sută de leĭ pe lună

— Văd, Rahelo, e foarte frumoasă, carte de lux cit costă? zece leĭ Eu sint zaraf, fata mea, şi ştiŭ sama banilor, şi'l ştiŭ şi pe el că e sărac de unde cărţile astea?

Şi l'a chiămat într'o zi de-oparte şi l'a întrebat Mauriciŭ i-a esplicat, pă cum că el—fiind c'a scris şi maĭ scrie din cind în cînd pe la gazete — e cunoscut de toată lumea, şi i se trimete gratis tot ce se tipăreşte in ţară Zaraful s'a liniştit Dar cine nu se liniştea, era Virgiliŭ Codreanu, redactor la «Revista pentru toţĭ» şi autorul maĭ multor volume de nuvele şi de poeziĭ Era un încăpăţinat acest Virgiliŭ Codreanu, şi se vede c'avea şi vreme de pierdut Scria într'una luĭ Mauriciŭ Fenerştein să'i achite abonamentul la revistă şi costul a cincĭ volume de lux din operile D sale Este drept că ovreiul iĭ ceruse revista şi operile printr'o scrisoare redactată în cel maĭ frumos stil comercial, şi se angajase a'ĭ răspunde costul în cel maĭ scurt termen , este drept că printr'o altă scrisoare «confirmase pri-

mirea comenziĭ» şi asigurase pe D-l autor căĭ va achita costul de 60 leĭ, la sfîrşitul luneĭ Dar acestea eraŭ «formulare» pe carı contabilul le trimetea la toţĭ autoriĭ, şi nimenĭ n'a avut răbdarea să'l someze, de cît cel mult cu două cărţĭ postale, la carĭ Fenerştein nicĭ odată nu-şĭ maĭ bătea capul să răspundă Aceasta era o «invenţie» a luĭ, şi de treĭ anĭ îĭ mergea strună Unele reviste iĭ suspendaŭ abonamentul—apăreaŭ altele

Codreanu, înfuriat de tăcerea ovreiuluĭ, îĭ scria, iarăşĭ «pentru ultima oară», că nu va lăsa să'l înşele o canalie de jidan» - etc Ce naivitate! Fenerştein se strica de rîs

E o dimineaţă frumoasă de toamnă Zeilig stă în uşa comptuaruluĭ şi se gîndeşte la preţul grîuluĭ Mauriciŭ scrie unuĭ autor Rahela stă pe un scaun la fereastră şi citeşte poeziĭ Rahela e frumoasă, şi Mauriciŭ e poet

— Mă rog, unde-aş putea eŭ găsi pe-un domn Mauriciŭ Fenerştein, contabil?

Tinărul, care întreba, era nalt, voinic, şi bine'mbrăcat Zeilig îl privi cu oare-care nelinişte

— E chiar aicĭ Avețĭ vr'o afacere ?

— Da doresc să'ĭ comunic ceva

— Poftițĭ

Şi Zeilig se dete la o parte, îĭ făcu loc să treacă, arătându-'ĭ c'o uşoară mişcare din cap masa la care scria D-l contabil

— Vă rog, D-voastră sunteţĭ D-l Mauriciŭ Fenerştein ?

— Da , cu cine am onoare ?

— Eŭ sunt Virgiliŭ Codreanu

Mauriciŭ se făcu la față alb ca hîrtia, ochiĭ luĭ luară o espresie de spaimă, de implorare laşă, se sculă şi cercă să spună ceva, dar două palme zdravene iĭ strămutară fălcile, scînteĭ îĭ trecură pe dinaintea ochilor, —ovreiul căzu zăpăcit pe scaun, fără să poată spune-o vorbă , Rahela dete un țipăt, cu care-o primadonă ar fi făcut minunĭ Zeilig bîlbîi tremurînd

— Da ce aĭ, Domnule, cu el ?

— E un pungaş contabılul D-tale, e un escroc mızerabıl ıată ce am

Şı Codreanu scoase dın buzunar un teanc de scrısorĭ, cererĭ de cărţĭ şı promısıunĭ de plată — toate scrıse de aceeaşĭ mînă, unele ıscălıte *Davıd Fınkelsteın*, altele Fenersteın

In aceeaşĭ zı procurorul — un camarad de şcoală al luĭ Codreanu — făcu legıuıta descındere locală ın bogata bıblıotecă a D-luĭ contabıl

Luat dın scurt, ıntrebat de unde e, şı dacă şı-a făcut servıcıul în armată, Maurıcıŭ îşĭ perdu cumpătul şı spuse că e dezertor

Peste-un ceas doĭ soldaţĭ îl duceaŭ la comănduıre In noaptea aceea Morıţ îşĭ aduse amınte de copılărıe pentru prıma oară îl încınse dorul de părınţĭ, şı începu să plîngă cu hohot

ADMIRAȚIE MUTUALĂ

Îmĭ înşir în gînd figurile camarazilor meĭ de şcoală Fie-care îşĭ avea *talentul*, însuşirea luĭ de căpetenie, prin care îşĭ atrăgea admiratia celorlalțĭ Plastara deslega dintr'o dată cele maĭ grele probleme la matematică, Macoveĭ cînta din gură, ca din clarinet, toate cîntecele de joc, Nedioglu se primblă prin clasă cu opt şcolarĭ în spate, Condrachi vorbia ca jidaniĭ şi ca greciĭ de ne tăvăliam de rîs, Ghindar lătra şi urla, c'aĭ fi jurat că e un zăvod Aveam şi eŭ un dar imitam glasul şi mişcările tuturor profesorilor Şi 'mĭ aduc aminte că aceĭ carĭ nu făceaŭ haz de talentul meŭ, îmĭ deveniaŭ cu timpul indiferențĭ, şi nicĭ eŭ nu-ĭ maĭ admiram cînd dedeaŭ reprezentatie, începeam să-ĭ găsesc chiar *anoştĭ*, şi

parcă îmĭ era necaz de prostia celorlalţĭ, carĭ căscaŭ gura la asemenea fleacurĭ In schimb, ridicam în slăvĭ pe aceĭ carĭ îmĭ admiraŭ talentul Ce băeţĭ de ispravă, şi cît îmĭ eraŭ de dragĭ, şi ce farmec aveaŭ în tot ce spuneaŭ, în tot ce făceaŭ! Eram nedrept şi pătimaş, la vîrsta aceea Cu vremea m'am silit să mă dezbăr — pe cît omeneşte e posibil — de felul acesta strîmt şi păcătos de a judeca meritele altora Ştiŭ cît e de greŭ să te daĭ pe tine la o parte, în judecata aceasta, ştiŭ cît de răŭ îţĭ pare că n'aĭ puterea de a *deplasa* talentele, de a le lua de la aceĭ pe carĭ nu-'ĭ poţĭ suferi şi de a le da prietinilor tăĭ, ştiŭ cît de mult scad, în ochiĭ noştri, meritele acelor carĭ ne urăsc, dar de cît-va timp, şi copiiĭ încep să devie maĭ circumspecţĭ Spiritul de observaţie se simte din ce în ce maĭ atras de problemele pe carĭ le prezintă fenomenele sufleteştĭ, oameniĭ încep să se examineze cu o atenţie din ce în ce maĭ încordată, forţa de reflecţie, de dedublare a con-

ştiinţiĭ, creşte,—şi eŭ îmĭ închipuiŭ că n'aĭ nevoe de o inteligenţă extraordinară, ca s'ajungĭ a'ţĭ face următoarea socoteală să 'mi spun părerea despre meritele luĭ X mi-ar plăcea să pot afirma că n'are nicĭ un merit, dar X îmĭ este vrăjmaş, şi lumea ştie că nu'l pot suferi L'aş defăima, dar ce valoare va avea cuvîntul meŭ, cînd orĭ cine va putea vedea că e pornit din pasiune? Şi chiar pentru X ar fi o satisfacere, o legitimare a urîĭ pe care mi-o poartă, cînd ar afla că l'am vorbit de răŭ Ia să m'arăt că nu sunt aşa de mic la suflet, şi că-'ĭ recunosc meritele, chiar cînd ele se ridică in contra mea

Ce om, cu puţină inteligenţă, nu se poate ridica pînă la acest grad de viclenie, dacă vreţĭ,—dar de o viclenie ceva maĭ nobilă!

Am făcut acest ostenitor preambul pentru ca să arăt cît de putin ne cunosc aceĭ carĭ ne invinovăţesc, pe noĭ doĭ treĭ prietenĭ, că ne-am închis «într'un cerc de admiraţie mutuală» Este adevărat că ne-am izolat de multĭ cu

carĭ ne-ar fi drag sa lucrăm alăturĭ, este adevărat c'am ridicat în potriva noastră şi ne-am făcut vrăjmaşi o mulţime de oamenĭ, a căroi simpatie nĭ-era scumpă Dar acestea sunt din nefericire, în societatea noastră, urmările fatale şi inevitabile ale uneĭ lupte demne, şi cînd nu te-a inzestrat natura c'o spinare destul de elastică, trebue să mergĭ înainte şi să nu invidiezĭ avantajele celor cari se tîrăsc Noĭ recunoaştem bucuros meritele adversarilor, cînd le aŭ ar fi şi naiv să căutăm a le tăgădui Dar să nu ni se facă un păcat din faptul că ne admirăm, maĭ cu deosebire, prieteniĭ E aşa de natural să descoperĭ calităţĭ dinstinse în omul care 'ţĭ împărtăşeşte credinţile şi sentimentele, care te apreciează şi te iubeşte, în sufletul căruia găseştĭ ca un fel de repaos, de consolare, de oglindire a propriuluĭ tăŭ suflet! Ş'apoĭ cînd se întîmplă ca şi alţiĭ să recunoacă şi să laude meritele amicilor tăĭ, cum să nu te bucurĭ, cum să nu vorbeştĭ şi tu cu entuziasm, ca de ceva care ţine de vieaţa, de inima ta!

Cum vreţĭ să nu vorbesc în totdeauna cu cea maĭ mare admıratıe despre Delavrancea, despre Coşbuc, despre Caragıale şı despre de ce m'aş jena ? despre ıubıtul meŭ tovarăş de luptă, Dr Urechıă ! Ce sunt eŭ de vınă, dacă s'a nımerıt să aıbă şı talent, pe lîngă cele-lalte însuşırĭ carĭ mı ĭ-aŭ făcut prıetenĭ ?

Aceasta nu mă împedeca însă de a sımţı o nespusă mulţumıre sufletească de cıte orĭ pot afla, şı în afară de cercul prıetınılor meĭ, merıte şı talente remarcabıle, pe carĭ le admır dın toată ınıma

Admıraţıa este cea maĭ înaltă expresıe a ıubıreĭ, şı 'mĭ închıpuıŭ cıt trebue să fie de neferıcıţĭ aceıa carĭ, dın cıne ştıe ce dıformıtate morală, sunt lıpsıţĭ de nesfîrşıtele comorĭ de voluptăţĭ pe carĭ le dă vıeţıĭ sentımentul acesta

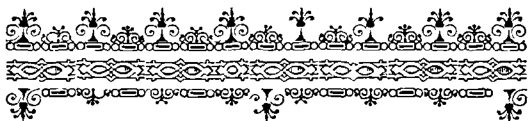
Dar orĭ-cît de mare ar fi puterea aceasta de expansıune a sufletuluĭ nostru, nu nı se poate cere s'o împrăştıem *cu ochıĭ închışĭ* însuşĭ cuvîntul *a admıra* esclude aceasta

Simt o adevărată fericire să citesc «Paraziţiĭ» luĭ Delavrancea, şi nu mă pot sătura de a admira monumentalele lucrărĭ literare ale D-luĭ Hasdeŭ, orĭ care ar fi părerea D-sale despre neînsemnata mea persoană, — dar nu 'mĭ cerețĭ, vă rog, să am aceeaşĭ consideraţie şi pentru operele celebruluĭ Neculaĭ Petraşcu bună-oară, saŭ pentru dramele juneluĭ Panait Macri, căcĭ, cu toată bună-voinţa pe care-aş avea-o de a ĭ admira şi pe eĭ, îmĭ este peste putinţă să găsesc secretul acestor ilustraţiĭ Probabil, sunt gloriĭ «cu cheĭe» Ar putea ca ast-fel de «scriitorĭ» să aĭbă pentru mine cele maĭ frumoase sentimente, ar putea să'mĭ fie foarte bunĭ prietenĭ, prin alt-fel de calităţĭ, şi tot părerea aceasta aş avea-o despre valoarea lor literară E o vîrstă la care încetezĭ de a te maĭ îmbăta cu apă goală Potĭ să te înşelĭ cu maĭ mult saŭ maĭ puţin—greşală de cîntar—dar ca să ieĭ săpunul drept caşcaval, nu 'ţĭ maĭ e permis !

Să *poţĭ* admira, de sigur e o fericire

mare—şi cea maĭ ieftină din cîte ne-a lăsat Dumnezeŭ—dar numaĭ atuncĭ înţelegĭ cît preţueşte darul acesta, cînd îţi daĭ seamă de ce 'ţi trece pe dinainte, şi ştiĭ ce s'alegĭ, şi *ştiĭ* ce s'admirĭ

IN TEMPLUL LEGILOR

Domnul deputat Popovicĭ, în ședința de Sîmbătă 5 Fevruar, a bătut, în incinta Camereĭ, pe colegul sĕŭ Dobrescu-Argeș Eată dar arena parlamentară transformată în arenă de circ, și discuția — în pugilat Cum se cunoaște că suntem Romanĭ ! Fără să vreaŭ mă gîndesc la cuvintele D-luĭ Carp *pe uniĭ îĭ vom convinge, pe alțiĭ îĭ vom învinge*» D-l Dobrescu era destul de *convins* , valorosul săŭ coleg, onorabilul D-l Popovicĭ, a găsit necesar să'l și *învingă* pentru maĭ multă siguranță Și l'a învins

Camera «a regretat incidentul» ș'a trecut la ordinea zileĭ Combatanțiĭ șĭ-aŭ cules nasturiĭ de pe jos, s'aŭ șters de sînge — căcĭ se afirmă c'a mijlocit și

puţină vărsare de sînge,—'şĭ-aŭ potrivit frizura, cravata, — şi, cu toată demnitatea cuvenită unor bravĭ aleşĭ aĭ naţiuneĭ, s'aŭ reaşezat frumos în fotoliile lor de catifea, să asculte, să chibzuiască şi să pue ţara la cale, cum vor socoti eĭ, în înalta lor înţelepciune Superbe figurĭ!

Aceştia sunt legiuitoriĭ noştri, aceştia sunt mariĭ sfetnicĭ carĭ ne cîrmuesc, aceştia ne sunt conducătoriĭ, cărora ţara, prin mandatul eĭ, dat în cea maĭ deplină conştiinţă şi libertate, le-a spus «Din totĭ fiiĭ meĭ, voĭ sunteţĭ ceĭ maĭ bunĭ şi maĭ cinstitĭ, pe voĭ v'am ales ca pe ceĭ maĭ vrednicĭ, şi maĭ pricepuţĭ, şi maĭ iubitorĭ de binele obştesc, — în minile voastre îmĭ puiŭ soarta cu toată încrederea, voĭ sunteţĭ floarea, podoaba şi lumina neamuluĭ romănesc!»

Şi oameniĭ aceştia, în faţa cărora noĭ trebue să ne dăm la o parte cu respect, aceştĭ nobilĭ *«inviolabilĭ»* carĭ sunt onoraţĭ, sunt plătiţĭ, pentru ca să ne reprezinte pe noĭ, pentru ca să discute în parlament nevoile noastre, aspiraţiile noastre, cînd nu maĭ găsesc putere în

trivialitatea insultelor pe carĭ şi le aruncă unul altuia, recurg la brutalităţĭ de badăranĭ, îşĭ daŭ pumnĭ în obraz şi se umplu de sînge, în «sacrosancta incintă a camereĭ!»

Frumoase exemple pentru tinerime! Frumos mod de a ne recomanda în străinătate!

Şi vă maĭ miraţĭ că tineriĭ de azĭ sunt blazaţĭ, şi nu maĭ ştiŭ să respecte nimic! Dar, cînd preoţiĭ în altar îşĭ sfişie odăjdiile şi'şĭ aruncă 'n cap evangelia şi sfîntul potir, ce pietate să maĭ aibă tineriĭ pentru canoanele acesteĭ sărmane religiĭ, batjocorite in templul eĭ şi de miniştriĭ eĭ!

Cum vieţĭ să nu ni se umple sufletele de melancolie şi de scepticism, cînd voĭ, carĭ sunteţĭ puşĭ pe cea maĭ inaltă treaptă a societăţeĭ, vă sfădiţĭ şi vă bateţĭ în parlamentul ţăriĭ, ca modorăniĭ la uşa cortuluĭ!

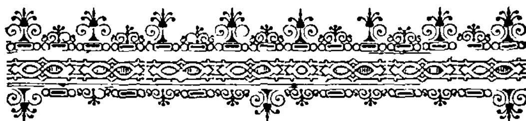
Degeaba, toate frazele solemne pe carĭ nĭ le declamaţĭ cu atîta enfază în momentele voastre de linişte şi de patriotism calculat, toate ifosele şi rodomontadele voastre de gravĭ şi profunzĭ politicianĭ

azĭ nu maĭ fac nicĭ două parale Puteţĭ să vă umflaţĭ în piele pîn'etĭ plesni, puteţĭ să vă credeţĭ zeĭ cît'etĭ pofti, — azĭ ne stricăm de rîs de discursurile pe carĭ ni le debitatĭ, şi de compuncţiunea cu care ne privitĭ

Pagliacci, pagliacci, mult haz maĭ aŭ şi comediile astea, numaĭ de nu s'ar sfîrşi tragic Cînd tovarăşiĭ voştri se stîlcesc şi se umplu de sînge în templul păciĭ şi al legilor, voĭ vă mulţumiţĭ să regretatĭ şi să treceţĭ la ordinea zileĭ

Ordinea zileĭ? E de mirare că nu simţitĭ cîtă tristă ironie e în acest cuvînt

MAHALAGISMUL IN LITERATURĂ

Tinere scriitor, lasă istoricilor trecutul depărtat şi tulbure, cată maĭ bine 'n jurul tăŭ, umple'ţĭ sufletul de emoţiunile timpuluĭ în care trăeştĭ şi arătă-ne, la lumina talentuluĭ tăŭ, durerile şi aspiratiile societăţiĭ noastre de azĭ, luptele şi pasiunile la carĭ eştĭ martor şi părtaş, oamenii pe carĭ 'ĭ cunoşti, vieata de care palpităm, ascultă bine şi 'ntelege bătăile inimilor noastre — ce'ţĭ vorbesc ele? asta ne interesează maĭ cu deosebire, asta vrem să ne spuĭ, tinere scriitor!

Aşa e Eată un sfat destul de înţelept, de care un scriitor trebue să ţie seamă, dacă vrea să'l iubim şi să'l urmărim de aproape Relevăm însă aci o dificultate Să presupunem că tînărul s'a pătruns

de însemnătatea acesteĭ poveţe şi, pregătit cu tot ce se cere pentru a duce la bun sfîrşit o lucrare literară, se 'nchide în odaia luĭ liniştită, hotărît să scrie In opera luĭ—fie nuvelă, fie roman, saŭ dramă,—el va trebui să ne înfăţişeze întîmplărĭ şi tipurĭ luate din lumea în care trăeşte Va căuta să'şĭ desfacă şi să'şĭ lămurească din vălmăşagul vieţiĭ numaĭ acele întîmplărĭ şi figurĭ, carĭ 'n adevăr îĭ răsar ca nişte puncte de lumină, în jurul cărora, şi peste carĭ logica şi imaginatia luĭ de artist poate aşterne şi construi lumea gîndurilor, carĭ 'l ard de atîta timp «cer veşmintele vorbiriĭ» Multe a văzut, de multe priveliştĭ a fost sguduit sufletul luĭ simţitor, multe 'ĭ năvălesc în minte Ce s'arunce la o parte? Pe carĭ să le-asculte din acest amestic de glasurĭ, de amintirĭ carĭ 'l strigă? Eată 'l, ceasurĭ întregĭ încremenit, cu condeiul în mînă O licărire de lumină se iveşte, ca o stea tremurătoare în fundul uneĭ noptĭ de vară, şi acea zare de lumină creşte, se apropie din ce în ce, o imagină, un gînd încearcă să se des-

prindă din haos şi să ia fiinţă Tînărul simte că i se limpezeşte mintea, *începe* în ritmul primeĭ fraze inima luĭ bate de nelinîştea întregeĭ opere Vieaţa pe care o urzeşte ş'o fixeaza, cu atîta migală, pe paginile luĭ va vibra de emoţiunile, de bucuriile şi suferintile luĭ şi ale noastre, oamenii pe carı'ĭ va zugrăvi vor semăna, uneorĭ fără voia luĭ, cu aceia pe carĭ şi el şi noĭ i-am cunoscut

Numaĭ ast-fel ne va putea da o operă vie, şi prin urmare interesantă Să presupunem c'a muncit şi ne-a dat-o De aci încolo începe rolul nostru

Sărmane artist, cînd aĭ şti ce căutăm noĭ în opera ta, cînd aĭ şti cu ce ochĭ intrigaţĭ ne uităm, nu atît pe rîndurĭ, cît printre rîndurile tale, ca să vedem la cine-aĭ făcut cutare aluzie, pe cine aĭ vrut să vizezĭ cînd aĭ spus cutare vorbă! Zadarnic ne cînţĭ tu, c'aĭ vrut să creezĭ, din elementele pe carĭ le-aĭ avut, tipurĭ şi vieţĭ à parte, că persoanele din opera ta nu sunt acelea la carĭ ne gîndim noĭ, nu sunt fotografiĭ, ci numaĭ o rezultantă, o răsfrîngere artistică

din ce-aĭ întîlnit ş'aĭ observat în cursul vieţiĭ tale concentrarea unor însuşirĭ pe carĭ natura le împrăştie, şi tu le adunĭ şi le ordonezĭ Degeaba, noĭ vrem să recunoaştem în cartea ta pe Domniĭ x şi y cu carĭ am stat la masă, pe carĭ i-am văzut la teatru, despre carĭ am auzit o dată ceva analog, şĭ nu vom fi liniştiţĭ, şi nu vom gusta calităţile scrieriĭ tale, pînă cînd nu vom şti cu siguranţă despre cine anume e vorba Şi ce bucurie, ce triumf pe noĭ, cînd vom isbuti să punem punctele pe i! Dar dacă nu vom putea afla pînă la sfîrşit pe aceĭ cunoscuţĭ, la carĭ ne-am gîndit din capul loculuĭ, şi pe carĭ îĭ căutăm cu atîta sete, şi dacă nicĭ cînd te vom întîlni şi te vom întreba nu ne veĭ putea satisface această curiositate, atuncĭ poţĭ să'ţĭ păstrezĭ talentul pentru D-ta, Domnule autor, opera D-tale e o curată zăpăceală, fără nicĭ un înţeles şi fără nicĭ o valoare Ce noĭmă maĭ are o scriere în care nu cunoştĭ pe nimene? Nicĭ măcar farmecul uneĭ tachinărĭ de bal mascat!

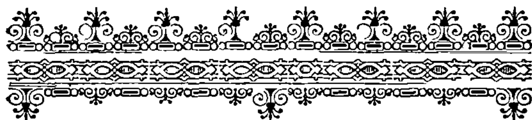
Mi s'a întîmplat să văd gazete se-

rioase judecând numaĭ din acest punct de vedere o bucată literară, păşind dincolo de intenţiile autoruluĭ, şi puind nume propriĭ, acolo unde li se părea c'aŭ recunoscut persoanele cu carĭ se asemănaŭ tipurile luĭ Şi lucrul e esplicabil La noĭ societatea e restrînsă, trăim aproape la o laltă, şi ne cunoaştem maĭ toţĭ uniĭ pe alţiĭ Unde te 'ntorcĭ daĭ de aceiaşĭ oamenĭ Aĭ descris, bună-oară, un parazit Aĭ luat însuşirile de la patru, cincĭ trîntorĭ eleganţĭ, pe carĭ i-aĭ cunoscut tu, dar pe carĭ i-am cunoscut şi noĭ, le-aĭ sintetizat, şi ne-aĭ prezintat un parazit naţional Eĭ, cine'ĭ? Orĭ îl cunoaştem ş'atuncea e al nostru, e bine încondeiat, orĭ nu, ş'atuncĭ, du-te de te primblă Ne lucrează încă mahalaua Ce primejdioasă ispită pentr'un talent maĭ tînăr, care s'ar mulţumi cu un succes frivol şi trecător, ticluind «opere de scandal», numaĭ ca să ne bată 'n strună!

Mĭerea albinelor poartă parfumul florilor din care'ĭ estrasă, de la tufa de

sulcină pînă la fagur, cît drum, cîtă muncă, şi cîte operaţiĭ misterioase, de carĭ noĭ, artistuluĭ, albină şi el, nu 'ĭ prea ţinem socoteală !

ZACHERLINA D-LUĬ HASDĔU

In «Revista Nouă» (numărul din urmă) găsim un noŭ articul de polemică literară cu ilustrație Articulul e iscălit de D-nu B P Hasdĕŭ, de aceea răspundem

Este ştiut că d-l Hasdĕŭ e un adversar de temut în polemică. e şi răutăcios, e şi de spirit, şi te arde cumplit, cînd nu te porţĭ bine cu D-sa Cîţĭ scriitorĭ, n'aŭ încă semne, pă cum c'aŭ fost o dată muşcaţĭ de D-nu Hasdĕŭ, şi cîtĭ nu se tem, ca de foc, de spiritul D-sale !
Nu e decĭ o primejdie tocmaĭ uşoară aceea la care mă expun

In articul «Zacherlina» D-nul B P Hasdĕŭ, cu neîntrecuta şi cunoscuta D-sale fineţă şi conciziune, ia la refec maĭ întâĭ pe gazetarıĭ anonimĭ «Orĭ-

ce lancasterian, orĭ-ce colegian, orĭ-ce calemgiŭ de la vr'o logofeţie, orĭ-ce «retoqueé» de la bacalaureat, orĭ-ce derbedeŭ îşĭ caută şi 'şĭ găseşte un colţişor într'o foiţă de unde apoĭ aceşte dobitoace, nebăgate în seamă de Adam, judecă *universul şi chiar pe Dumnezeŭ*, lăudînd *pe unĭĭ*, înjurînd *pe alţiĭ*, punînd la cale ţara, *Europa, pămîntul* şi *soarele*, fără ca să fiĭ în stare a ghici jivina, căcĭ ea n'are nume » etc Am sublimat cîte-va cuvinte, pentru că mi s'aŭ părut puţin exagerate, încolo, n'am nimic de zis, supărarea D-luĭ Hasdĕŭ e dreaptă până aci, şi admir, împreună cu D-sa, forma elegantă şi de o uĭmitoare fineţă în care 'şĭ-o esprimă

Dar unde mi se pare că D-l Hasdĕŭ nu prea are dreptate, e în următoarele rînduri

«De o bucată de vreme de cînd cu filoxera anonimatuluĭ, oamenĭĭ marĭ pe cîmpul literaturiĭ romîne cresc ciuperceşte

Graţie anonimilor şi *numaĭ anonimilor* eată că

D Gherea cu idealurile sale muscăleştĭ şi cu eruditiunea cea de vitrină, a ajuns cel maĭ mare critic,

D Vlahută, bun versificator fără îndoială (*mersi*) dar *foarte* unilateral şi *aproape* sterp «cel maĭ mare poet» şi chiar «cel maĭ mare romancier»

D Caragiale, «garson» de talent şi numaĭ atîta, «cel maĭ mare dramaturg»,

«rival cu Iordache Ionescu din Covacĭ, d Gherea a născocit pe «artist» ca un marafet de bucătărie pentru a preface zerul în smîntînă, măcar că un zero *rămîne tot un zero*, iar treĭ zero *tot încă nu sunt maĭ mult de cît un singur zero*, şi cînd ceĭ treĭ zero figurează lîngă d Gherea, din aceasta nu resultă o mie, ci numaĭ şi numaĭ un «mare zero»

Concluzia «Zacherlina»

Domnule Hasdeŭ, vă amintesc că — acum şase anĭ — n'aţĭ vrut să primiţĭ a fi Director la «Revista nouă» de cît c'o singură condiţie ca Delavrancea şi

Vlahuţă să facă parte din redacţia aceleĭ reviste

Vă maĭ amintesc că tot pe atuncĭ — cum trece vremea, şi cum ne schimbăm! — m'aţĭ sfătuit să'mĭ pun poeziile la Academie, încurajat de D-voastră am tras şi eŭ la ţintă într'un *premiŭ*, şi cu ocazia aceea aţĭ citit în plină şedinţă academică un raport, iscălit de D-voastră, în care mă ridicaţĭ atît de sus, şi mă faceţĭ atît de «mare poet» că multă vreme mă sfiiam să vă privesc în faţă, cînd mă gîndeam că nu merit nicĭ a suta parte din acele laude exagerate, carĭ aŭ iritat cu drept cuvînt şi pe uniĭ colegĭ aĭ D-voastră din Academie

Şi acum am găsit că sunt un *zero*!

Oare dacă Gherea, şi Caragiale şi D-rul Ureche, şi eŭ am scri la «Revista nouă» şi să fac o presupunere şi maĭ riscată oare dacă noĭ aceste *nulităţĭ*, am primi botezul spiritismuluĭ, nu'ĭ aşa că s'ar face o mică schimbare în judecata D-voastră despre neînsemnatele noastre merite?

Maĭ ştiĭ? Poate c'am începe chiar s'avem oare care talent Şi dacă unul din noĭ, ar fi maĭ pişicher, ş'ar şti să simuleze, la trebuinţă, leşinurĭ inspirate în carĭ să ticluească scrisorĭ de pe ceea lume o, atuncĭ cum l'aţĭ maĭ înbrăţişa, şi cum i-aţĭ maĭ striga cu entusiasm «Speranţă, tinere, tu aĭ un viitor mare în ţara asta, talentele tale vor fi răsplătite!»

O Doamne, Domnule Hasdeŭ, dar D-ta eştĭ un om superior, nu maĭ încape vorbă, şi nu înţeleg cum potĭ să 'ţĭ închipueştĭ că dacă ne veĭ înproşca o-dată pe lună cu *insecticid*, şi veĭ striga că nu suntem de cît «numaĭ şi numaĭ un mare zero» o să ne prăpădeştĭ de bună seamă, în ochiĭ aceluĭ public, despre care D-ta zicĭ «mulţĭ dar proştĭ!» Serios, crezĭ că noĭ suntem nişte gîngăniĭ stricătoare, şi că aĭ face un real serviciŭ literatureĭ, dacă aĭ putea să ne stîrpeştĭ cu minunatul D-tale Zacherlin? Eştĭ D-ta în adevăr convins că noĭ nu suntem de cît nişte nulităţĭ, şi că nicĭ Gherea, nicĭ Cara-

giale n'aŭ adus absolut nicĭ un folos literatureĭ noastre ?

Înţeleg să ne dojeneştĭ cît de aspru pentru greşelile şi slăbiciunile noastre, să ne povăţueştĭ ca un înţelept, şi să ne îndemnĭ să muncim, să nu ne maĭ mîncăm între noĭ, ci să căutăm frăţeşte să ne ajutăm uniĭ pe alţiĭ şi să lucrăm la olaltă din ce în ce maĭ bine, maĭ cinstit şi maĭ cu dragoste, ca să nu maĭ poată nimene zice, despre poporul care ne poartă pe grumajĭ «mulţĭ, dar proştĭ!» Înţeleg să ne ridicĭ moralul prin cuvintele şi faptele Dumitale, să ne daĭ exemplu de blîndeţă, de bunătate şi de iubire, pentru că oameniĭ aleşĭ sunt pururea în lumină, şi noĭ *la dînşiĭ* ne uĭtăm, *eĭ* ne servesc de model!

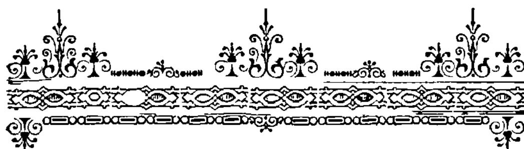
Dar să ne striveştĭ, să ne nimiceştĭ cu atâta ură, cu atîta furie, zăŭ magistre, la asta nu m'aşteptam!

Nu, nu se poate să ne crezĭ atît de nulĭ Ş'apoĭ, ce mod de a spune lucrurile! Vaĭ, Domnule Hasdeŭ, «Zacherlina» e a Dumnitate de bună samă? Ş'o menţiĭ?

Haide, mărturisește, c'a fost o copilărie, c'aĭ fost necăjit cine știe de ce, ș'aĭ scris numaĭ așa ca să ne facĭ nouă sînge rĕŭ?

Nĭ-aĭ făcut în adevăr

AUTORI ŞI EDITORI

Sunt zece anĭ, de când aŭ apărut, în volum, poeziile luĭ Eminescu ele veniaŭ pe o vreme de secetă în literatura noastră Bardul de la Mirceştĭ era ostenit, şi lumea se întreba cine are să vie după el? Eminescu avea admiratorĭ pasionaţĭ, dar puţinĭ O neaşteptată şi crudă nenorocire trîmbiţă de o-dată numele blînduluĭ şi misticuluĭ poet, şi împrăştiă, în toată ţara, curiozitatea de a-l cunoaşte, setea de a-l citi Pe vremea aceea apăru cartea Şi pe cînd poetul, într'un moment de luciditate, scriia de la Viena unuĭ amic, că «nemţiĭ» de-acolo nu vor să-ĭ dea de mîncare, că 'ĭ-e foame, şi că tare-ar vrea

să se întoarcă în tară, să se maĭ sature de «mămăliga strămoşească», tinerimea de aicĭ îl citia extaziată, şi plingea, propriile eĭ suferinţĭ, pe tristele şi divinele luĭ paginĭ

Roditoare şi bine-cuvîntate lăcrîmĭ aŭ fost acelea

Versurile sculpturale şi pline de emoţiune al nemuritoruluĭ poet anunţaŭ de bună seamă, o nouă fază în gîndirea şi activitatea noastră literară Ce sănătaosă şi spornică mişcare, în aceştĭ zece anĭ din urmă ! Delavrancea ne-a dat patru volume de o frumuseţe şi originalitate, carĭ i-aŭ determinat primul loc între prozatoriĭ noştri de acum , Gherea, cu două volume de studiĭ critice, a deschis un orizont larg şi luminos talentelor tinere, şi un mod noŭ de a privi şi analiza valoarea uneĭ scrierĭ Poeţĭ ca Proca, Stavri, Coşbuc, tae în limba îmblînzită de geniul luĭ Eminescu, versurĭ de o structură din ce în ce maĭ severă, şi de o vieaţă din ce în ce maĭ intensă E, fără îndoială, o suflare nouă şi îmbucurătoare în literatura noas-

tră ! Incepe publicul să caute pe cei talentați începe editorii să răsară Acum zece ani trebuia curaj, ca să scoți o carte—cît de bună—într'o mie de exemplare Cuvîntul editor avea o însemnare vagă, fictivă aproape Azi, dacă ai talent și dacă ți-e drag să muncești, poți fi sigur că nu 'ți vor mucezi manuscrisele în sertare Azi cititorii se numără cu mile, și editorii îți iau manuscrisul ud de sub condeiu Socec, Graeve, Muler, Sfetea sunt gata în ori ce moment să plătească munca unui scriitor cunoscut Sunt cărți, din cari se vînd trei patru ediții pe an Șaraga din Iași a scos poeziile lui Eminescu în *două zeci de mii* de exemplare, mi s'a spus, și în mai puțin de un an le-a desfăcut pe toate

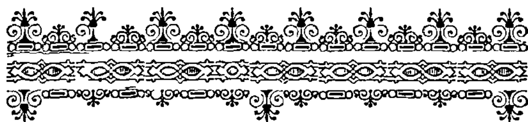
Și ce frumos lucru e să vedem că și în țara noastră încep talentele să fie căutate și răsplătite de public ! Nu ne mai temem de azi inainte, că un Eminescu —(cînd se va mai arăta !)—își va pierde capul în amara și distrugătoarea luptă cu nevoile vieții, și va cădea strivit

sub nepăsarea lumeĭ! El va găsi un bun contingent de cititorĭ, carĭ îl vor înțelege și îl vor iubi, carĭ îl vor întîmpina cu entuziasm și 'ĭ vor zice «muncește» și arată-ne darul cu care te-a înzestrat Dumnezeŭ, muncește cu toată pasiunea, cu tot focul iubiriĭ tale de artă, și noĭ te vom apăra, te vom păzi ca pe un copil delicat și scump tuturora, să nu te bată grijile, să nu 'țĭ soarbă nevoile zileĭ liniștea și energiea gîndurilor tale!

Poețiĭ viitorĭ nu vor maĭ șovăi între umilința săräcieĭ și umilința—mult maĭ tristă—a linguşiriĭ Și sarbedele «ode» și gudurăturĭ în stihurĭ ale adulatorilor nu vor maĭ avea nicĭ măcar scuza mizerabilă a foameĭ Publicul, acesta'ĭ marele suveran, acesta'ĭ singurul protector al celor cu adevărat aleșĭ Publicul s'a deșteptat Buna și ocrotitoarea luĭ simpatie îndeamnă la muncă El nu cere lingușirĭ josnice și rușinoase

Sus fruntea, tinerĭ de talent!

BENE-MERENTI

Sunt vr'o cincĭ-spre-zece anĭ de cînd am aflat şi eŭ că în ţara noastră există un semn distinctiv, o medalie care se dă numaĭ oamenilor de un real talent, acelór carĭ s'aŭ impus atenţiuniĭ generale prin munca lor cinstită, prin operele lor de valoare Veţĭ rîde de naivitatea mea cînd vă voiŭ spune ce impresie îmĭ făcea la început, cînd citeam într'o gazetă «S'a dat medalia *Bene-merenti* D-luĭ Cicerone Protopopescu pentru preţioasele sale lucrărĭ literare» Maĭ întîĭ, fireşte, un sentiment de mulţumire, de mîndrie naţională, căcĭ gloria unuĭ talent se răsfrînge şi asupra neamuluĭ din care s'a ridicat iată, îmĭ ziceam, încă un om însemnat care ne face cinste, care a muncit pentru ţară

asta, şi pe care ceĭ de sus, cîrmuitorii statuluĭ, l'aŭ remarcat, şi l'aŭ chemat din gloată ca pe un ales, şi i-aŭ spus

Uĭte, Domnule Cicerone Protopopescu, noĭ am recunoscut în d-ta pe omul de merit, care a folosit ţăriĭ aceştia prin munca luĭ onestă şi demnă, care n'a căutat să 'şĭ speculeze arta, nicĭ nu şi a scoborît talentul, cu care l'a înzestrat Dumnezeŭ, la linguşirĭ josnice, de un detestabil exemplu pentru tinerimea neformată încă Talentul D-tale ni s'a impus tocmaĭ prin independenţa şi mîndria luĭ, şi de aceea am hotărît, în înalta şi nepărtinitoarea noastră chibzuinţă, să-'ţĭ conferim această medalie, care e a ţăriĭ, nu a noastră, — primeşte acest «bene-merenti şi poartă-l cu fală la piept, ca să vadă tinerimea, şi să te aĭbă de model! Aceasta era prima reflecţiune pe care mi-o făceam Apoĭ mă intrebam cine o fi acest fericit Cicerone Protopopescu, despre care n'am auzit încă pînă azĭ vorbindu-se Şi fuga, pe la librăriĭ, în căutarea *preţioaselor opere* Vedeţĭ cît eram de naiv, şi ce iluziĭ

copilăreştĭ îmi făceam eŭ despre judecata şi simţul de dreptate al acelor cari împart asemenea onorurĭ?

Astăzĭ ştiŭ cum se daŭ, şi cuĭ se daŭ, aceste pretinse semne de distincţie Aş putea să înşir aci nume de curtizanĭ linguşitorĭ, carĭ pentru acest nenorocit «bene-merenti» s'aŭ tîrît pe brîncĭ, şi-aŭ terfelit conştiinta în cele maĭ sarbede şi maĭ desgustaroare laude, pe carĭ numaĭ o slugă laşă şi perfidă le poate aduce unuĭ stăpîn credul şi vanitos Aş putea să pun faţă în fată pe ceĭ carĭ aŭ «bene-merenti» şi n'aŭ talent, cu ceĭ carĭ aŭ talent şi n'aŭ «bene-merenti», şi să denunţ publiculuĭ, în chestia aceasta, nedreptăţĭ insolente, batjocurĭ revoltătoare, carĭ ar sui singele în obraz orĭ cărui om onest Aş putea—dacă n'ar fi aşa de repugnant — să răscolesc mocirla literaturiĭ de căpătuială, şi să puiŭ sub nasul împărtitorilor de favorurĭ toate murdăriile pe carĭ eĭ le-aŭ medaliat, şi pe cari publicul—adevăratul judecător—le-a aruncat la gunoiŭ Căcĭ orĭ-cît ar fi de anevoe să-'ţĭ daĭ samă de măsura justă

a meritelor unuĭ om, sunt şi aci adevărurĭ carĭ se impun, şi nu e conştiintă cit de rudimentară care să nu distingă, în cele din urmă, pe un cretin de un om de talent Aş putea, cinstiţĭ stăpînitorĭ, flămînzĭ de linguşirĭ, aş putea să vă pun întrebărĭ carĭ v'ar turbura, cu tot dispreţul pe care-l aveţĭ pentru noĭ ceĭ micĭ, cu toată nepăsarea pe care v'o dă forta noroculuĭ, dar preà e brutal adevărul, ca să maĭ fie nevoe a 'l documenta cu nume propriĭ Inţeleg să împărtiţĭ slujbele şi misiile grase trîntorilor carĭ vă cadelnitează, dar să patentaţĭ înjosirea şi prosternarea laşă a nulităţilor, să brevetaţĭ lenea şi ineptia, — nu vă gîndiţĭ ce dezastroase exemple daţĭ tinerimeĭ care vă priveşte?

La noĭ, unde caracterele demne sunt aşa de rari, nu simtiţĭ că ar fi nevoe de o şcoală maĭ sănătoasă, de o deşteptare de sentimente maĭ înalte şi maĭ moralizătoare, că de astea e lipsă în ţară la noĭ, nu de bizantinizm şi de conştiinţĭ de închiriat,—nu 'ĭ aşa, Domnilor Miniştri? Avetĭ D-voastră destulă

bătae de cap cu politica, destuĭ clienţĭ flămînzĭ, destule gurĭ lacome de aplecat la ugerul bugetuluĭ,— lăsaţĭ cel puţin arta să rămie maĭ curată şi maĭ independentă, nu ispitiţĭ pe bietiĭ tinerĭ, să vă aducă laude pe carĭ nu le simt, ca să capete o medalie pe care n'o merită Nu vedeţĭ că pălmuiţĭ bunul simţ al ţăriĭ întregĭ cu decretarea asta de *talente* din senin, că sfidaţĭ publicul, care vă observă, vă judecă, şi se strică de rîs de benemerenţiĭ D-voastră ? In Franţa a căzut un guvern, ş'un preşedinte de republică, din cauza speculii pe care o făceaŭ cu «Legiunea de onoare» onorabiliĭ Vilson şi Caffarel, vestiţiĭ fabricanţĭ de oamenĭ iluştrĭ Uitati-vă o dată, de curiozitate, pe registrul sutelor de necunoscutĭ pe carĭ i-aţĭ medaliat, şi gîndiţi-vă ce batjocură aţĭ făcut din acest nenorocit *semn de distincţie !* De acum «Bene-merenti» e compromis pentru tot-d'auna Nicĭ lacheiĭ D-voastră nu se vor maĭ simţi măguliţĭ să poarte la butonieră o panglicută, pe care orĭ-ce bufon trivial, orĭ-ce linguşitor fără ruşine

poate s'o obţie cu atâta uşurinţă! Ce om de talent, cu puţină demnitate, va maĭ primi de azĭ înainte, o medalie care înseamnă înjosire şi frîngere de mijloc, o medalie pe care capriciul unuĭ ministru o dă orĭ-căruĭ măscăriciŭ pentru o vorbă de haz, orĭ căruĭ saltimbanc pentru o figură de echilibristică!

Tinerĭ, carĭ vă respectaţĭ munca şi talentul, respingeţĭ această ruşine! Simpatia publiculuĭ, care vă citeşte, este cea maĭ frumoasă medalie şi cea maĭ cinstită răsplată cu care vă puteţĭ făli

Acesta e adevăratul *Bene-merenti*!

FAMILIA ARTIŞTILOR

Veacul acesta se va închide pe-o lume de Societăţĭ Societatea funcţionarilor, a studenţilor, a pensionarilor, a căruţaşilor, a văduvelor sărace Nesiguranţa, greutăţile vieţiĭ, temerea vagă de nefericirĭ neprevăzute îndeamnă pe oamenĭ să se apropie, tot maĭ mult între eĭ, să se aşeze umăr la umăr, ca ast-fel să fie maĭ tarĭ şi maĭ pregătiţĭ în lupta pentru existenţă Şi nimic nu ne strînge maĭ bine la o laltă, nimic nu ne face maĭ prietinĭ şi maĭ solidarĭ, ca amenintarea unuĭ vrăjmaş comun, la loviturile căruia suntem expuşĭ de o potrivă O furtună pe mare, înfrăteşte pe toţĭ călătoriĭ de pe corabia care e in primejdie, şi 'n desperata, suprema îmbrătişare a

naufragiaţilor, este poate cel maĭ mare simbol de solidaritate şi de contopire a vieţiĭ — Oamenii carĭ urăsc, aceĭ carĭ găsesc o voluptate în suferinţile altora, uĭtă se vede că şi eĭ sunt expuşĭ la durerĭ, şi că, dacă n'ar fi de cît *moartea*, care ne astupă gura la toţĭ, încă ar fi un cuvînt destul de puternic ca să nu ne maĭ duşmănim atîta, şi să nu maĭ fim aşa răĭ şi pătimaşĭ unii cu alţiĭ

De cîte orĭ nu m'am întrebat, văzînd învrăjbirea în care trăesc unele talente maĭ de seamă la noĭ oare de ce nu se pot suferi oamenii aceştia ? Nu e glorie, nu e nemurire de ajuns, pentru orĭ cine ar şti s'o cucerească ? Nu suntem noĭ în stare să admirăm cît de mulţĭ aleşĭ, numaĭ să fie ? Sunteti aşa de puţinĭ, aceĭ carĭ v'aţĭ deosebit din gloata noastră ,—de ce nu vă iubiţĭ ? de ce căutaţĭ să vă întunecaţĭ meritele unul altuia ? Vă temeţĭ că n'o s'avem destulă marmură pentru statuele voastre ?

Ce frumos şi moralizător spectacol ar fi pentru noĭ să vă vedem uniţĭ, lucrînd c'o întrecere de camarazĭ, nu de vrăj-

mași, la deșteptarea neamului nostru
Ni s'ar părea că sunteți mai mari, și v'am admira mai mult Energia voastră ni-i scumpă, și noi suferim cind cheltuiti din ea pe înveninări și pasiuni de rînd Dar și voi suferiți, pentru că de multe ori vă impuneți să găsiti urîte și detestabile unele lucruri frumoase, cari aŭ *marele cusur* de a fi făcute de altii, și vă pervertiti modul de a judeca, și furați sufletului vostru plăcerea de a admira, — una din cele mai mari și mai senine plăceri ale vieții Și în loc să vă bucurați de o lucrare bună a camaradului vostru, voi învinețiți de necaz și de răutate, vă creați amărăciuni, de bună voe, ca și cînd vieata n'ar avea destule, și fără asta

Și cu toate astea, se știe că emotiunile estetice aŭ darul de a înduioșa și contopi inimile omenești Arta—ea însăș o formă a simpatiei — face pe om mai bun, mai iubitor, mai altruist

Dar trăim într'o epocă de zbucium și de enervare generală

Poate că nici odată nu s'a văzut, între

literații uneĭ țărĭ, o luptă maĭ înverșunată și maĭ neleală, o dușmănie ș'o ură maĭ îndirjită ca aceea care s'a întețit de cît-va timp între fruntașiĭ literatureĭ noastre In revistele lor, în conferințile pe carĭ le țin la Ateneŭ, în conversatiile intime, maeștriĭ noștri se sfășie uniĭ pe alțiĭ, cu o patimă, care pe eĭ îĭ micșorează și îĭ orbește, iar pe noĭ, tinerĭ, deprinșĭ să-ĭ admirăm și să-ĭ vedem marĭ și seninĭ, ne umple de melancolie ura lor rănește pietatea noastră Nimic nu se maĭ respectă O revistă destul de serioasă tratează pe Dl Hăjdĕŭ ca pe un «*biet bătrîn*» cu care nu maĭ poate sta cine-va de vorbă, Dl Hăjdĕŭ scrie despre Dl Maiorescu că n'a știut de cît să producă ciracĭ ca Dragomirescu, Pĕtrașcu etc , Dl Maiorescu trimete pe Gherea la școală Uniĭ pe altiĭ se fac ignoranțĭ, năucĭ, incapabilĭ de a pricepe și de a face ceva bun în țara asta Ce scandaloase sfezĭ la poarta nemuririeĭ!
Noĭ, cînd eram în școală, divinizam pe oameniĭ aceștia Acum, în lietratură, sunt clicĭ ca și'n politică Delavrancea

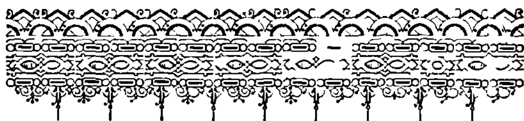
n'are talent pentru «Convorbirĭ Literare» şi Caragiale e un «*fachin*» pentru «Revista Nouă» Acelaşĭ scriitor e un geniŭ dacă rămîne în «tabăra noastră», şi un «idiot» dacă ne părăseşte nicăirĭ un cuvînt de adevăr şi de dreptate despre talentul unuĭ om, despre valoarea uneĭ cărţĭ Gazetele zilnice, carĭ aŭ un contact maĭ strîns cu publicul, nu se ocupă cu asemenea nimicurĭ pentru ele, sosirea unuĭ prefect în capitală «în interese de serviciŭ» a fost în tot-d'a-una un eveniment maĭ însemnat de cît apariţiunea uneĭ lucrărĭ literare saŭ ştiinţifice Avem academie, ateneŭ, universităţĭ, muzee, laboratoriĭ, bibliotecĭ, avem tot aparatul de cultură al unuĭ stat pus pe drumul civilizaţieĭ Ar trebui ca din capitală să se reverse asupra întregiĭ ţărĭ lumina acestor instituţiĭ, ar trebui ca presa să se ocupe maĭ de aproape de ele, să arate publiculuĭ că în afară de larma şi hărtuelile politice, carĭ ţin primul plan în atenţia generală, maĭ e cîte ceva de remarcat în activitatea noastră

naţională A-rare-orĭ am văzut două-treĭ rîndurĭ într'o gazetă despre vr'o conferintă la Ateneŭ, dar nu ştiŭ să se fi ţinut, la Orfeŭ saŭ la teatrul Dacia, un discurs politic, cît de neînsemnat, care să nu fi fost relevat şi comentat de toate ziarele Şi tăcerea aceasta, pe care o lasă presa în jurul manifestărilor culturale şi artistice a neamuluĭ nostru, stînge o bună parte din dorul de muncă şi entuziasmul tinerimeĭ, şi inlesneşte tînjirea simtimîntuluĭ national, care, şi fără asta, nu prea e ridicat

Ce necesară ar fi o bună şi solidară înfrăţire între putinele şi răsleţitele noastre talente, o generoasă familie de artiştĭ, care să pună sfinţenia arteĭ, şi ridicarea neamuluĭ romînesc, maĭ pre sus de micile lor rancune şi vanităţĭ personale

Cînd vom avea o?

IMPACIENŢII

Ce de «documente sufleteştĭ» se primesc la redacţia uneĭ reviste! S'ar putea face un studiŭ amănunţit asupra chipuluĭ cum, la diferite naturĭ, se declară primele simptome de frigurĭ literare. Sunt oamenĭ carĭ, la boală, sufăr şi rabdă 'n tăcere, — sunt alţiĭ, bicisnicĭ şi prăpăstioşĭ, carĭ pentr'un lucru de nimic gem şi se vaită cît le ia gura, — uniĭ sunt supărăcioşĭ, se'nfurie, ocărăsc şi nu vor să ia nicĭ o doctorie, li se năzare că toată lumea conspiră în contra lor. Deosebirĭ de astea am observat şi la numeroşiĭ noştri «începătorĭ» carĭ ne trimet versurĭ la «Vieaţa». Uniĭ suportă cu rezemnare greutăţile *debutuluĭ*, încercările lor sunt însoţite în tot-

d'a-una de aceeaşĭ rugămınte blîndă, dıscretă, aproape duıoasă, potĭ să le aruncĭ la coş fără nıcı o grıjă autorul îtı va trıınete mereŭ e băıat cumınte şı nu se supără Sunt altıĭ însă, ımpacıenţı carĭ nu pot să rabde de cît păn la două refuzurĭ La început se prezıntă şı aceştıa modeştĭ, blınzĭ, sfiıcıoşĭ, punındu'şĭ toată încrederea în «competenta D-tale judecată», în «verdıctul D-tale suveran», — a doua oară, sunt ceva maĭ concışĭ, putınă răceală se ıntrevede în scrısoarea lor şı, dacă nıcĭ de astă-dată nu publıcĭ «anexatele versurĭ», apoĭ în a treıa scrısoare veĭ vedea că «n'aĭ avut de-aface cu unul dın aceĭ începătorĭ tımızĭ, carĭ nu ştıŭ să'şĭ dea seamă de *adevărata lor valoare!*»

Eată treĭ scrısorĭ, carĭ ne arată cum poate să se prefacă sufletul unuĭ *ımpacıent*, după două refuzurĭ neaşteptate

Stımabıle Domnule Redactor!

Nu ştıŭ ce mă atrage către D-voastră, de şı nu vă cunosc personal, daı v'am cıtıt cu admıı aţıe şı mı-am format ferma

convingere că trebue să fiţĭ un om bun, de aceea îndrăznesc să vă trimet alăturata poezie, care poate nu îndeplineşte toate regulele poetice, dar vă jur pe tot ce am maĭ scump că este sinceră, că este o bucată din inima mea ruptă Citiţĭ-o va rog şi hotărîţĭ în înalta Dvoastră judecată, dacă merită să vadă lumina zileĭ, saŭ să nu maĭ încerc a scrie Aş fi foarte fericit şi m'ar încuraja foarte mult dacă aţĭ bine voi sa'ĭ acordaţĭ un locuşor în preţioasa D-tră revistă In tot cazul raspunsul D-voastră, pe care sper a'l vedea la corespondenţa No viitor, va fi pentru mine un verdict definitiv

Al D-voatră sincer admirator

G I N..

Buzău 15 Ianuar 1891

Pun aci, ca mostră, două strofe din poezia D-luĭ G I N

«De ce atita crudă nepăsare,
Mĭ arăţĭ de cind te am intilnit — iubit'o ?
De ce dar astă nedreaptă condamnare,
Ce — ah ? de mult -- mĭ aĭ ursit'o ?

Orĭ poate că gîndu'ţĭ mă crede
Că sunt nedemn de-a ta dulce iubire
Chiar poate un falş in mine vede
Minciunĭ — in cîntul tristeĭ mele lire!

Şi tot aşa nouă-spre-zece strofe I-am răspuns autoruluĭ că «nu merge» Peste cîte-va zile ne scrie

Domnule Redactor!

Am citit cu destulă pareie de raŭ răspunsul D-voastră nu tocmaĭ desluşit Vă maĭ trimit o poezie pe care o supun aprecierei D-voastră, cum veţĭ crede — de astă dată înse vă rog să'mĭ răspundeţĭ categoric dacă să maĭ încerc pe viitor asemena gen saŭ să nu maĭ scriŭ

Al D-voatra cu stimă

G I N.

Buzău 23 Ianuar 1894

De astă dată poezia avea strofe maĭ putine, dar în schimb versurile eraŭ ceva maĭ lungĭ Poezia era intitulată «Te-aĭ dus», titlu scris cu nişte slove gotice de toată frumuseţa, şi se începea aşa

«Ca o privighetoare plăcută, *curata* şi fru-
(moasă,
Aşa te aĭ dus cu voacea'ţĭ armonioasă!

I-am răspuns, «Nu maĭ încercaţĭ» Peste o săptămînă am primit de la autor următoarea epistolă plină de demnitate

Domnul meŭ!

Am citit răspunsul D-voastră arbitrar şi despotic şi tot ce'mĭ pare raŭ e că iluziile pe carĭ mi le făcusem despre D-voatră aŭ fost falşe Aflaţĭ că eu nu sunt un începător care habar n'are de ce poate şi pe care să'l descurajeze şi să'l abată din cale cel dintăĭ venit şi invidios D-voastră vă imaginaţĭ că dacă din cine ştie ce întîmplare aţĭ a-juns în capul uneĭ biete reviste, apoĭ e de ajuns ca să loviţĭ în talentele care nu'şĭ fac reclamă, şi carĭ lucrează cu modestie şi siguinţă la progresul literatureĭ, iar nu ca alţiĭ carĭ dac'aŭ scris o carte, două, cred că nu se maĭ găsesc scriitorĭ carĭ să'ĭ întreacă Ştiŭ că v'ar plăcea să vă urmez sfatul şi să nu maĭ

scriŭ, dar aflaţĭ că nu sunt un copil cum aţĭ crezut poate, şi ştiŭ ce pot şi n'am nevoe de sfaturile nimăruĭ, voiŭ lucra înainte cu zelul şi sinceritatea cu care am lucrat şi până acum, voiŭ compune înainte şi fiţĭ sigurĭ că nu veţĭ maĭ primi nicĭ un vers de la mine Scuzaţĭ că v'am răpit cu această scrisoare cîte-va momente din timpul D-voastră, care e atît de preţios!

Al D-voastre după consideraţie

G I N

Genus irritabile vatum!

Un alt tip, maĭ puţin interesant, este al «începătoruluĭ diplomat» Acesta îşĭ prepară în totdeauna terenul printr'o scrisoare iscusită, în care te asigură că la alte reviste e rugat să colaboreze, dar că nicĭ una nu corespunde în totul «gustuluĭ şi aspiraţiunilor luĭ literare», şi numaĭ revista d-tale este singura care etc , drept aceea te roagă să'l abonezĭ, şi să'ĭ trimeţĭ colecţia de la primul număr costul abonamentuluĭ ţi'l va trimite, negreşit, cu «*prima ocazie*», de

o cam dată însă îţi trimete ceva versuri, pe cari, dacă nu le găseşti «demne de publicat», poţi fi sigur că nu te maĭ întîlneşti cu «prima ocazie» cîte zile'eĭ avea

Cel puţin aceştia nu te ocărăsc

PROCESUL LAZU-COSBUC

Astă-vară aŭ apărut, în editura librărieĭ Socec, poeziile D-luĭ George Coşbuc într'un volum de 254 de paginĭ, întitulat *Balade şi Idile* Autorul era cunoscut publiculuĭ, prin cîte-va poeziĭ, de o remarcabilă frumuseţă, publicate în unele reviste literare Totuşĭ a fost o surprindere pentru multĭ din admiratoriĭ luĭ, cînd s'aŭ pomenit, de-o dată, c'un *volum* atît de însemnat, şi prin cantitatea şi prin valoarea cuprinsuluĭ Şi 'mĭ-aduc aminte cu ce nerăbdare şi bucurie ne 'ntrebam, între noĭ câţĭ-va prietenĭ, cînd ne 'ntîlneam «aĭ citit pe Coşbuc nu'ĭ aşa că ţi-a plăcut?» Şi fiecare relevam bucăţile carı ne plăcuseră maĭ mult uniĭ ştiam strofe pe din afară, şi le spuneam c'o mulţumire, parcă eraŭ

făcute de noĭ Dar nimenĭ dintre noĭ n'a luat condeiul să scrie un cuvînt de bine despre aceste poeziĭ, nimenĭ, nimenĭ n'a salutat splendida şi neaşteptata răsărire a acestuĭ poet Nicĭ o gazetă, nicĭ o revistă n'a băgat de seamă că apariţiunea acestuĭ inspirat cântăreţ al cîmpiilor şi poporuluĭ romînesc, era un eveniment însemnat, o adevărată sărbătoare pentru literatura noastră Ba, mă 'nşel, Caragiale a scris atuncĭ în «Moftul Romîn» cîte-va rîndurĭ, pline de o sinceră admiraţie, ş'a doua zi o mulţime de cunoscuţĭ m'aŭ întrebat «Dar bine, ce are Caragiale cu bietul Coşbuc? aĭ văzut cum îşĭ bate joc? » Şi nu s'a maĭ vorbit nimic nicĭ de poeziĭ, nicĭ de poet M'aşteptam, maĭ ales, de la «Convorbirĭ literare», unde am auzit că s'aŭ grupat acum tinerĭ culţĭ şi plinĭ de talente Ce Dumnezeŭ, îmĭ ziceam, între amarnicile articole ale D-lor Dragomirescu, Filipidi etc , cu carĭ conducătoriĭ acesteĭ reviste îşĭ închipuesc de vre-o doĭ anĭ că omoară pa Gherea, nu se va găsi o pagină

bună şi cinstită pentru poetul Coşbuc, pe care D-l Maiorescu l'a iubit atît de mult la început, şi care a ilustrat atîtea paginĭ din «Convorbirĭ literare» cu frumoasele luĭ versurĭ? Nimic, nicĭ chiar în «Convorbirĭ literare!» Tăcere pe toată linia Ce revoltătoare nepăsare! Cînd iată că apare o broşură în care D-l Lazu arată că D sa a găsit, în volumul luĭ Coşbuc, cîte va poeziĭ carĭ nu sînt originale Imediat toată presa se pune în mişcare Gazetarĭ, carĭ habar n'aveaŭ, orĭ se prefăceaŭ că n'aŭ, despre existenta unuĭ poet Coşbuc, îşĭ freacă mînele de bucurie, iaŭ pana şi s'aştern pe lucru! «L'a prins!» A, ce fericire! Cu cîtă rea voluptate se răped toţĭ să dea lovitura miculuĭ pătimaş, în gloria acestuĭ poet, al căruĭ talent strica liniştea atitor mediocrităţĭ! «apoĭ aşa, ştim şi noĭ! »

Ce zice Coşbuc? «Eŭ eram în străinătate un prieten, la care îmĭ lăsasem cărtile şi manuscrisele, a scos volumul în lipsa mea, îmĭ pare răŭ că el, neştiind, a pus între poeziile mele cîte-va

bucăţele traduse, pe carĭ n'am avut nicĭ o-dată gîndul să mi le însuşesc »

Noĭ rugăm pe poet să arate publicului — carĭ sunt acele bucăţĭ, pentru ca să nu maĭ planeze nicĭ o îndoială asupra poeziilor carĭ în adevăr îĭ aparţin Şi credem că D-sa se va grăbi să facă această lumină

Morala fabuliĭ Poate Coşbuc să fie un geniu, poate scri el cele maĭ marĭ şi maĭ originale opere — aceasta nu ne atinge! nicĭ nu vrem să'l băgăm în seamă *L'a prins* însă D-l Lazu cu «mîţa 'n sac» — a, atuncĭ da, poetul Coşbuc devine foarte interesant «pe el copiĭ! daţi'ĭ la cap, tăvăliţi-l fără nicĭ o milă! Auzĭ D-ta, să ne ia partea noastră de glorie! »

Eterna sete de scandal!

SUPĂRAREA D-LUĬ I. L. CARAGIALE

In «Vatra», revistă literară sub direcţiunea D-luĭ I. Slavicĭ, s'a publicat o glumă «proastă» («Cum se 'nţeleg ţăraniĭ») care vroia să arate cît sunt de stupizĭ ţăraniĭ noştri. In «Vieata» No. 13, s'a publicat un răspuns la acea glumă, intitulat «Ce cred ţăraniĭ despre «Vatra» noastră» şi iscălit *El*. Mulţĭ aŭ găsit că răspunsul era de spirit, şi foarte potrivit. M'am bucurat de şi nu era făcut de mine. Eŭ nu înviпeţesc cînd se aduc altora laude meritate, din potrivă, îmĭ pare bine că maĭ admiră cine-va ce'mĭ place mie.

D-l I. L. Caragiale (am ajuns să ne domnim [1]), nicĭ una nicĭ două, îşĭ pune in minte că eŭ sunt autorul aceluĭ răspuns, şi'mĭ face o declaraţie pe care nu

'ĭ-am cerut'o şi pe care regret că nu pot să o consider ca o glumă

«Am onoare a declara D-luĭ A Vlahuţă că «ciocoiul cel prost» autorul acesteĭ *chaige* sunt eŭ subscrisul»

Foarte bine, dar de ce'mĭ spuĭ mie asta? De ce numaĭ mie? La «Vieaţa» e director şi Doctorul Urechiă, la «Vieaţa» maĭ sunt colaboratorĭ, şi dacă aĭ fi voit să ştiĭ numele autoruluĭ care te-a supărat aşa de grozav, n'aveaĭ de cît să mi-l cerĭ şi ţi l'am fi spus bucuros E un scriitor de mare talent, un scriitor foarte cunoscut, şi foarte iubit de public, te asigur, Domnule Caragiale că n'aĭ fi găsit în *El* un adversar pe care lupta cu D-ta să-l poată face maĭ glorios Aş dori însă să nu fiŭ răŭ înteles să nu cum-va să-ţĭ închipui că eŭ îţĭ spun asta, ca să mă descarc de orĭ-ce răspundere Nu, Domnule Caragiale, te-aĭ înşela grozav dacă aĭ crede că tonul ameninţător cu care 'mĭ scriĭ ar putea să mă tulbure cîtuşĭ de puţin Dar eŭ ţin — pentru respectul pe care îl datoresc cititorilor — să restabilesc maĭ

întîiŭ adevărul, ş'apoĭ liber va fi D-l Caragiale să facă ce va pofti

«D A Vlahuţă persecută «Vatra» Nu e adevărat Iĭ doresc din suflet tot succesul, şi recunosc că cele maĭ frumoase poeziĭ, carĭ se produc astă-zĭ în literatura noastră sunt ale D-luĭ Coşbuc i-am spus-o poetuluĭ personal şi i-o spun şi aci, că nu mă pot sătura de a-ĭ citi şi a-ĭ admira poeziile publicate în «Vatra» «Filozofia Vetreĭ» de care s'aŭ legat şi alte ziare, şi încă răŭ, a fost tratată in revista noastră cu o politeţă, cam anevoe de păstrat în asemenea ocaziĭ nicĭ cea maĭ mică glumă, şi, zăŭ, se puteaŭ face multe, «Adevărul» a făcut cam dureroase fără să fie învinovăţit că «persecută «Vatra» Dar D-l Caragiale are ce are cu mine, şi vrea cu orĭ-ce preţ să'mĭ caute pricină de ceartă

«Ce fac eŭ cu mănuşa pe care d A Vlahută ne-o aruncă a doua oară? o ridic, orĭ o maĭ las?» Fă cum vreĭ, Domnule Caragiale Ridic'o, las'o dacă nu'ţĭ mai face trebuinţă, mănuşa e, pro-

babil a D-tale, — eŭ port, cînd port, $6^1/_2$ — şi pe cît ştiŭ, nicĭ n'am aruncat, nicĭ n'am pĭerdut vre una

Cît despre acea luptă-duel la care mă invițĭ, o luptă *«sans trêve ni merci»* în care unul trebue «să lovească la mir pe celălalt» află, Domnule Caragiale, că nu sunt de loc dispus să «fac frumos la boerĭ» Şi aceasta, pentru vr'o şapte-spre-zece motive, din carĭ 'țĭ voiŭ cita numaĭ cîte-va, ca să-țĭ facĭ o idee

I N'am absolut nicĭ o ură — şi nu înțeleg de ce aş avea — nicĭ în contra Dumnitate, nicĭ în contra «Vetreĭ» pe care o aperĭ cu atîta ardoare, împotriva unor persecuțiĭ iluzoriĭ, cînd aĭ putea să-ĭ daĭ un real sprijin cu frumosul D-tale talent

II Mi se pare o copilărie credința D-tale că unul ar putea *«doborî»* şi *«distruge»* pe celălalt scriitoriĭ de valoare, cum aĭ fi D-ta bună oară, trăesc şi rămîn marĭ, cu toate bîrfelile invidioşilor, iar scriitoriĭ lipsițĭ de orĭ-ce valoare, cum aş fi eŭ bunăoară, mor

de moarte naturală, iar nu de loviturile adversarilor

III Eŭ nu cred că «ar eşi un cîştig pentru spiritul public şi literatură din urmările uneĭ asemenea afacerĭ» Şi mă întreb — dacă în adevăr ţiĭ să te facĭ folositor literatureĭ noastre — de ce n'aĭ continua să scriĭ, cum scrieaĭ într'o vreme, fără să te ocupĭ de neînsemnata mea persoană, care, în cazul acesta, n'ar fi de cît un admirator maĭ mult pentru operele D-lale?

IV D-ta *declarĭ* că *dacă veĭ rîdica mănuşa* (?) veĭ fi cu mine «de cea maĭ estremă cruzime de care» poţĭ «fi capabil» Aceasta înseamnă că mă urăştĭ. Suntem două temperamente cu totul deosebite Eŭ te privesc cu linişte şi te 'nţeleg Loveşte-mă, prietene, dar nu 'ncerca să mă tîrăştĭ într'o luptă inegală, căcĭ chiar cînd veĭ fi cu mine «*de cea maĭ extremă* cruzime» eŭ tot nu te voiŭ putea urî

V Ştiŭ că, de cînd am scos ultimul volum «Dan» vechia noastră prietenie s'a rupt Ştiŭ că într'o noapte aĭ stat

pînă în ziuă ca să convingĭ pe cîţĭ-va amicĭ aĭ noştri, că «Dan» este cea maĭ mare idioţie care s'a scris în limba romînească, şi că maĭ bine-aş fi murit înainte de a-l scri, — scăpa astfel literatura de o mare ruşine Ştiŭ că te-aĭ văĭcărit pînă şi la oamenĭ străinĭ, pînă şi la şcolarĭ numaĭ mie nu mĭ-aĭ spus nimic Intreabă-ĭ pe toţĭ aceĭ carĭ ţĭ-aŭ ascultat strigătele de revoltă şi mi le-aŭ comunicat, întreabă-ĭ dac'-aŭ auzit vr'un cuvînt răŭ din gura mea despre meritele şi valoarea D-tale literară Dar adu'ţĭ aminte ce 'mĭ spuneaĭ păn'acum un an « Mă, numaĭ eŭ şi cu tine suntem scriitorĭ în ţara asta !» Şi astăzĭ găseştĭ că am batjocorit limba şi literatura romînească cu ce-am scris? şi mă pofteştĭ la un duel «sans trêve ni merci ?» *Merci !*

VI Chiar cînd pentru moment aş găsi o satisfacere de om mic şi pătimaş în această hărţuealǎ literară, de un ciudat cavalerism, tot nu m'ar seduce, de oare-ce sunt sigur că la sfîrşitul lupteĭ, cînd ne-am retrage osteniţĭ din

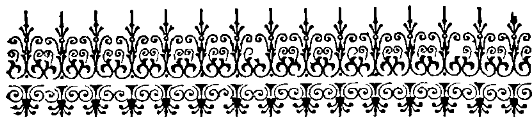
arenă, atît eŭ cît şi D-ta, am suferi maĭ rĕŭ de loviturile pe carĭ le-am fi dat, de cît de acelea pe care le-am fi primit In momentul acesta mi se înfăţişează în minte o gravură, pe care am văzut'o de mult într'un ziar umoristic, figura întîĭ doĭ şerpĭ furioşĭ îşĭ înalţă capetele cu gurile căscate, să se mănînce, şi maĭ multe nu, figura a doua şarpele A apucînd de coadă pe şarpele B îl devorează «sans trêve ni merci», aceeaşĭ operaţie o face cavalerul B adversaruluĭ săŭ, a treia figură ceĭ doĭ combatanţĭ aŭ intrat unul în altul pînă la încheetura gîtuluĭ, a patra figură se înţelege de la sine, combatanţiĭ s'aŭ înghiţit de istov unul pe altul nu se maĭ vede nimic

VII Eŭ, Domnule Caragiale, m'am hotărît—cît voiŭ maĭ avea de trăit deaci încolo—să-mĭ consacru tot timpul literatureĭ poţĭ D-ta să zîmbeştĭ ironic şi să-mĭ spuĭ orĭ-ce, n'aĭ să mă convingĭ nicĭ o dată că tot ce scriŭ eŭ e stupid, maĭ lesne m'aĭ putea convinge că tot ce scriĭ D-ta e genial Află, Domnule

Caragiale, D-ta bunul şi vechiul meŭ prietin, care aĭ primit cu atîta bună-voinţă cele «336 de paginĭ marĭ» *fără să facĭ gură*, *şoptindu-ţĭ* «numaĭ în barbă, cu umilinţă şi ruşine du ruşinea altcuĭ-va o 'nghiţirăm şi p'asta!» află că am început să lucrez la al doilea volum (alte 336 paginĭ marĭ!) şi că sunt aproape de jumătatea luĭ, şi că la toamnă sper să'ţĭ fac plăcerea şi să'ţĭ prezint unul din primele exemplare, c'o mică dedicaţie cum se obicĭnueşte între camarazĭ D-ta îl veĭ găsi «stupid» şi pe acesta Nu face nimic,— eŭ voiŭ lucra înainte, voiŭ scri mereŭ, în speranta că poate voiŭ isbuti vr'o dată să fac şi ceva bun

Aşa dar, vezĭ bine că n'am vreme de pĭerdut, şi că nicĭ medievalele D-tale provocărĭ, nicĭ stilul D-tale «destul de cavaleresc» nu mă vor putea ispiti să 'mĭ las munca mea liniştită, şi să mă apuc la luptă cu D-ta Loveşte-te cu alţiĭ «la mir», dacă aceasta *te amuză* , eŭ am altăceva de făcut Eată ultimul meŭ cuvînt în această afacere

EMINESCU ȘI JUNIMIȘTII

IN

CHESTIA NATIONALĂ

Nu maĭ sunt poeziĭ naționale s'aŭ dus Mureșeniĭ și Bolintineniĭ Faptele strălucite ale strămoșilor, suferințile fraților noștri de peste Carpațĭ, luptele lor sfinte, eroiĭ și martiriĭ lor legendarĭ, vieața glorioasă și speranțele marĭ ale neamuluĭ romînesc, azĭ nu maĭ înspiră pe nimenĭ

Poețĭ, frumoase orĭ fi amantele voastre, și nimenĭ nu vă spune să nu cîntațĭ ochiĭ lor albastriĭ, — dar n'avețĭ idee cîtă mîngăere și cît curaj ațĭ putea voĭ trimite fraților noștri de dincolo, carĭ gem în temnitele ungureștĭ, și cît bine le-ațĭ face dacă v'ațĭ gîndi și la eĭ din cînd în cînd, și le-ațĭ spune, în

versurile voastre, că nu sunteţĭ nepăsătorĭ la durerile lor, şi că vă doare şi pe voĭ cînd barbariĭ le devastează casele, cînd ura întunecată a unuĭ popor de sălbaticĭ se abate ca o furtună peste tot ce-ĭ simţire şi suflare romînească în Transilvania Cu cît entuziazm vorbesc încarceratiĭ de la Segedin de visurile lor frumoase, de măreţele lor speranţe, şi cu cîtă iubire se uită la fraţiĭ lor de aicĭ, singurul lor sprijin, singura lor mîngîere!

Eminescu a înţeles suspinul ardelenilor, Eminescu a simţit că în cîntecele Mureşenilor eraŭ bătăile de inimă ale unuĭ popor prigonit, era epopea unuĭ neam de eroĭ, care luptă şi se jertfesc pentr'o causă sfîntă O, de sigur, că poetul ar fi aflat un nesleit izvor de inspiraţie în suferintile, în idealul fraţilor luĭ, primele'ĭ poeziĭ ne dovedesc în ce direcţie generoasă ar fi mers spiritul poetuluĭ, dacă ironia şi persiflajul scepticilor de la junimea nu ar fi căutat din capul loculuĭ să-l încredinţeze că *«patrie»* şi *«naţionalitate»* sunt mofturĭ,

că «dragostea de neamul tăŭ» este o naivă copilărie, cînd nu e o frază de speculă, — că marele Shopenhauer îşĭ bate joc de asemenea fleacurĭ, şi că un poet care se respectă, nu trebue să pună în versurĭ ast-fel de sentimente ridicule

In numărul jubilar al «Convorbirilor literare» găsim o preţioasă scrisoare a luĭ Eminescu, adresată din Viena D-luĭ Iacob Negruzzi (la 6 Fevruarie 1871). «Pe la 1871 întreţineam o corespondentă regulată şi activă cu Eminescu» zice D-l Negruzzi Să lăsăm pe poet să vorbească

«Asupra împrejurăriĭ, că din Transilvania căpătaţĭ scrierĭ, a căror caracteristică e fraza patriotică, aşĭ putea să vă citez două cauze Una că în genere Transilvăneniĭ aŭ foarte puţină aplecare şi talent pentru artă, şi a doua că într'adevăr sunt nenorociţĭ cu căpcăuniĭ ceia de ungurĭ Dacă aţĭ cunoaşte maĭ de aproape tendinţile de desnaţionalizare ale Ungurilor, pe care eĭ le reped prin toate vinele, prin toate or-

ganele statuluĭ şi esclud din vieaţa publică tot ce nu e maghiar, atuncĭ ațĭ găsi o lămurire maĭ de aproape a împrejurărilor de maĭ sus» «Afară de aceea lipsa absolută de prospectul unuĭ viitor în patria lor, simţimîntul neputinţiĭ faţă cu pericolele ce'ĭ ameninţă, eată ceia ce îĭ fac nenorociţĭ iată ceia ce iĭ lipseşte de linîştea sufletească cerută pentru producerĭ literare, ceea ce îĭ face necapabilĭ de alte producte de cît fraza patriotică E o idee impusă cu putere, care predomină şi întunecă pe cele-l'alte, tot aşa precum o idee fixă face cu neputinţă linîştea sufletească, îndată ce se reflectează numaĭ umbra eĭ pe ţesătura celor-l'alte cugetărĭ *Mie îmĭ pare că nu sunt aspiraţiunĭ momentane, cum le numiţĭ* **c o mică doză de nedreptate**, *ci o intrebare de moarte saŭ vieaţă* Apoĭ noĭ ne şi ocupăm puţin de eĭ De o mulţime de anĭ de cînd se chinuesc să ridice o facultate de drept, şi de la noĭ nu le a venit nicĭ un ajutor Eĭ daŭ de unde aŭ, dar de unde nu aŭ, nicĭ Dumnezeŭ nu poate lua»

Atît e de ajuns pentru a lămuri afirmarea noastră

E lesne acum de închipuit cam ce era în *epistolule*, pe care i le trimitea D-l Negruzzi din ţară Ş'apoĭ lucrurile astea se ştiŭ de mult, ce să maĭ inzistăm ?

Poetul avea *două-zecĭ şĭ unu de anĭ* cînd scria aceste rînduri De vreme l'aĭ maĭ fost intreprins, Domnule Negruzzi

SECTARI?...

«Munca» ne consacră două articole de duioase mustrări, crezînd că a găsit o *contradicţie* în No 13 al «Vieţii» Lucrul n'ar fi de mirare, căci vieata, în sine, e plină de contradicţii, şi cînd mai e şi numărul *13* la mijloc, e natural să te aştepţi la rău Dar s'a întîmplat ca de astă-dată să nu fie de cît o părere a «Muncii», şi—de oare-ce n'am reuşit a ne face destul de înţeleşi — ne grăbim a da esplicările cuvenite Cităm rîndurile în cari confraţii noştri aŭ crezut a descoperi că noi vrem numai de cît «artă cu tendinţi naţionaliste»

«Poeţi frumoase-or fi amantele voastre, şi nimeni nu vă spune să nu cîntaţi ochii lor albastri, — dar n'aveti idee cîtă mîngîere şi cît curaj aţi pu-

tea voĭ trimite fraţilor noştri de dincolo carĭ gem în temniţele unguresci, şi cît bine le-aţĭ face dacă v'aţĭ gîndi şi la eĭ din cînd în cînd, şi le-atĭ spune în versurile voastre, că nu sunteţĭ nepăsătorĭ la durerile lor, şi că vă doare şi pe voĭ cînd barbariĭ le devastează casele, cînd ura întunecată a unuĭ popor de salbaticĭ se abate ca o furtună, peste tot ce'ĭ simţire şi suflare romînească în Transilvania»

Citite fără pasiune şi fără «marotă», aceste rîndurĭ spun numaĭ, că ar fi o mare mîngăere pentru martiriĭ de peste Carpaţĭ, să vadă că poeţiĭ noştri se gîndesc, din cînd în cind, şi la suferintile fraţilor de dincolo Cine şĭ-a închipuit, de aci, că noĭ am dori vr'o dată ca arta să se îndrepte esclusiv în această direcţie, ne a înţeles răŭ Şi — după cît vedem — tocmaĭ aşa ne-aŭ înţeles confraţiĭ de la «Munca»

«Transilvăneniĭ sufăr, — esclamă d V. F («Munca» 6 Martie 1894) — dar în Moldova şi Muntenia ţăraniĭ nu sufăr? Dar ce's revoltele astea zilnice, carĭ

se înăbuşesc în sînge? Ce's astea dacă nu semne de durere » Da, iubite confrate, aĭ perfectă dreptate şi suntem de acord, — de cît, pentru moment nu e vorba de asta E vorba de «Eminescu şi Junimiştiĭ în *chestia naţionala*» Şi dacă n'am putut, sub titlul acesta, să vorbim şi de «ţăraniĭ de la noĭ», rugăm pe confratele nostru să nu se grăbească a trage de aci concluzia că «vedem durerile fraţilor de dincolo, dar pentru durerile celor de dincoace n'avem ochĭ» E o concluzie cu totul greşită — şi nu înţelegem prin ce fel de raţionament a reuşit d-l V F s'o scoată din articolul nostru

Acum să trecem la «contradicţie» Aceasta e tratată într'un alt articol din «Munca», întitulat *«Aita naţionalistă şi aita socialistă»*, iscălit *Cipar*

«Unitatea naţională, ne spune d-l Cipar, va fi fost bun lucru o dată, azĭ însă desvoltarea capitalismuluĭ a distrus naţionalizmul, după cum cavalerizmul a distrus familia patriarhală etc Des moşteniţiĭ din toată lumea formează un singur popor» Concluzia «Socializmul

pătrunde pretutindenĭ, şĭ *arta socialistă* va eşi triumfătoare, căcĭ e timpul eĭ» Cuvintele «arta socialistă» sunt subliniate de noĭ ne propunem a vorbi într'un articol viitor despre această artă D l Cipar, crezind şi D-sa că noĭ am dori o artă cu tendinţĭ nationaliste, relevează următoarele rîndurĭ pe carĭ le-am scris într'o informaţie privitoare la conferinta D-luĭ A Bacalbaşa «Cit despre arta «cu tendinţă» şi anume cu tendinţa de a servi cauza uneĭ clase saŭ a unuĭ partid, noĭ continuăm de a rămînea convinşĭ că aceea nu e *artă*» Fiind sigur D-l Cipar că a găsit aci o contradicţie, adaoge maĭ la vale

«Să nu se uĭte însă că mişcarea naţională e o mişcare de clasă şi chiar de partid, şi că decĭ «Vieaţa» care spune că arta cu tendinţe de a servi o clasă saŭ un partid nu e *artă*, nu are dreptul să ceară artiştilor de a face artă cu tendinţĭ naţionaliste » Ştim, Domnule Cipar, că nu avem acest drept, ştim foarte bine că nu putem cere arteĭ să

aibă *o anumită tendință*, şi de aceea nici nu'i cerem

Vieața e aşa de complexă, privelıştile eĭ sunt aşa de variate, în cît un poet care şi-ar pune sufletul sub epitropia şi disciplina unuĭ program, şi s'ar încăpățîna să privească lumea numaĭ dintr'un anumit punct de vedere, lasă că ar vedea-o falş, dar şi operele luĭ ar deveni de o monotonie insuportabilă Talentul luĭ, pus în serviciul unuĭ partid, ar fi, negreşit un prețios organ de propagandă — pentru cauza aceluĭ partid —, dar dacă numaĭ sub această îmboldire ar lucra poetul, noĭ credem că, strîngîndu-şĭ ast-fel gîndurile în încleştarea unuĭ sistem, s'ar distruge ca poet, şi ceea ce-ar face el n'ar maĭ fi artă Dar despre asta vom vorbi pe'ndelete maĭ tîrziŭ De o-cam-dată rugăm pe confrațiĭ de la «Munca» să distingă că una e a spune c'ar fi o mare mîngîere pentru luptătoriĭ de dincolo să vadă că se gîndesc şi la eĭ, din cînd în cînd, poețiĭ noştri, şi alta e a striga sus,

băetĭ, cu arta naţionalistă! Nu e de cît asta!

Tot în acel număr din «Munca» găsim o dare de seamă despre un discurs al D-luĭ A Bacalbaşa, la Clubul Muncitorilor Extragem următoarele rîndurĭ

«Apoĭ vorbind de *«Munca literară şi ştiinţifică»* spune (D-l A Bacalbaşa) că e o gazetă admirabilă, îndemnînd pe muncitorĭ să-ĭ dea tot sprijinul D-sa e de părere să preferim maĭ bine un articol din «Munca» saŭ un discurs de la Clubul Muncitorilor, de cît să încurajăm literatura unor *literaţĭ nemernicĭ* carĭ fac *artă pentru artă*»

De ce, iubitĭ confratĭ, să fitĭ aşa de aspri şi de agresivĭ cu bieţii *literaţĭ*, carĭ nu va împărtăşesc vederile şi fac artă, aşa cum o inteleg eĭ, iar nu cum vreţĭ D-voastră? Atĭ fi maĭ îngăduitorĭ cu eĭ, dacă v'ar face artă de comandă, artă pentru club?

UN ȚINĂR...

— Ce frumos e! Aicĭ să poțĭ trăi, uĭte într'o chilie de astea, să aĭ tot ce'țĭ trebue, să nu te știe nimenĭ, să nu ducĭ nicĭ o grijă Ce fericită vieată!

Eram la *Agapia 'n deal* cîte-va chiliĭ vechĭ cuibărite în margine uneĭ poene, de jur împrejur codri secularĭ, păreaŭ că vor să le ascundă de lume Cărarea ne dusese la o fintînă, în ceir, apa era bună, rece, pajiștea 'naltă, soarele stîrnia miresmele florilor, tufe marĭ de alun ne chiămaŭ la umbră, și peste toate plutia o liniște sfîntă, care ne făcea și pe noĭ să vorbim încet

— Aicĭ parcă nu maĭ ești pe pămînt! Și cînd mă gîndesc că peste două săptămînĭ am să mă 'ntorc la oraș, m'apucă groaza De ce n'am eŭ de unde-va

două sute de leĭ pe lună? M'aş retrage într'o sihăstrie de astea şi n'aş maĭ vrea să ştiŭ de nimic — m'aş crede cel maĭ fericit om din lume. Să fiĭ liber, departe de urletul, frămîntările şi mizeriile oraşelor, să staĭ colea 'n tihnă, stăpîn pe vremea ta, să te primbli cînd vreĭ, să citeştĭ, să cugetĭ în răgaz — de cîte orĭ nu mă gîndesc, ca la un vis frumos şi irealizabil, la această supremă fericire?

Prietinul, care 'mĭ vorbia ast-fel, era un tînăr de două-zecĭ şi treĭ de anĭ, sănătos, inteligent, de o înfăţişare foarte atrăgătoare. Işĭ luase licenţa în litere, avea o catedră, dobîndită prin concurs, la un gimnaziŭ din capitală, şi, pe cît ştiiam, nu i se 'ntîmplase nicĭ o nenorocire.

L'am privit lung. Nu era trist, nicĭ visător.

— Ce, nu ţĭ-ar plăcea? — mă 'ntrebă el, văḑînd că nu mă grăbesc să-ĭ admir «idealul».

— Cum vreĭ să-mĭ placă! Maĭ întăĭ e o copilărie să crezĭ c'aĭ putea sta toată vieaţa 'n sălbătăcia asta. Inţeleg să viĭ

în primblare, să petrecĭ o vacanție, dacă vreĭ și nicĭ aceea singur, că ți se urăște, dar să te 'ngropĭ aicĭ pentru totdeauna!

— Și de ce nu, mă rog? Găseștĭ că-ĭ așa de atrăgătoare vieața de oraș? Aceeașĭ eternă comedie, aceleașĭ invidiĭ și certurĭ stupide, aceleașĭ mutre de găgăuțĭ carĭ fac pe teribiliĭ, i-am văzut, îĭ știŭ, de cîte orĭ îĭ întîlneștĭ, îțĭ debitează aceleașĭ banalitățĭ, pe carĭ ți le-aŭ spus și ierĭ, pe carĭ or să ți le 'nșire și mîĭne și 'ntotdeauna Daca aĭ cumva o calitate, trebue să te certĭ cu toțĭ aceĭ carĭ n'o aŭ, și carĭ sufăr de succesele tale, maĭ răŭ de cît de propriile lor nefericirĭ Lume de marțafoĭ și de șarlatanĭ nerușinațĭ

L'am ascultat cu răbdare, păn'a isprăvit M'am încercat apoĭ să'ĭ dovedesc, cît de mult se înșală cînd confundă *lumea*, cu cîte-va exemplare greșite, stricate, carĭ nu pot schimba întru nimic vastul și grandiosul aspect al viețiĭ I-am spus că el însușĭ este un egoist ș'un vanitos bolnav, cînd îșĭ închipue, că are dreptul să facă pe desgustatul și să dis-

prețuiască o lume pentru care n'a luptat și n'a suferit, în care n'a muncit, și pe care n'o cunoaște I-am arătat cîte suferințĭ *reale*, cîte rănĭ sunt de vindecat, și cîțĭ oamenĭ cu mult maĭ bunĭ, cu mult maĭ însemnațĭ de cît el,— și prin valoarea lor, și prin jertfele lor,—luptă cu entuziasm până la ultima suflare, pentru a cuceri o nouă rază de lumină și de dreptate, și nu se vaetă de nevoile și supărările lor, ci de suferințile marĭ ale mulțimiĭ, și nu se gîndesc nicĭ odată la un adăpost liniștit și comod pentru eĭ, ci, din prinosul proprieĭ lor viețĭ, cauta să aducă mîngîere celor obidițĭ, și speranță celor descurajațĭ, și putere celor slabĭ I-am amintit că între alte datoriĭ frumoase de împlinit, ar fi și aceea de a lupta tocmaĭ in contra acelor «găgăuțĭ», «șarlatanĭ» și «marțafoĭ» de carĭ se plînge, de-aĭ demasca și denunta oamenilor cinstițĭ, ca să se poată feri de eĭ

Dar prietenul citise de curînd pe «magistralul» Shopenhauer Mă privi cu un zîmbet ironic, și 'mĭ spuse, cu aerul unuĭ om ostenit, care-ar avea în urma

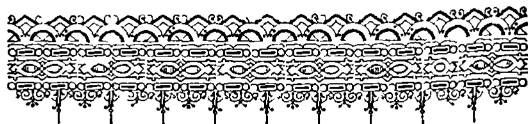
luĭ o vieață 'ntreagă de nenorocirĭ și de decepțiĭ

— Eștĭ fericit, — aĭ iluziĭ!

Ne-am întors abătuțĭ, și triștĭ, cuprinșĭ amîndoĭ de acel sentiment de osteneală și depresiune morală al prietenilor carĭ aŭ discutat mult, ca să descopere la sfîrșit cît e de departe unul de altul Nu maĭ vorbiam — Ce-am fi putut să ne maĭ spunem!

O, tinerețǎ, tinerețǎ, ce vînt năprasnic devastează sfintele tale speranțe sfintul tăŭ entuziazm!

PARINTELE LUCACI

şi

SOCIALIŞTII NOŞTRI

Sunt oamenĭ marĭ, oamenĭ sfinţĭ prin entuziasmul şi devotamentul pe care 'l pun în apărarea uneĭ cauze, prin eroizmul lor, şi prin suferintile pe carĭ le îndură ca nişte adevăraţĭ martirĭ, nimic nu-ĭ poate intimida şi abate din cale, aceştia sunt apostoliĭ inspiraţĭ carĭ merg în fruntea neamurilor apăsate, ducînd cu dînşiĭ dorul şi aspiraţiile a milioane de suflete, hotărîţĭ să lupte pînă la cea din urmă suflare, convinşĭ de dreptatea cauzeĭ, pentru al căreĭ triumf sunt gata să'şĭ dea vieata Dintre aceştĭ oamenĭ e părintele Lucacĭ Nu e aci locul să vorbim despre meritele valoro-

suluĭ conducător al mişcăriĭ naţionale de peste Carpaţĭ Faptele luĭ sunt cunoscute, şi numele luĭ e rostit cu pietate şi cu admiratie de toţĭ romîniĭ

Acum treĭ săptămînĭ ilustrul preot, liberat din închisoare, a venit pentru cîte-va zile în Bucureştĭ, unde, natural, a fost primit cu toată dragostea şi entuziazmul ce se cădea pentru un asemenea oaspete I s'a oferit un banchet, şi mulţĭ s'aŭ dus să vadă figura viguroasuluĭ luptător, să audă glasul cald, convingător, profetic al mareluĭ tribun

A treia zi Lucacĭ pleca înapoĭ, printr'o scrisoare adresată ziarelor din capitală işĭ lua rămas bun de la noĭ şi mulţumia de primirea entuziastă ce i se făcuse

De sigur, Unguriĭ îĭ urzesc o nouă intrigă, un noŭ proces, şi nu e de mirare ca mîine să auzim că iar l'aŭ aruncat în temniţă [1]) Mulţĭ aveaŭ lăcrimile 'n ochĭ cînd s'aŭ despărţit de părintele

---

1) Din nefericire lucrul s'a adeverit maĭ curînd de cum credeam

Lucacĭ Privirea luĭ hotărîtă părea a spune «nu plîngeţĭ, ideile marĭ aŭ nevoie de jertfe»

Vretĭ acum să ştitĭ ce zic socialiştiĭ noştri de aceste ideĭ marĭ, şi cum ştiŭ eĭ să vorbească despre eroul şi martirul care s'a devotat uneĭ cauze atît de sfinte?

Ascultaţĭ

«SE DAU LA BRAZDA?

Prietenul nostru ***Mumel****, a scris maĭ de unăzĭ un articol în* ***Munca****, arătînd că naţionaliştiĭ noştri, şi în special, părintele Lucacĭ, se cam dă la brazdă Aşa credeam şi eŭ cînd am văzut convorbirea ce-a avut'o cu un redactor al* ***Adevăruluĭ***

Cînd colo ce să vezĭ? Popa Lucacĭ publică o scrisoare în gazetele carĭ o primesc, scrisoare de ***adio****, în care zice «a venit vremea cînd trebuie să părăsească această (ţineţi-vă plînsul cititorĭ şi cititoare)* ***scumpă*** *ţară, patria* ***dulce a libertaţilor*** *noastre naţionale» Maĭ la*

vale zice «duc cu mine un suvenir dulce, **dragostea**, *entuziasmul fiilor şi fiicelor Romîniei libere»*

Prea te'ntreci taică părinte! Cum adicătelea, m'neata n'ai văzut răscoalele ţărăneşti, n'ai auzit de bătaia în şcoală, de bătaia în armată, n'ai văzut că se **opresc** *întrunirile mai dihai de cît la Braşov? La Dracu! Atît de miop nu cred să te fi făcut temniţele ungureşti!*

Acesta e **marele** *naţionalist care vine la noi şi nu bagă 'n seamă infamiile celor puternici, şi nu vede jalea şi plînsul celor mai asupriţi de cît la Braşov? Şi mai are curajul să zică că se duce să lupte pentru o cauză sfîntă! Aceşti naţionalişti banchetofagi* **şi atita tot**, *nu merită nici măcar dispreţul muncitorilor, care le-ar face poate cinste!*

Să-i lăsăm pe dînşii să-şi ia lefuri şi de la romîni şi de la **Papa**, *căci menirea lor este asta, iar muncitorii să treacă înainte fără a se opri măcar niţel ca să privească pe asemenea slimabili!*

Munca, organ social-democrat
(Duminică 13 Martie 1894)

Cer ertare părintelui Lucaci c'am reprodus aci acest incalificabil articol Nu'l comentez Imi rezerv pentru altă dată această penibilă sarcină L'am arătat unui prieten socialist, şi i-am spus «Bine, frate, cum aruncaţi voi ast-fel de insulte unui om, pe care nu-l cunoaşteţi? Pentru noi Lucaci e un om sfînt, înţeleg, ca vouă, să nu vă fie drag pentru că nu-i *socialist*, dar să'l batjocoriţi! »

Prietenul nu ştia nimic de acest articol S'a dus la «Munca» ş'a făcut să se publice următoarea

RECTIFICARE

In numărul trecut al «Muncei» s'a strecurat un articol intitulat «Se daŭ la brazdă» conţinînd termeni înjurioşi la adresa părintelui doctor Lucaci Cititorii noştri au putut de sigur deja vedea că nici în fond nici în formă acest articolaş nu exprima părerea cunoscută a partidului socialist asupra mişcărei naţionaliste de peste munţi, şi asupra oamenilor cari sincer luptă pentru o idee, chiar cînd modul lor d'a vedea în

anumite cestiunĭ nu ar fi al nostru —
Facem decĭ cuvenita rectificare

«Munca» de Duminică 20 Martie, 1894

Vaĭ, scumpul meŭ prieten, prin ce nenorocită întîmplare s'a făcut, ca tocmaĭ în numărul, în care tu te-ĭ grăbit să facĭ această rectificare, să se găsească un alt articol, pe pagina a doua, intitulat «*Munca* şi *Vieaţa*», unde confratele V F , răspunzîndu'mĭ mie, arată că şi «*fondul*» şi «forma» rectificatuluĭ articol «exprima părerea *cunoscută* a partiduluĭ socialist asupra mişcariĭ naţionaliste de peste munţĭ» ! Eată în ce termenĭ duioşĭ mă deplînge confratele V F , despre care D-ta ziceaĭ că m'a păcălit, prin faptul că eŭ i-am răspuns ca unuĭ «confrate» pe cînd el nu e de cît «un biet muncitor strungar», ascultă icĭ, iubite prietene, ascultă pe confratele V F , şi vezĭ cine e «*păcălitul*» *!*

«Dar cînd am văzut că citînd pe Eminescu, *bate 'n struna naţionalistă*, mi-am zis ce păcat că un aşa talentat scriitor (îţĭ multumesc, confrate) să a-

puce o cale care-a fost atît de bătătorită de **banchetofagî** şi alte soiurî de oamenî»

Ce zicî de asta, prietine? Cum rămîne cu «**Banchetofagiî**?» Maî facem o *rectificare*, orî o lăsăm încurcată?

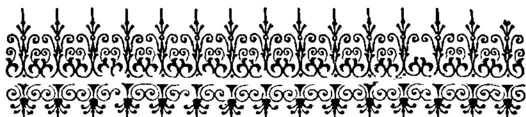
Heî, iubiţî confraţî, lesne'î să facî pe grozavul şi pe bătăiosul într'o ţară în care nimenî nu'ţî ia socoteală de ce spuî, în care poţî să scriî orî ce, potî să insulţî pe cine pofteştî eştî sigur că diseară aî să dormî liniştit, şi mîine 'ţî veî reincepe macaronadele cu aceeaşî seninătate şi siguranţă, cu care ni le-aî debitat ierî Lesne'î să te baţî cu pumnul în piept şi să strigî că numaî ţie ţî-e milă de bietul ţăran care sufere, că numaî tu eştî «salvatorul» bietuluî muncitor asuprit şi reformatorul lumeî, şi că toţî aceî carî nu declamă ca tine sunt nişte mizerabilî banchetofagî!

Ţăraniî noştriî sufăr? Ştiŭ, şi mă doare şi pe mine, căcî nu de la voî am învăţat mila Dar în Transilvania sunt anî de puşcărie pentr'un strigăt de libertate Lucaciî, Albiniî, Şirieniî n'aŭ

furat, n'au lovit, n'aŭ făcut nicĭ un răŭ nimănuia, — aŭ spus c'ar vrea să şĭ vadă neamul liber, aŭ pledat cauza poporuluĭ prigonit şi l'aŭ arătat lumeĭ nu ca pe o turmă de sclavĭ şi de cuceriţĭ, ci ca pe o naţiune care, cu preţul vieţiĭ, vrea să'şĭ apere drepturile şi limba înţelegeţi voĭ ce vor să zică vorbele astea *naţiune, limbă?* — eĭ bine, pentru vorbele astea aŭ fost aruncaţĭ în temniţă apostoliĭ acestuĭ popor Acolo nu'ĭ tocmaĭ comod să spuĭ ce gîndeştĭ, acolo trebue curaj civic, ca să aperĭ drepturile neamuluĭ tăŭ în potriva asupritorilor Şi voĭ iĭ numiţĭ banchetofagĭ pe aceştĭ martirĭ, şi vă bateţĭ joc de idealul lor şi de suferinţile lor?

Fiţĭ maĭ omenoşĭ, Domnilor Socialiştĭ! In interesul cauzeĭ pe care o susţineţĭ, fiţĭ maĭ blînzĭ, fiţĭ maĭ cumpătaţĭ în insulte prezintaţi-ne cu maĭ multă demnitate imagina lumeĭ viitoare!

„ARTA SOCIALISTĂ“

—▬—

Întrebuințez această ciudată împărechere de cuvinte, pentru că o găsesc făcută gata și pusă in circulație, și pentru că mă scutește de o perifrază cam lungă *«arta, așa cum o înțeleg socialiștii noștri, cum o prescriŭ, și cum își închipuesc eĭ c'ar face-o, dac'ar fi artiști»*. După cît am putut afla, aceasta este o *artă*, care nu există, o *artă* însă despre care se zice că are să vie, și despre care se afirmă cu siguranță că are să aibă anumite *tendinți*. De cît-va timp s'a făcut atîta zgomot în jurul acestuĭ proiect de artă, în cît uniĭ cititori — crezînd că e vorba de ceva existent și serios — ne-aŭ cerut să ne spunem și noĭ cuvîntul în această miste-

rioasă daraveră Bucuros, şi maĭ întăĭ, am ruga pe socialiştiĭ ca, în interesul uneĭ lămuritoare discuţiĭ, să se înţeleagă între eĭ şi să determine bine însemnarea cuvîntuluĭ *tendinţă* O seamă de tinerĭ carĭ-aŭ citit admirabilile paginĭ ale luĭ Gherea, şi nu le-aŭ înteles, orĭ aŭ crezut că trebue să înţeleagă maĭ mult de cît spuneaŭ ele, s'aŭ aruncat pe această sărmană vorbă, ş'atîta aŭ mozolit'o, atît aŭ întins'o ş'aŭ răsucit'o, în cît nu te maĭ dumereştĭ ce vor eĭ să spue cu *tendinţa* lor Uniĭ aŭ mers pîn'acolo cu elasticitatea cuvîntuluĭ (căcĭ de aia e *tendinţă*, ca s'o poţĭ *întinde*) în cît aŭ spus curat că din moment ce un artist îşĭ propune să creeze o operă *frumoasă*, aceasta înseamnă că el are o *tendinţă*, decĭ arta, în orĭ ce caz, e «*tendenţioasă*»! Iată oamenĭ cu carĭ ne-am înţelege perfect, şi încă fără multă discuţie şi fără a maĭ avea nevoe să scuturăm praful de pe dicţionare Care-ĭ artistul, care nu'şĭ propune să facă opera luĭ frumoasă?

Dar socialiştiĭ noştri - vorbim de ceĭ

mulţĭ şi de ceĭ gălăgioşĭ —, cer alt-fel de tendinţă arteĭ Eĭ susţin că poetul, trebue să cînte vieaţa, sufletul omenesc, femeea, natura numaĭ şi numaĭ din punctul de vedere «*social democratic*» Partidul are un program bine determinat, şi artistul care nu se ţine de tipicul acestuĭ program, este un *artist burghez*, şi decĭ e repudiat

Conform acestuĭ program, tu poet de moda nouă, eştĭ dator să te revolţĭ la fie-care moment în potriva actualeĭ stărĭ de lucrurĭ, să înfierezĭ cu fie-care vers al tăŭ pe «infamul burghez» şi să strigĭ cu «proletarul» «Jos capitaliştiĭ!» Nu trebue să cînţĭ frumusetile naturiĭ, freamătul codruluĭ, pajiştea cîmpuluĭ toate acestea sunt făcute numaĭ şi numaĭ pentru folosul şi desfătarea «trîntorilor şi apăsătorilor» fie-care floare, fie-care fir de iarbă trebue să'ţĭ aducă aminte că pămîntul din care a crescut e «îngrăşat şi dospit cu sudoarea şi cu sîngele sărmanilor muncitorĭ» Nu trebue să'ţĭ iubeştĭ patria, nu trebue să luptĭ pentru ridicarea şi cinstea neamuluĭ tăŭ

patrie, *naţiune*, *familie*, sunt «creaţiunĭ burgheze», ele trebue să dispară, ele vor dispărea in faţa mariĭ *familiĭ* care se chiamă **Umanitate** ! Ungurĭ, ovreĭ, din moment ce sunt oamenĭ — sunt *fraţiĭ noştri*, trebue să'ĭ iubim, să fim una cu eĭ, să cîntăm virtuţile lor, şi aspiraţiile lor, şi nemărginita dragoste pe care o aŭ pentru noĭ!

Iar femeea, care n'ar fi în stare — cînd ar veni vorba la o adicătilea — să se sue pe baricadă, cu steagul roş în mînă şi să etc , să ştiĭ, poete, că nu face de tine, şi eştĭ un «neruşinat burghez» dacă veĭ îndrăzni să'ĭ cînţĭ mîna eĭ mică şi albă O mînă *mică* şi *albă*, nu poate fi de cît *aristocratică*, decĭ o mînă blestemată, care «s'a spălat în sîngele proletarului»

Poetul trebue să fie toboşarul *partidului* Scurt ! Dacă 'ĭ place, dacă nu — nu e poet !

Eată arta viitoruluĭ, vestita «artă socialistă»

Sărmana artă !

Eŭ credeam — şi continuŭ de a crede,

cu toată *propaganda reformatorilor* — că o poezie poate rămînea frumoasă, și fără să aducă servicii unui partid politic, și fără să pledeze cauza unei *clase sociale* Gherea s'a ridicat în contra «criticilor judecători» , adepții lui, cei primejdioși, vor «poeți-avocați» Asta o să fie cam greŭ

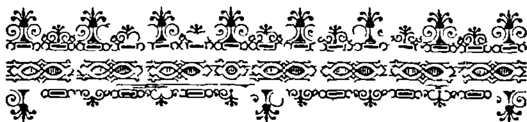
Inţeleg să spuĭ unui poet tînăr «caută să pătrunzĭ bine vieaţa pe care-o scriĭ, caută să vezĭ cît maĭ departe în jurul tăŭ, şi maĭ cu seamă *înaintea* ta, fă ca în ceea ce ne spuĭ tu să găsim o parte adevarată din gîndurile noastre, din propriile noastre simţirĭ şi aspiratiĭ, ca să te putem pricepe şi asculta cu drag »
Dar să facĭ pe bătăiosul cu bieţii poeţĭ cari au scăpat din vedere, în versurile, lor, *să spue că tu n'aĭ palton* ş'aŭ îndrăznit să cînte iarna aşa cum li s'a arătat şi i-a impresionat pe eĭ, să te superĭ pentru atîta lucru, să strigĭ că te-aĭ hotarît să reformezi arta, şi să aruncĭ la gunoiŭ tot ce nu intră în programul partidului socialist eată o măsură care mi se pare cu atît maĭ *crudă* şi mai despo-

tică, cu cît ea vine de la nişte apostolĭ aĭ umanităţiĭ, carĭ se pretind că aŭ cele maĭ largĭ şi maĭ generoase ideĭ Aş dori să mi se arate un articol—scris de «cel maĭ infam burghez» — care să privească arta cu atîta dispreţ Eŭ voiŭ arăta articole scrise de socialiştĭ, în carĭ se va vedea negru pe alb, că aceştĭ superbĭ reformatorĭ aĭ arteĭ, nu se mulţumesc numaĭ să'şĭ expue în mod liniştit faĭmoasele lor reţete pentru confecţionarea viitoarelor capodopere, dar se năpustesc cu o mînie, care-ar fi insultoare dacă n'ar fi ridiculă, în contra celor maĭ de seamă scriitorĭ, carĭ n'aŭ găsit cu cale să facă *artă socialistă*

Nu cred ca aceste vederĭ înguste, ca acest mod ne maĭ pomenit de a trata arta, să fie aprobat de Gherea şi de cîţĭ-va prietenĭ bunĭ şi inteligenţĭ pe cari 'ĭ am printre socialiştĭ Dar dacă ar fi adevărat că aceasta e o continuare şi o deducere finală a sistemuluĭ lor de vederĭ, atuncĭ, cu toată părerea de răŭ, le-aş spune «duceţi-vă scumpiĭ meĭ înainte, — eŭ îmĭ iubesc pe artiştiĭ meĭ

«burghejĭ» şi n'am nicĭ o nădejde în artiştiĭ voştri socialiştĭ» Mi-ar părea răŭ că m'am înşelat, dar m'aş consola, c'am deschis ochiĭ la timp, cînd corabia nu s'a depărtat cu noĭ în pustietăţile oceanuluĭ, cînd ţărmul se maĭ vede, şi mă pot arunca în cea d'întăĭ luntre, ca să mă'ntorc la mal, de unde voiŭ flutura batista şi voiŭ saluta cu simpatie pe prietiniĭ meĭ, exploratorĭ temerarĭ, porniţĭ într'o călătorie lungă şi fără sorţĭ de izbîndă în căutarea *arteĭ socialiste!*

ARTIŞTII PARTIDULUĬ

Pe cît văd, socialiştiĭ noştri s'-aŭ luat în serios rolul de *reformatorĭ aĭ arteĭ*. Eĭ cred că sunt singuriĭ carĭ i-aŭ dat de rost, şi aŭ devenit atît de gravĭ şi de sentenţioşĭ, în cît dacă n'am şti că arta datează ceva maĭ de multişor, am putea bănui că eĭ aŭ creat'o.

Imĭ place aerul de compătimire şi de superioritate cu care mă privesc aceştĭ iluştri creatorĭ, — şi cu ce adorabilă tandreţă mă dojenesc: Te-aĭ dus, nenorocitule, dintre noĭ, n'aĭ avut *credinţă* în arta noastră, n'aĭ avut curaj să rămîĭ în armata noastră, eştĭ un *rătăcit* ş'un suflet mic; uĭte noĭ ce viteji suntem! Noĭ batjocorim pe toţĭ poeţiĭ, carĭ aŭ scris fără să ne fi întrebat pe noĭ ce trebuea să scrie, noĭ insultăm şi terfelim tot ce nu intră în programul nostru,

vezĭ ce băeţĭ curagioşĭ suntem noĭ? noĭ o să dăm un decret prin care o să retragem toate talentele acelor carĭ nu şi le pun în serviciul cauzeĭ noastre, şi din aceste talente ţi-am fi dat şi ţie, dacă nu fugeaĭ, ca un laş, din cetatea *arteĭ socialiste!* Ce-aĭ să te facĭ tu acum, nenorocitule? Tot ce veĭ scrie de azĭ înainte are să fie prost, idiot, revoltător de stupid Cînd eraĭ cu noĭ, aĭ refuzat Academia, aĭ scris «Curentul Eminescu» Să maĭ pofteştĭ acum să maĭ refuzĭ Academia! Să maĭ încercĭ acuma să scriĭ «Curentul Eminescu»! Rămîĭ în întunericul, din care te-am fost scos un moment, crezînd că veĭ fi de-aĭ noştri, rămîĭ, rătăcitule, în uitarea şi dispreţul, în care noĭ ne vom sili de aci înainte să te scufundăm tot maĭ mult, precum ca să se ştie, că nimic demn şi bun nu se poate face în lumea asta, fără consimţimîntul nostru Aĭ înţeles?

— Am înţeles, Domnilor reformatorĭ Aş dori însă, înainte de a cădea, zdrobit sub omorîtoarele loviturĭ ale acestor minunaţĭ artiştĭ, să arăt citito-

rilor, de ce-am preferit, şi prefer de o mie de orĭ maĭ bine, să mă distrugă toţĭ Toniĭ şi Rioniĭ, de cît să mă gargarisesc cu teoriile esto-psicho-socio-eţetera Pentru aceasta îmĭ va trebui puţină pacienţă, ş'o pereche de foarfecĭ atîta lucru m'eţĭ îngădui şi mie să am, Domnilor reformatorĭ!

Ce e cu artistul? Ce urmăreşte el? Şi ce ar trebui să facă el, ca să placă partiduluĭ «social-democrat»?

Ascultaţĭ răspunsul partiduluĭ

«*Dar cărţile şi operile de artă trebue să se vîndă, căcĭ de aceia s'aŭ produs* ***Pentru a le asigura desfacerĭ mănoase, artistul a început a scrie şi a simţi pentru toţĭ***, *a alege ceea ce i se pare luĭ că ar putea simţi şi admira de o potrivă şi boierul care bate cu frînghiea pe ţăranĭ, la partea artistică şi proletariul care ie în* ***chomâge*** *şi care ie ameninţat de a muri de foame şi conţopistul ţanţoş, care speră să găsească în opera poietuluĭ, modele de scris uneĭ «angelice domnişoare»*

Şi a găsit artistul douĕ-treĭ sentimente, care, la prima vedere par comune tuturor Şi trage-ĭ cu dragostea, şi dă-ĭ cu ochĭ albaştri, şi învîrte-o cu ochĭ negri cu sinurĭ tarĭ, cu braţe moĭ, cu pogene misterioase etc Şi dă ĭ, pe aceiaşĭ strună Si asta se chiamă **miere**, iar fericitul ieĭ părinte se cheamă **artist**

Dacă aceştĭ producătorĭ de miere s'ar putea convinge că nu se pot găsi sentimente comune tuturor claselor, că a-ţĭ închipui că aĭ găsit o formulă algebrică pentru psihologia claselor ie o nerozie, şi că decĭ mierea produsă, orĭ-ce culoare şi gust i s'ar da, nu poate avea trecere de cît la anumite părţĭ din societate, — atuucĭ le-ar remîne a alege **pentru cine să producă miere** Ar cumpănĭ care gust ie maĭ fin, maĭ sănătos, maĭ viril, ar găsi că mierea lor, de pănă acuma, ie de rĕŭ gust, ie pentru stomacurĭ şi minţĭ stricate şi ar renunţa să fie albină, ar voi să devină om; să'şĭ fixeze, după temperament, locul lor şi să declare **scriem pentru cutare clasă şi nu pentru alta Cuĭ nu-ĭ plac sentimen-**

tele noastre să nu'mĭ deschidă cartea Am ştı că avem de a face cu un om»

(*Artışţiĭ muşte* de Rıon Evenımentul Lıterar dın 14 Februarıe)

Haĭde, artışţĭ, fixaţı-vă o dată, pentru numele luı Dumnezeŭ, şt declaratĭ pentru care clasă anume faceţĭ voĭ arta voastră Haĭde, spuneţı o dată, nu maı umblaţĭ cu mîţa'n sac, că ı se văd unghııle! Ştıe el D-nu Rıon, că voĭ nu scrıtı de cît pentru parale, că voĭ nu vă gîndıtĭ de cît la meşteşugul de a «*a asıgura desfacerĭ manoase*› operelor voastre , asta vı'ĭ toată arta, asta vı'ĭ pcezıa Bătăıle ınımeĭ voastre? Mofturĭ!—Rıtmul versurılor voastre? Zornăıt de gologanĭ!—Negustorĭ de rıme, ce sunteţĭ!

Şı maĭ la vale, eată ce frumos îmĭ aranjează D-l Rıon pe un oare-care «Alexandrı, fiŭ de bogătaş, om, el însuşĭ bogat, om căruıa socıetatea de azĭ nu ı-a ınterzıs orĭ împıedecat vre-o dorıntă » ascultaţĭ

«*De aceea ce e omenesc, dın aceea ce*

ne doare pe noĭ iştia-l alţĭ Alexandri nu simte nimica «Apropierea ierneĭ» e pentru el ceva plăcut, nimic sugestiv, nimic impunator în apropierea gigantică a unor chinurĭ şi suferinţĭ cumplite pentru enorma majoritate a oamenilor Si cînd noĭ toţĭ ne vom plînge de lipsa de paltoane, de lipsa de lemne de foc, cînd toţĭ vom simţi că avem familiĭ indurerate, că sute şi miĭ de oamenĭ sînt ca şi noĭ, că miĭ de inimĭ bat ca şi ale noastre, artistul Alexandri va vedea în apropierea ierneĭ, un motiv de a se simţi fericit cu căţelul pe braţe Şi sentimentul acesta, poate sa fie turnat în cel maĭ dulce fagur, nu ne va plăcea, el e cules din nişte florĭ, carĭ pentru noĭ SÎNT OTRAVITOARE De ce albina aceasta n a cules fagurile eĭ de pe florile NOASTRE? De ce dacă artistul e o albină a cules miere de nuanţă atît de aristocrată? De ce sensibilul, artistul Alexandri (aicĭ D-l Rion zice că e ironic!) n'a văzut durerea serioasă a apropiereĭ ierneĭ? Pentru că Alexandri facea parte din

clasa care nu înţelegea altă suferinţă de cît a visătorilor, leneşilor şi superficialilor»

Vă place zavrac ce i-a tras? Să maĭ poftească un poet să cînte iarna fără a lua prealabile informaţiĭ despre cum stă D-l Rion din palton!

Eată în ce chip ştiŭ socialiştiĭ noştri să judece pe artiştĭ Dar Alexandri a plîns cu poporul în «Doĭne şi Lăcrămioare», a gemut şi s'a revoltat cu ceĭ pe nedrept osîndiţĭ, în «Pohod na Sibir» degeaba, toată mila şi bunătatea pe care-a pus'o în versurile luĭ nu'l vor apăra de mînia reformatorilor Alexandri e un poet burghez, arta luĭ nu serveşte cauza partiduluĭ, ea este arta «leneşilor, a visătorilor ş'a superficialilor»,

Ah, ce sectarĭ sunteţĭ, Domnilor reformatorĭ, şi cum vă maĭ lucrează programul!

Am înaintea mea un articol intitulat «*Psichologie» de clasă*» iscălit C Vraja, alt reformator! (Evenimentul literar din 10 Ianuar 1894) D-l Traian Demetrescu îşĭ publică impresiile sale de la ţară,

într'un volum «Intim» Vaĭ, ce teribilă «psichologie de clasă» iĭ trage D-l Vraja acestuĭ nelegiuit visător, care a îndrăznit să cînte luna, florile, pădurile, liniştea cîmpuluĭ şi să citească pe Shopenhauer, în loc să adune pe ţăranĭ în jurul săŭ şi să le facă puţin socialism Auzĭ neruşinatul poet, care-a cutezat să'şĭ culce capul pe genunchiĭ uneĭ ţărance şi să'ĭ vorbească de dragoste, in loc să'ĭ ţie un mic logos despre sufragiul universal şi despre «arta socialistă» a D-lor Vraja et Comp! «Cum? esclamă neînduratul critic de la «Evenimentul» Adecă fiind-că *noĭ trîntoriĭ iĭ facem pe ţăranĭ să ajungă necăjiţĭ, beţivĭ, etc*, trebue să mergem să le consolăm femeile! Ce porcărie »

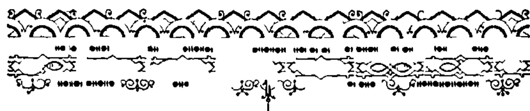
Dar cu sistemul acesta de a face critică, Domnule Vraja, nu ştiŭ pe care artist nu l'aĭ putea trimite la spînzurătoare

Nu, nu vă pot urma pe calea aceasta, orĭ-cît m'aţĭ ameninţa cu insultele şi ura voastă distrugătoare

Cum, Domnule, zic socialiştiĭ, D-ta

nu-ne daĭ voe să cerem arteĭ ce ne place nouă? Nu suntem noĭ liberĭ să spunem ce fel de artist ne trebue? — Ba da, Domnilor socialiştĭ, suntețĭ *foarte liberĭ* de cît această libertate nu prea vă ține de cald, şi vă poate duce, cu vremea, la ipohondrie Dovadă e, că de cît-va timp ațĭ devenit nervoşĭ, violențĭ, agresivĭ, şi asta nu'ĭ de loc frumos Ne vede lumea!

SUPĂRAREA SOCIALIŞTILOR

Nicĭ odată nu mĭ-aşĭ fi putut închipui că «reformatoriĭ lumiĭ» sunt aşa de irascibilĭ M'aşteptam ca aceştĭ apostolĭ aĭ omenireĭ, carĭ propovăduesc pacea şi înfrăţirea obştească, să fie maĭ îngăduitorĭ, maĭ blînzi cu bĭeţii necredincioşĭ

Eŭ sunt un rătăcit, eŭ nu cred într'o artă care nu vede în om de cît stomahul, care n'are altă ţintă de cît să îndîrjască, să aţîţe la ură şi la răzbunare, să facă «proces de clasă» cu orĭ-ce preţ şi apropo de orĭ-ce

Liberĭ sunt socialiştiĭ să sustie că adevărata artă e numaĭ aceea care face propagandă în favoarea cauzeĭ lor , liber e şi D-l Radivon să creadă că cele maĭ

frumoase poeziĭ, carĭ s'aŭ scris în limba romînească, sunt acelea carĭ vestesc muşterillor săĭ sosirea unuĭ noŭ transport de «frumuşele mărţişoare pentru Domnĭ şi Domnişoare» Dar cînd îţĭ ĭaĭ aere de reformator al arteĭ, cînd îmĭ vorbeştĭ despre *campania* D-tale *«de regenerare a literatureĭ, de însănătoşirea eĭ din starea bolnăvicĭoasă (!)»* Atuncĭ, te rog, să'mĭ laşĭ şi mie libertatea de a'ţĭ spune, că arta nu se *«regenerează»* tocmaĭ aşa de lesne, şi că la *«starea eĭ bolnăvicĭoasă»* nu'ĭ bine s'o tratezĭ cu macaroane

Socialiştiĭ *noştri*, nu văd în artă de cît o armă de luptă din criticile lor, din producţiile lor reese clar aceasta Chiar în momentul acesta am dinaintea mea o mostră de literatură socialistă, «Primăvara» unde, apropo de ciripitul păsărelelor carĭ «obosite de sborul uneĭ zile întregĭ se adună acum în copacĭ în stolurĭ *mititele unde se sbenguesc cu zburdălnicia unor copilaşĭ* » ni se vorbeşte despre «bogătaşiĭ plictisiţĭ de nopţile lungĭ ale ĭerneĭ, petrecute prin balurĭ

şi desfrîurĭ », şi inspiratul socialist apostrofează pe bĭata primă-vară cu aceste energice cuvinte

«Dar dacă eştĭ atît de frumoasă pentru unii, nu eştĭ pentru lumea întreagă Tu eştĭ primăvara bogaţilor, a acelora carĭ nu cunosc ce înseamnă foamea şi lipsa, necazul şi suferinta» (*Munca*, 19 Aprilie 1894) Iată unde vă duc «tendinţile» D-voastră, D-lor socialiştĭ ! In contra *acestuĭ* mod de a face artă m'am ridicat De ce vă faceţĭ că nu mă pricepeţĭ ? De ce umblaţĭ să mă combateţĭ cu Auguste Comte, şi cu Wundt, şi cu o mulţime de alte celebrităţĭ străine, carĭ nu vă cunosc, carĭ nu v'aŭ citit, şi carĭ nu pot avea nicĭ un amestec în discutia noastră ! aicĭ nu e vorba de «artă pentru artă» şi «artă cu tendinţĭ» ! Nu încurcaţĭ discuţia cu vorbe carĭ n'aŭ un înţeles precis şi carĭ nu pot să ne ducă de cît la «basmul cu cocoşul roşu» Eŭ v'am dovedit cu propriele voastre afirmărĭ, că voĭ vreţĭ să se facă artă pentru club, că voĭ cereţĭ ca artistul să'şĭ culeagă mĭerea *numaĭ* de pe florile voastre,

şi v'am spus că nicĭ o dată nu va exista o asemenea artă Ce are-a face aicĭ pozitivismul luĭ Auguste Comte» ? Şi de unde-aţĭ scos că eŭ sunt «partizan al *aiteĭ pentru arta* ? Am spus eŭ unde-va lucrul acesta ? De ce vreţĭ să ne pĭerdem timpul discutînd teoriĭ carĭ n'aŭ darul de a ne limpezi ? Maĭ bine-aţi face poeziĭ cu tendinţĭ în vremea asta, şi dac'atĭ izbuti să le faceţĭ frumoase, le-aş admira din tot sufletul ş'am fi cu toţiĭ în cîştig

Ca să mă convingeţĭ însă că D-voastră vetĭ «*regenera*» arta, e cam greŭ. Uite, cu toată bună-vointa, nu vă pot lua în serios aerele de «reformatori» pe carĭ, cu atîta dezinvoltură, vi le luaţĭ faţă cu noĭ «burghejĭ simpli şi retrograzĭ» Mă uĭt în toate părţile, v'ascult frumoasele teoriĭ, dar nu văd «arta socialistă» Şi nu 'nţeleg de ce v'aţĭ năpustit cu-atîta furie asupra mea, căcĭ eŭ v'am spus destul de cuviincios lucrul acesta V'atĭ dat însă D-voastră seamă de amabilitatea cu care mĭ-aţĭ răspuns ? E o lună de cînd staŭ şi v'ascult

Mi-ați răspuns să sunt nebun V'ar plăcea oare să fie adevărat? Eŭ nu fac paradă de generozitate, dar vă mărturisesc sincer, că n'așĭ dori nicĭ celuĭ maĭ înverşunat duşman al meŭ să i se 'ntîmple o asemenea nenorocire Mulțumesc luĭ Dumnezeŭ, pînă acum nu vă pot satisface această nobilă şi delicată dorință!

Ațĭ căutat apoĭ să dovedițĭ că sunt un ignorant, că bat cîmpiĭ, şi că nicĭ praful nu se va alege din tot ce-am scris Aş putea să vă pun într'o flagrantă contradicție cu ce spuneațĭ de mine acum cîte-va lunĭ, dar ce are-a face aicĭ neînsemnata mea persoană? Eŭ nu sunt nicĭ reformator, nicĭ artist, nicĭ scriitor de talent Sunt un admirator al arteĭ, şi 'mĭ spun părerile fără nicĭ o pretenție

«Dar care vă e arta?» striga mai dăună-zi marele *«regenerator»* Eată o întrebare, pe care-aş putea-o întoarce, drept orĭ-ce răspuns, Domnilor cu «arta socialistă» Țin însă să daŭ adversarilor meĭ o esplicare nu mĭ-am schim-

bat nimic din sentimentele şi credinţile mele din trecut Şi astă-zĭ mĭ-e milă de ceĭ asupriţĭ, şi astă-zĭ cred într'o lume viitoare maĭ bună Dar lumea nouă, pe care-o visez eŭ, n'are de a face cu aceea pe care ne-o pregătesc, şi ne-o arată socialiştiĭ In «Munca» ilustrată de la Paştĭ e o gravură foarte eloquentă

Pe planul întăĭ ni se reprezintă un tabloŭ fioros un grup de tăranĭ pe carĭ soldaţiĭ iĭ ia la ochĭ şi'ĭ împuşcă Eată lumea de azĭ, ne spun socialiştiĭ E foarte urîtă, răspundem noĭ, şi să ne silim din toate puterile ca s'o îndreptăm, să facem ca oamenii aceştia să se iubească, iar nu să se ucidă între eĭ

Pe planul al doilea ni se reprezintă lumea de mîĭne, idealul socialiştilor un grup de ţăranĭ, de astă dată veselĭ, fericitĭ dar ce vedem în mijlocul tabloulu ? Un *proletar*, care, triumfător, îşĭ apasă piciorul pe beregata un unuĭ *burghez* , un om torturînd pe un alt om eată lumea de «*mîĭne*» ne spun, încîntaţĭ, socialiştiĭ Vă foarte multumim, le răspundem noĭ

Aceasta este pacea, iubirea şi dreptatea pe care-o propovăduiţĭ? Acesta vi'ĭ idealul, în serviciul căruia cereţĭ poetuluĭ să'şĭ pue tot focul, toate gîndurile, toate bătăile inimiĭ luĭ? Dar nu vedeţĭ că amîndouă tablourile, din gravura pe care ne-o înfăţişaţĭ, sunt deopotrivă de barbare şi de îngrozitoare?

Unde ducĭ corabia, D-nule Gherea?

Şi găsiţĭ că eŭ sunt «un infam burgez» care 'mĭ bat joc de ideile generoase şi umanitare? Dar de cînd sentimentele frumoase aŭ devenit un patrimoniŭ escluziv al socialiştilor?

De cînd monopolul acesta absurd pe tot ce e mila, şi simpatie, şi speranţă într'o lume maĭ bună? A, dar voĭ ziceţĭ «mila noastră e ştiinţifică, *umanitarizmul* vostru e *burgez*»! (1)

Eată încă o teorie nostimă! Va să zică toate calităţile noastre morale sunt

---

(1) «*Noĭ socialiştiĭ* ştim de mult că «altruismul» şi «umanitarismul» *barghezesc e din rădăcină falş şi absurd,* din punctul de vedere ştiinţific»

Vezĭ articolul intitulat «Umanitarism» «(Munca» 19 Aaril, 1894)

«false şi absurde» pentru că sunt «burghezeştĭ», şi numaĭ ale D-vroastră sunt frumoase şi adevărate, *pentru-că poartă stampila clubuluĭ!* Şi vă maĭ miraţĭ că vă ia D-rul Urechiă la vale? Dar sunteţĭ o nesleită comoară de ridicul, iubiţiĭ meĭ, cu ast-fel de teoriĭ!

Şi mă maĭ poftiţĭ la «*discuţie*», la faimoasa şi interminabila D-voastră discuţie de «clasă»? Vă foarte mulţumesc. Puteţĭ să mă insultaţĭ şi să mă distrugeţĭ, cît'eţĭ pofti, de azĭ înainte, un cuvînt nu vă maĭ răspund. Eŭ am altă-ceva maĭ bun de făcut.

Poftă bună, Domnilor Şărcălenĭ!

10 MAI

(DE LA FEREASTRA MEA)

8 ore dimineaţa Plouă Un cordon de gardişti, în mare ţinută, se 'nşiră pe trotuarul din faţă Stindardele ude aŭ un aer jalnic Deschid fereastra care dă spre podul Mogoşoaeĭ, şi'mĭ pun sub coate un covor Staŭ cu creionul în mînă, şi nu văd nimic, de cît gardiştĭ ploaţĭ, steagurĭ ploate, mă uĭt în lungul bulevarduluĭ păn'la Cotrocenĭ, şi mi se pare că nicĭ o dată nu l'am văzut aşa de pustiŭ

8 ½ A stat ploaia Incepe să vie lume O baterie de tunari se înşiră pe bule vard, apoĭ alta, isvorăşte oştire din toate părţile Gardiştiĭ întind frînghiĭ, curioşiĭ se îmbulzesc, încep primele ghionturĭ

9¼ Vine «muzica» O femee c'un copilaş de mînă se 'ndeasă să vadă soldaţii Un ofiţer strigă la un căprar. «Unde te uiţi?» Doi căruţaşi împrăştie cu lopata nisip pe stradă, ca să n'alunece caii Lumea nu mai încape pe trotuar, comisarii aleargă de colo colo şi strigă «Staţi Domnilor!» Un ciine pe care toţi îl alungă din toate părţile, se uită zăpăcit, neştiind încotro s'apuce S'aud trîmbiţi, ciinele se sperie, tremură şi 'ncepe să chelălăească Un gardist se repede şi'i dă un picior în burtă, ciinele se lasă pe brînci c'un aer rugător, desperat O altă muzică, în urma soldaţilor, un băeţaş desculţ şi jerpelit păşeşte ţanţoş, în tact, triumfător,— ştrengarul, par'că *el* ar comanda oştirea

10 Trec spre tribune cei cari aŭ bilete Pentru unii jobenul, şi oare-cari ifose ţin loc de bilet Mi se pare că vine regele văd mişcare în armată, şi caii sunt foarte emoţionaţi Bărbierul meŭ, gătit spilcă, trece răsturnat în birje ce? îl salută gardiştii? A, nu nu e el S'aud trîmbiţele Un om beat se sbate între doi

gardiştĭ Un trap sgomotos, — trec jandarmiĭ călărĭ, ca o spumă tremură pe coĭfurile lucitoare pampoanele lor albe, trîmbiţele răsună tot maĭ înteţit, cîte-va glasurĭ răguşite strigă «ura», trece regele cu degetul arătător de la mîna dreaptă salută mereŭ S'aud cîte-va plesnete în aer, departe probabil e «bubuitul» tunurilor Nu ştiŭ pentru ce doĭ gardiştĭ lovesc pe un ţivil Şi lumea se îmbulzeşte Sub fereastra mea, un strigăt îndesat, gemut «De, neĭcă, dacă aĭ bătăturĭ, de ce nu staĭ acasă?» In colţul bulevarduluĭ o mică altercaţie «E nevasta mea, Domnule» Şi soţul aplică un ghiont unuĭ jobenat «Ce daĭ, domnule? Mă cunoştĭ?» Gardiştiĭ împing lumea pe troruar «La o parte» Un om strigă disperat «Da unde dracu să mă maĭ vîr?»

10½ Trîmbiţĭ, emoţiune ce e? O trăsură elegantă micul prinţ, pe genunchiĭ doĭceĭ,—trîmbiţile resună maĭ tare, şi el, sărăcuţul, întoarce capul şi se uĭtă la doĭcă, speriat, gata se plîngă Ofiţeriĭ salută, doĭca ia mînuţa copiluluĭ şi i-o duce me-

reŭ la pălărioară Maĭ alaltaierĭ citiam într'o gazetă antidinastică, un articol răutăcios la adresa acestuĭ copil Mititelul, e numaĭ de un an şi deja are *vrăjmaşĭ* în presă

10 şi 45 m E linişte Toată lumea aşteaptă întoarcerea regeluĭ de la Mitropolie Figurile se lungesc de osteneală, de plictiseală Mă uit la un balcon de la otel Bulevard, tixit de lume, şi mi se pare că'l văd mişcîndu-se, gata să cadă Dinspre Cişmigiŭ s'aude un glas strigînd mereŭ, într'un mod obstinant «rahat cu apă rece!» De-asupra legatieĭ ruseştĭ fîlfîe steagul împărăţieĭ pajerea neagră pare un crab viŭ, enorm, fioros Meţ strigă «Cincĭ parale, lumea piere de Tătari!»

11 Se'ntoarce lumea de la Mitropolie ambasadorĭ îmbrăcatĭ ca iroziĭ, cu tricornuri pe cap, deputatĭ şi foştĭ miniştri, a căror haină nu se maĭ vede din decoraţiĭ Colonelul Gorjan se repede emoţionat la un grup de ofiţerĭ cu pampoane roşiĭ, şi ia disposiţiĭ de «smirna» — pare nemulţumit, agitat Caiĭ flutură

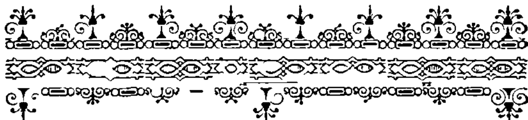
din cap şi se prăftuesc cu coada Un ciîne mare, paralizat de spaimă se lasă pe brînci, cu urechile pleoştite , tot în momentul acesta un căţel tărcat se plimbă fudul, se uită cu linişte la gardiştĭ, şi'şĭ flutură a multumire coada ridicată ca un pampon Trîmbiţele îneacă freamătul mulţimii Mişcare generală Căţelul tărcat îşĭ pĭerde cumpătul şi nu maĭ dă din coadă Trece Regele călare cu degetul arătător la chipiŭ , după el, în tiap greŭ, sguduitor, vin jandarmiĭ călărĭ General Lahovari, pe-un cal neastîmpărat, are aerul zapăcit Aud un glas puternic strigînd «*harş*» apoĭ un ropot de picioare bătînd caldarîmul într'un *zdup* apăsat ce tae ca o rimă zingănitul armelor Colonel Gorjan işi ia un aer falnic de «călăret pe jos» Incepe defilarea muzica, ofiterii cu pampoane roşiĭ, şcoala militară, vînătoriĭ General Lahovari îşĭ bate calul cu latul săbiei In colţul de la otel Bulevard o îmbulzeală sufocantă, s'aud strigăte, înjurături Un cîne jigărit aleargă prin multime schelălăind, înnebunit de frică, lumea rîde,

cîţĭ-va ştrengarĭ aplaudă, certurĭ sgomotoase, ţipete de femeĭ — o bătrînă ridică în brate pe-un copil de vr'o 8 anĭ ca să'ĭ arate tunurile Un domn se supără şi se întoarce spre ea, răstit Pe cînd defilează artileria, un cal care aşteaptă să'ĭ vie şi luĭ rîndul, dă din cap impacientat, apoĭ îşĭ rotunjeşte piciorul şi scurmă caldarîmul, mişcarea aceasta o face cu o graţie de nedescris Sub ochiĭ meĭ e un ocean de capete Artileria defilează mereŭ, se sgudue casa Toate sunt curate, lustruite tunurile, caiĭ, hamurile mă cutremur cînd cuget cîte bătăĭ mănîncă bieţiĭ soldaţĭ, pentru asta In fund, pe bulevard, chipiurĭ roşiĭ isvorăsc din toate părţile, şi curg mereŭ, şi nu se maĭ isprăvesc

12 ore Soarele arde Trece cavaleria! Un soldat palid, bolnav, se clatină pe cal, în crispaţia cu care strînge frîul văd suprema sforţare a omuluĭ ameţit, gata să cadă «Maĭ iute»! şi toţĭ pornesc la trap, înghezuindu-se uniĭ în alţiĭ Ce tortură! Apoĭ vin călăraşiĭ cu schimbul, floarea ofilită a cîmpiilor noastre.

Maĭ toţĭ aŭ aerul de a fi eşit acum din spital S'a isprăvit defilarea Lumea începe să se mişte, valurĭ-valurĭ O fetiţă scutură redengota neagră a tătăni-so Un orb bătrîn se ţine strîns de mîna unuĭ băiat de vr'o 12 anĭ,—băiatul parc'ar vrea s'o zbughiască după muzică E cald, s'a isprăvit parada, nu maĭ e nimic de văzut, şi lumea nu se 'ndură să plece, parcă tot maĭ aşteaptă ceva Curioasă maĭ e şi plăcerea asta a oamenilor de a se îmbulzi, de a se indesa unii într'alţiĭ,— sunt sigur că se plîng totĭ «bre, ce nesuferită înghesuială!» şi fie-care spune de vecinul luĭ, că nu'nţelege la ce se 'ngrămădeşte aşa de oare-ce nu'ĭ nimica de văzut Goncourt mi se pare c'a zis unde-va Un guvern s'ar putea menţinea vecĭnic, cu condiţiune de a da publiculuĭ cîte un proces scandalos pe fie-care lună, şi cîte o paradă, cu luminaţie seara, din treĭ în treĭ zile

MASCARADA SOCIALIŞTILOR

Maĭ întâĭ o scurtă şi liniştită narare a faptelor

La serbările preseĭ în Cismegiŭ, era un chioşc unde se vindea suplimentul ilustrat al revisteĭ «Vieaţa» Duminică seara, stăteam la chioşc cu soţiile şi cu copiii noştri Venise şi d-na Delavrancea cu copiiĭ Serbarea se începu tîrziŭ, căcĭ maĭ toată ziua ploase Pe la 10 ore ne pomenim cu un bilet de la un amic al nostru ne înştiinta că o bandă de socialiştĭ sub comanda luĭ *Tom*, aŭ intrat în grădină şi vin furioşĭ spre chioşcul nostru, hotărîţĭ să ne atace Imediat ne-am trimes copiiĭ acasă, ş'am închis chioşcul Soţiile noastre ne întrebaŭ îngrijate ce s'a întîmplat Le-am

spus să fie liniştite, să nu se sperie de nimic Banda socialistă ne încunjurase erau vr'o cinci-zeci de inşi — cercul studiilor sociale !»

Se auziaŭ ămenintări, strigăte injurioase, rostite de nenorociţi cari 'şi ascundeaŭ fata în dosul celor-lalti, ca să nu'i vedem Am dat braţul sotiilor noastre şi doamnei Delavrancea, şi înconjurati de ceata socialistă, care ne izola de public, am mers ast-fel păn' la poartă, hotărîţi să suportăm cu linişte trivialitătile şi insultele pe cari ni le aruncaŭ, din ce în ce mai îndărjiti, din ce in ce mai neruşinaţi, superbii pregătitori ai «lumei viitoare» Nu pot să reproduc aci grobieniile pe cari ni le-aŭ strigat, nouă şi nevestelor noastre, în tot parcursul ce l'am făcut până la eşire In poartă am oprit o birjă Doamnele s'aŭ dus acasă Nevasta mea plîngea Eŭ şi doctorul Urechia ne-am întors în grădină, decişi să ne ţinem liniştiţi şi să vedem cum are să se sfirşească această nedemnă mascaradă a domnilor socialişti La lumina unui felinar am văzut

chipul palid al conducătoruluĭ în mijlocul bandeĭ, care se oprise în loc Intr'o clipă comandantul a dispărut, iar banda ne-a împresurat din noŭ, şi insultele aŭ reînceput Am mers încet, liniştitĭ în larma acestor urlete de desmăţaţĭ Lumea de pe delăturĭ se uita nedumerită, neştiind ce e Pe alea principală, lîngă un chioşc, zărim pe comandant Işĭ privia opera Cu toată repulsiunea, pe care mi-o inspira acest tip de muşard, cînd am ajuns în dreptul luĭ, i-am spus «Armata iţĭ funcţionează foarte frumos, eştĭ mulţumit?» A bîlbîit ceva, dar n'am înţeles nimic Un moment ne-am oprit Banda se îndesa în noĭ, o duhoare de usturoiŭ impesta aerul Comandantul era livid şi tremura Doctorul Urechia îl privi ţintă în faţă şi 'ĭ spuse tare şi desluşit ca s'audă toată banda «Eştĭ o canalie»

In momentul acesta sosi Delavrancea Cîţĭ-va socialiştĭ, carĭ 'şĭ ascundeaŭ faţa, începură să'ĭ spue obrăzniciĭ «Cine vrea să mă insulte, zise Delavrancea, să vie aci să'l văd şi eŭ să nu fie laş» Se

făcu tăcere «Dacă începeţĭ discuţia nu maĭ garantez» bîlbîi palidul eroŭ «Cu d-ta nu discut» şi Delavrancea îĭ întoarse spatele dispreţuitor Am plecat tustreĭ, ceata socialistă se ţinea după noĭ şi ne insulta Aproape o jumătate de ceas ne-am plimbat prin grădină urmăriţĭ de această bandă de măscăricĭ De la un timp băgăm de seamă că strigătele aŭ încetat Ce se întîmplase? Studentiĭ carĭ eraŭ în grădină, aflind de această mişelie, se strînseseră în jurul nostru Braviĭ socialiştĭ dispăruseră ca prin farmec Oamenĭ străinĭ veniaŭ să ne întrebe ce a fost Toată lumea era indignată Am mulţumit studenţilor pentru atingătoarea simpatie ce ne-aŭ arătat'o, şi ne-am dus acasă A doua-zi, pe cînd toate ziarele din capitală reprobaŭ necuviincioasa purtare a socialiştilor noştri, «Adevĕrul» singur publica sub titlul «Scandalele din Cişmegiŭ» un articol plin de injuriĭ la adresa noastră şi a soţiilor noastre Cu un cinism ne maĭ pomenit in presa noastră, autorul aceluĭ articol, care era însuşĭ conducă-

torul mascaradeĭ din ajun, denatura faptele intr'un mod revoltător, şi ca să'şĭ acopere infamia din Cişmegiŭ, nu se sfia de a comite o nouă infamie şi maĭ degradatoare Am rămas înmărmuritĭ. In ce hal de decădere morală trebue să fie cine-va, ca să poată minti aşa propriei luĭ conştiintĭ!

Seara ne-am dus tustreĭ la d-l Beldiman a-casă, şi 'ĭ-am spus cum s'aŭ petrecut lucrurile, 'ĭ-am arătat scrisoarea prin care se dovedea că atentatul a fost preparat şi condus de primul săŭ redactor, şi am făcut apel la sentimentele sale de om cu familie, de gentilom şi de vechiŭ ziarist Ne-a declarat că acel articol a fost scris în lipsa d sale de la redactie, şi că va căuta să repare insultele pe carĭ «Adevĕrul» găsise cu cale să ni le arunce tot nouă şi soţilor noastre

A doua-zi însă d-l Beldiman ne-a trimis răspuns că, în urma scandalelor întimplate de dimineaţă la redactia «Adevĕrul», nu ne maĭ poate acorda satisfacţia promisă, de oare-ce i s'ar fi spus că Vlahuţă şi

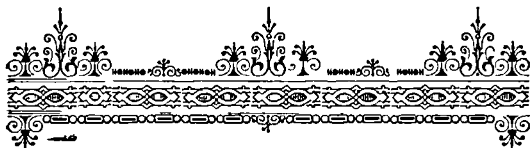
D-rul Urechia aŭ aţîţat pe studenţĭ în contra d-sale Eată o a treia infamie, care de sigur pleca de la acelaşĭ mişel! Ne hotărîsem să adresăm o scrisoare d luĭ Beldiman prin care să'ĭ arătăm în ce retea de intrigĭ e apucată şovăelnica d-sale conştiintă Intimplările carĭ aŭ urmat, ne-aŭ făcut să renuntăm de a maĭ scrie d-luĭ Beldiman

Aci se închee nararea acesteĭ isprăvĭ triste dar pline de învătăturĭ

Orĭ ce comentariĭ sunt de prisos

Aceasta 'ĭ lumea viitoare a socialiştilor noştri!

SCRISOARE DESCHISĂ D LUĬ GHEREA

Te credeam dus din țară, Domnule Gherea Numaĭ așa-mĭ esplicam demoralizarea în care a căzut, acum în urmă, faĭmosul D-tale «partid *social-democrat*» Cînd «Un socialist» cu ocazia alegereĭ de la Ploeștĭ, a publicat în «Adevĕrul» un articol plin de insulte și de calomniĭ la adresa luĭ Delavrancea, cînd am văzut de ce mijloace maloneste se slujia acel socialist-mușard în contra unuia din ceĭ maĭ iubițĭ scriitoriĭ aĭ noștri și din ceĭ maĭ bunĭ prietenĭ aĭ D-tale,— mi-am zis nu se poate ca Gherea să nu se revolte și să nu protesteze, cînd va citi acest articol cinic și desgustător, pe care un pamfletar ordinar șĭ-a permis să 'l scrie în numele partiduluĭ socialist

Şi mĭ-aduceam aminte graba cu care aĭ alergat la «Munca», într'o altă ocazie, ş'aĭ căutat să reparĭ imediat mica *imprudenţă*, pe care-o făcuse un tovarăş al D-tale de luptă cu un articol insultător la adresa părinteluĭ Lucacĭ

Cu Delavrancea cazul era maĭ grav D-ta însu'ţĭ introduseseşĭ în amiciţia şi intimitatea luĭ pe acel spion degradat, care 'şĭ făcea acum o armă perfidă, tocmaĭ din acea amiciţie aşa de nedemn şi de uricios esploatată în interesul cauzeĭ socialiste

Ş'am aşteptat, Domnule Gherea, patru săptămînĭ desminţirea, pe cara eraĭ chiămat, eraĭ dator s'o facĭ, — dator şi ca amic, şi ca om de onoare D-ta ştiaĭ foarte bine că ceea ce «socialistul» *D tale* spunea de Delavrancea era o *calomnie*, care se arunca, în numele *partiduluĭ social-democrat*, unuĭ bun şi cinstit amic al D-tale

Şi D-ta aĭ tăcut, Domnule Gherea! L'aĭ dat pe mîna spionilor, aĭ privit nepăsător cum îl terfelesc «soldaţiĭ» D-tale, şi n'aĭ găsit, un cuvînt de protestare, un

cuvînt de onestă şi legitimă indignare în fata acelei mişelii fără exemplu în presa noastră

Unde'i Gherea? mă 'ntrebam mereu, şi din ce în ce mai nedumerit, — unde'i Gherea, omul senin şi prevăzător, care ştie să intervie şi să *repare greşelile* «tovăraşilor», de cîte ori se 'ncurcă iţele şi de cîte ori sunt «interesele partidului» în joc Şi Gherea nu apărea, deci, ceea ce se făcea era cu consimtimîntul lui şi al partidului!

Mie înse, pentru onoarea D-tale şi a partidului, îmi plăcea să cred că lipseşti din ţară

In vremea asta Munca» ziar socialist, *polemizînd* cu D-rul Urechiă, se lega de familia, de părintii acestuia, insulta memoria sfîntă a mamei lui, care-a murit de mult, Domnule Gherea, şi pe care nu înţeleg prin ce aberatie de judecată aŭ găsit de cuviintă s'o amestece în discutiile lor isteţii şi nepreţuiţii D-tale socialişti Nu ştiŭ ce vei fi zis D-ta despre acest noŭ mod de argumentare, inaugurat şi pus în prac-

tică de «ceĭ maĭ înaintațĭ oamenĭ aĭ secoluluĭ , de ceĭ carĭ strigă întruna că ne pregătesc (eĭ!) o lume viitoare! Nu știŭ dacă și D-ta eștĭ de părere că, în discuțiile noastre, pasiunea nu trebue să maĭ aibă nicĭ o limită, și că familia noastră, mamele noastre pot fi tîrîte și batjocorite în polemicile acestea frumoase, în care ne amărîm și ne vulnerăm uniĭ pe alțiĭ

Ceea ce știŭ, e că D-ta aĭ tăcut și de astă dată

Alta «Evenimentul literar» mă iscălesce sub o coloană de versurĭ stupide, pe carĭ spune că i le-am trimes eŭ — și, pentru ca să înșele pe cumpărătorĭ, *mă afișeaza pe sumar în rindul colaboratorilor saĭ*,—un procedeŭ iscusit, o recunosc, dar cam ovreesc, inaugurat iarășĭ de *socialiștĭ* In legile burgheze aceasta se chiamă *escrocherie*

Și D-ta colaborezĭ la acea revistă!

Vezĭ, Domnule Gherea, eu nu mă plîng acĭ de insultele ce ni s'aŭ adus personal, prin cele treĭ gazete ale d-voastră, —recunosc că nicĭ noĭ, în «Vieata , nu

v'am cruţat slăbiciunile, ş'am ştiut să relevăm ridiculul pe care ni'l înfăţişează preţioşiĭ D-voastră «apostolĭ», atît de «umanitarĭ» în teorie, şi atît de «barbarĭ» în fapte Mă ridic însă în contra sistemuluĭ D-tră de luptă, în contra mijloacelor imorale, maloneste şi cinice, de carĭ vă serviţĭ în atacurile D-voastră, şi la carĭ nu vă putem răspunde, pentru că ar fi o ruşine şi o degradare a preseĭ să introducem în «polemică» ast-fel de obiceiurĭ, ast-fel de «arme» Ce vreĭ să răspund unuĭ om care insultă pe mama, unuĭ om care nu are nicĭ măcar respectul mormintelor, un sentiment pe care şi sălbaticiĭ îl aŭ? Ce pot să răspund unuĭ spion pe care ierĭ mi l'aĭ introdus în casă şi mi l'aĭ recomandat ca pe un om cinstit, şi care astăzĭ îşĭ face o armă din încrederea şi prietenia pe care i-am acordat-o, şi publică prin ziare — ca auzite de la mine — infamiĭ carĭ nicĭ prin gînd nu mi-aŭ trecut să le spun? Cum vreĭ să discut c'un om care 'mĭ fură numele şi se foloseşte cu

el într'un act de cea maĭ patentă escrocherie?

Eĭ, Domnule Gherea, noĭ tot nu suntem aşa de blazaţĭ cum vă închipuiţĭ D-stră, şi pentru sufletele noastre burgheze maĭ sunt încă lucrurĭ sfinte, pe carĭ nu vă putem lăsa să le batjocorițĭ!

Şi cînd am văzut în Cişmigiu pe socialiştiĭ D-tale, înarmaţĭ cu ciomege, încunjurîndu-ne din toate părţile şi aruncîndu-ne cele maĭ grosolane insulte, nouă, şi soţiilor noastre spăimîntate de strigătele şi figurile acelor bandiţĭ, m'am întrebat «Asta'ĭ frumoasa lume viitoare despre care ni se tot vorbeşte? Acestea's argumentele *ştiinţifice* cu cari vor să ne com*bată* înfocaţiĭ apărătorĭ aĭ «arteĭ cu tendinţĭ»? Aceasta li 'ĭ «*formidabila forţă*» şi «*colosalele simpatiĭ*» cu cari se tot laudă de cît-va timp D-niĭ socialiştĭ? — Ş'atuncĭ m'am gîndit la prietenia francă şi nemărginită pe care-am avut'o pentru D-ta, şi nu mi-am putut tinea o reflecţie, un regret duios al iubireĭ mele maltratate, batjocorite

— O, dacă Gherea ar fi în ţară, de

sigur că nu ni s'ar fi întîmplat o asemenea mişelie

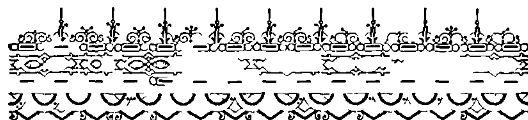
— Dar Gherea e aci—auziĭ un glas de la spate — nu mai departe de cît aseară Gherea al D-tale a ţinut la «Cercul studiilor sociale» o conferinţă despre «Salariat» acestor derbedei, cari vă insultă, pentru că nu vreţi să le faceţĭ artă socialistă

— Cum dar atuncĭ cind s'a întors din străinătate? întrebai eu uimit

Ş'am aflat—spre mai ea mea durere— că D-ta, în toată vremea asta de certurĭ furtunoase, ai fost în ţară, ş'ai făcut de maĭ multe orĭ drumul între Ploeşti şi Bucureştĭ, ş ai avut numeroase consfătuirĭ intime cu prieteniĭ Dumitale

Nu ştiŭ ce'ţĭ fi pus la cale, dar ceea ce-am văzut, şi ceea ce-am aflat în urmă e odios, e înspăimîntător, bunul şi iubitul meu amic de altă-dată !

A DOUA
SCRISOARE DESCHISĂ D LUI GHEREA

— —

Domnule Gherea,

Nu vreau să fac discutie de *cuvinte* Noï am numit *mişelie* fapta socialiştilor din Cişmigiŭ, D-voastră o numiti «*manifestaţie*» Inţelegem Socialiştiĭ, ca oamenĭ *deosebiţĭ* de ce -lalţĭ, era natural să'şĭ aibă un *argot* al lor Si tinetĭ cu orĭ-ce preţ să'i ziceţi *manifestaţie* **spontanee**» Prea bine , dar să vedem întăi ce înseamnă, în acest *argot*, vorba spontaneu» Cu două-zecĭ şi patru de ore înainte, a fost o *consfătuire socialista* un membru din «consiliul general al partidului» a propus planul şi organizarea aceleĭ manifestatiĭ *spontanee* Ideea de a se constitui o bandă de cincĭzecĭ de curagioşĭ, care să ne atace, era

superbă, dar avea şi oare-carĭ inconveniente S'aŭ discutat consecinţile D-ta, Domnule Gherea, aĭ fost de faţă la acea consfătuire, D-ta, Domnule Gherea, *aĭ luat parte la acea discuţie*, ş'aĭ avut *prudenţa* să combaţĭ planul de atac al camarazilor D-tale de luptă, dar nu i-aĭ putut convinge, şi, om cu minte, aĭ plecat frumuşel la Ploeştĭ, şi şi ne-aĭ lăsat în prada socialiştilor, cà un bun şi cinstit prieten ce ne-aĭ fost!

Aşa dar «*mişelie* **premeditată**» vezĭ «*manifestaţie* **spontanee**» Ingenios *argot!*

Eŭ, Domnule Gherea, dacă aş fi aflat că ţi-se pregăteşte D-tale şi *familieĭ* D-tale o asemenea «manifestaţie spontanee», aş fi alergat să te previn Da, mi-aş fi trădat «tovarăşiĭ» Nişte tovarăşĭ atît de imoralĭ nu maĭ aŭ dreptul la discreţia noastră a-ĭ ocroti e a ne face complicĭĭ lor

Vezĭ, în limba noastră burgheză, cuvîntul «prietenie» are alt înteles de cît acela pe care i-l daţĭ D-voastră!

Dar să trecem peste aceste nimicurĭ

Socialiştiĭ, ca să ne arate cît sunt de tarĭ, ne-aŭ făcut o «manifestaţie spontanee» Impresia pe care aŭ produs-o asupra spirituluĭ public a fost cam detestabilă «Colosalele simpatii» aŭ dat de primejdie «Corabia» se scufunda Cum să faceţĭ, ca să scăpaţĭ ceva din acest nau fragiŭ? D-ta te-aĭ refugiat în eternul şi comodul D-tale *«nu ştiŭ n'am vazut!»* Tovarăşiĭ D-tale—maĭ *cavalerĭ*—aŭ căutat o *scuză* Eĭ aŭ spus că *s'aŭ indignat* din cauză că «în slovele ovreeştĭ din suplimentul «Vieţeĭ» *aŭ descoperit* un cuvînt obscen» Să vedem Literele acelea ovreeştĭ aŭ fost copiate de mine, dintr'un probar al tipografieĭ Basilescu Eŭ, Domnule Gherea, nu ştiŭ ovreeşte, şi cînd am văzut siguranţa cu care afirmă ceĭ de la «Evenimentul Literar»,—oamenĭ destul de competentĭ aci,—că cele *şase litere*, luate la întîmplare, formează un cuvint, şi încă un cuvînt obscen, îţĭ mărturisesc c'am intrat la grijĭ

Am luat iute suplimentul «Vieteĭ» şi m'am dus pe la ovreiĭ pe carĭ 'ĭ cu-

noşteam Toţĭ mĭ-aŭ spus că cele şase litere, copiate ceva maĭ bine, ar fi. C V A M T şi S, — şi orĭ în ce sens le-aĭ citi, de la stînga spre dreapta, saŭ de la dreapta spre stînga, nu daŭ nici un cuvînt

Vaĭ, Domnule Gherea, de ce neomenii sunt capabilĭ confraţiĭ D-tale de la «Evenimentul Literar!» Si D-ta care eştĭ colaborator la acea revistă, nu te revolţĭ cînd citeştĭ asemenea monstruosităţĭ? Şi nu găseştĭ c'ar fi locul să puĭ un cuvînt *onest* în toată cabala asta ovreiască şi murdară, în care un sentiment de pudoare ne opreşte de a amesteca numele Doamneĭ Sofia Nădejde, directoarea aceleĭ reviste!

Că v'a supărat suplimentul Vieţeĭ, asta s'a văzut, şi se ştiia de maĭ înainte Dar fitĭ sincerĭ şi nu maĭ căutatĭ *cauze iluzoriĭ*, cînd aveţĭ la îndămînă *cauze vădite* «Jos patria, sus perciuniĭ!» asta v'a supărat, Domnule Gherea, nu cele şase litere nevinovate, în care căutaţĭ intenţiĭ pe carĭ nu le-am putut avea, şi măscărĭ carĭ nu există de cît în

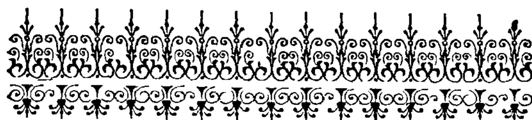
capul confraţilor D-tale de la «Fvenimentul Literar»

In ceea ce ne priveşte pe noĭ personal, află Domnule Gherea, că «manifestatia spontanee» pe care ne-aţi făcut'o în Cişmigiŭ, nu ne-a intimidat de loc Din potriva, ea ne dovedeşte că «Vieata —«pretinsa revistă», cum iĭ ziceţĭ D-voastră,—a izbutit să vă exaspereze şi să vă ia piuitul Nicĭ odată nu ne-am fi aşteptat la o izbîndă ca aceasta! D-voastră care aveti la dispozitie *treĭ ziare*, o «armată formidabilă de luptători devotatĭ», şi un arsenal de înjurăturĭ, de cari noĭ nu ne putem folosi (vezĭ Munca», «Even Lit» şi «Adevĕrul») v'atĭ simtit totuşĭ atît de slabĭ, în cît atĭ recurs, în desperare, la «argumente brutale» carĭ v'aŭ compromis pentru multă vreme, în ochiĭ oamenilor cinstitĭ—sper că te veĭ fi convins şi d ta de acest adevăr!

E rîndul nostru acum, să vă privim liniştitĭ şi să vă întrebăm unde-o să maĭ ajungetĭ cu *lupta*, cu nobila D-voastră *lupta* pentru salvarea omenireĭ? Căcĭ

dacă, în fata uneĭ biete «pretinse» reviste ca «Vieaţa», v'aţĭ pierdut cumpătul întru atîta, în cît aţĭ sărit pe noĭ cu ciomegile ca să ne facetĭ propagandă, ce-ar fi cînd întreaga societate, pe care zilnic o batjocoritĭ, v'ar lua în serios şi v'ar cere socoteală de insultele pe carĭ le aruncaţĭ şi de ura pe care, cu atîta stăruintă, o propagaţĭ, în dorinţa de a ne face maĭ bunĭ şi maĭ fericiţĭ!

UN BĂTRIN

— Da, cetatea Basarabilor, vechia capitală a țării,—firește că e de ce să ne mîndrim Pe ulițile astea, așa inguste și prăfuite cum le vezi, s'aŭ primblat pe vremurĭ voivozii cu domnitele lor Eată Chindia, acolo sus cînta meterheneaua, cînd s'așeza Domnul la masă Biserica a fost în două rînduri jăfuită de Turci In partea ceealaltă venia paraclisul Domniții Acolea a fost palatul Vezĭ D-ta grosime de zid Pe aicĭ era intrarea, ia privește boltă ! Apoĭ de-aicĭ se face-o hrubă care trece pe sub matca Ialomiții și răspunde hăt tocmaĭ sus, la Mînăstirea Dealuluĭ Uite, asta era sala tronuluĭ

Și D nu Peiu tae în aer cu gesturĭ

largĭ architectura palatuluĭ de-odineoară, ca şi cum el ar fi apucat vechia clădire, care de-o sută de anĭ nu maĭ avea fiintă Din cînd în cînd ochiĭ luĭ micĭ caută efectul vorbelor pe figura mea Eŭ tac şi l ascult Caut să'mĭ esplic pentru ce îl găsesc oameniĭ nebun

— Heĭ Domnule, tineriĭ de azĭ nu se maĭ uită'n urmă D-voastră v'atĭ rupt cu totul de noĭ, şi de credinţile strămoşeştĭ, şi de ţară Vezĭ D-ta asta? mă întrebă, luînd de jos o bucată de cărămidă, e un nimic, nu'ĭ aşa? Un bulgăre de lut ars, ce vreĭ să fie? D-tale nu 'tĭ spune nimic, dar, uite, pentru mine, bucătica asta de cărămidă e ceva sfint, ea ştie să vorbească, pentru cine ştie s'o înteleagă pămîntul pe care călcăm noĭ acum, ruinile astea, toate sunt sfinte, şi eŭ nu pot trece pe aicea fluerînd Poţĭ D-ta să rîzĭ, şi să zicĭ în gîndul D-tale că sunt un moşneag maniac Aşa e, noĭ am rămas naivĭ dar noĭ ne iubim ţara ş'avem un ideal .

Peiu tăcu, şi clipi din ochĭ ca un om gata să plîngă

Soarele asfintia Umbra ruinelor se lungise păn' în malul Ialomiţii Din vale venia un miros îmbătător de sulcină Nespus de dulce suna în liniştea acelei serĭ talanga de la oĭ

— Eŭ ştiŭ la ce te gîndeştĭ D-ta acu Vreĭ să-ţĭ spun ?

Mi se păru stranie intrebarea , tresăriĭ ca un vinovat, surprins asupra uneĭ fapte rele

— Te gîndeştĭ la lumea care zice că's nebun, şi te 'ntrebĭ dacă uĭte cum te-aĭ roşit, probă c'am ghicit

In adevăr, mă cam jena privirea luĭ fixă, scrutătoare Zimbi şiret, şi'mĭ puse mîna pe umăr

— Vreĭ să viĭ nitel la mine acasă ? numaĭ cincĭ minute să-ţĭ arăt ceva

— Cu plăcere

In mijlocul uneĭ curţĭ largĭ, îngrădită ca la ţară, cu gard de nuele, văd o casă mare, veche, cu cerdac înalt, cu stîlpĭ văruiţĭ Uşile, obloanele de la ferestre sunt date c'o văpsea verzue

O cocoană naltă, palidă, cu părul alb

pe la tîmple, ne'ntîmpină 'n prag E doamna Peiu

— Stăm afară, că-ĭ maĭ lumină

Doamna Peiu se uită mirată la mine In toată casa e o tăcere misterioasă Parcă visez Bătrînul aduce-o cutie, din care scoate, cu mare pază, un cupeŭ de lemn, o jucărie lucrată cu multă artă

— Foarte frumos admirabil

Dar ce emoţionat e D-nu Peiu ! Şi glasul, şi mînile'ĭ tremură Incepe să'mĭ arate fie-care «piesă», fie-care şurup, cum sunt lucrate toate, *numaĭ* din lemn Sunt 643 de bucăţĭ Numaĭ în broasca de la o uşă sunt 21 de piese Coşul, pernele din lăuntru, arcurile, roţile, toate sunt perfect lucrate, cu o fineţă în adevăr uĭmitoare

— E opera mea sunt *patru-zecĭ de anĭ* de munc' aicĭ, dragă domnule

Fac ochiĭ marĭ, uimit, neştiind ce să cred, ce să zic

— Da, da, *patruzecĭ de anĭ* să'ţĭ spună Luxiţa cîtă muncă'ĭ aicĭ

— O, Domnule, am crezut că n'are

să-l maĭ sfîrşască să vezĭ ce'ĭ în cămara noastră

— Piese stricate o mulţime Munciam la unele cîte-o lună, şi, odată, te mirĭ cum îmĭ luneca, de un milimetru, cutitaşul haitĭ, trebuia să 'ncep alta Arcurile aŭ fost maĭ grele, şi şleaurile astea carĭ leagă orcicurile vezĭ, a trebuit să daŭ lemnuluĭ flexibilitatea pieleĭ uite, asta se desface din cataramă ca o curea Am sperat dintăĭ să-l gătesc pentru expoziţia de la Viena, de la *67* şi nu s'a putut Ş'am dus'o tot aşa cu amînările păn'ĭ-am dat de căpătăiŭ Acu, s'a hotărît, mergem la Paris anul viitor, la expoziţie, să vadă şi străinii ce-a putut să fac'un romin

— Şi-l vindetĭ ?

— Dacă s'o prezinta un amator să'mĭ dea şaizecĭ de miĭ de francĭ, îl daŭ dacă nu, îl ofer statuluĭ nostru, pentru muzeŭ Dar tot nu'ĭ gata, — ghicĭ ce'ĭ maĭ trebue

Caut, şi nu mă dumeresc Coana Luxiţa îmĭ face semne, dar nu pricep nimic

— Giamurile, giamnrile de la uşĭ şi de la felinare

— Bine, astea or să fie de sticlă, cred

— Vaĭ de mine, dar atuncĭ n'am făcut nimic Nu înțelegĭ d-ta că tot, absolut tot, trebue să fie de lemn? Ce? Ți se pare imposibil ca o foaie subtire de arin saŭ de paĭtin să aibă transparenta sticleĭ? A, am învins eŭ alte greutăți, maĭ marĭ de cît asta

Se 'ntunecă De-abia se maĭ desluşesc spițele de la roțile cupeuluĭ Imĭ iaŭ pălăria să plec Peiu stă drept şi mă priveşte fix

— Aĭ văzut acu de ce zice lumea că's nebun? Pentru că nu m'am dus prin cafenele să joc cărți, pentru că nu mi-am pierdut zilele şi noptile în ticăloşiĭ, pentru că nu m'am amestecat în intrigĭ şi 'n politică, şi n'am făcut răŭ nimăruĭ Eaca pentru ce trec de nebun Noĭ n'am avut copiĭ, ş'am dus totdeauna o vieață retrasă, şi nicĭ odată nu ni s'a urît Luxița făcea pasente, eŭ cioplean, meşteream la cărucioara mea, şi nicĭ n'am simtit cum a trecut vremea Am muncit,

ce'i dreptul, patruzeci de ani, dar mi-am atins ținta acum pot muri liniștit

Am plecat, mulțumit că vazusem și eŭ în sfîrșit cupeul lui d-nu Peiu, de care auzisem pe mulți vorbind Pe atunci eram tînăr, și nu'mi dădeam seamă nici de prețul vieții, nici de însemnătatea și sfintenia datoriilor unui om Eram convins că Peiu avea tot dreptul să se creadă fericit, că fusese un model de cinste și înțelepciune, și că nimic nu i se putea imputa Din moment ce nu facuse nimănui nici un răŭ

Intr'un ziar de-aseară citesc că amîndoi soții aŭ murit în aceeași zi Sunt doisprezeci ani de cînd i-am cunoscut, și tot atîta timp e de cînd îi uitasem In momentul acesta revăd figura solemnă, radioasă, a bătrînului in fața jucăriei lui, și'i aud glasul mișcat de-o bucurie copilărească, exagerată, pe care nu știiam cum s'o judec atunci «*E opera mea sunt patruzeci de ani de munca aici* !

BARZII DE ZILE MARI

Se ştie că la sărbătorile suveranilor bucuria obştească se manifestă nu numaĭ prin steagurĭ, părăzĭ şi luminatiĭ, ci şi printr'un bun stoc de discursurĭ şi poeziĭ de ocazie Dar defileurile se isprăvesc, luminaţiile se sting ; discursurile şi poeziile rămîn ele documentează dragostea şi entuziasmul naţiuneĭ, în ele se cristalizează chipul cum a ştiut poporul să 'şĭ exprime bucuria luĭ, la o zi ca aceea Şi nu atît în retorica oficială a miniştrilor şi prelaţilor se vor oglindi gîndurile şi sentimentele naţiuniĭ, çît în inspiraţia spontanee a poeţilor, a căror sfîntă solie nu este nicĭ salariată, nicĭ supusă la corvada politeţelor banale, gudurărilor şi plecăciunilor «de convenţie»

Eată pentru care cuvînt, şi numaĭ din ce punct de vedere, îmĭ propun să scriŭ aci cîte-va rînduri despre jubileul de la 3 Noembre

Era în această festivitate, pe cît am înţeles, un îndoit prilej de «bucurie naţională» Se serba augusta nuntă de argint, şi de demult dorita întoarcerea în ţară a regineĭ poete Carmen Sylva, şi prin bunătatea eĭ, şi prin talentul eĭ, şi maĭ ales prin suferintile eĭ, este o regină iubită Nu era dar de mirare ca literatura să participe şi ea la această sărbătoare Am înţeles şi pe literaţiĭ de la «Lumea ilustrată» şi pe ceĭ de la «Vatra», cînd am auzit că se vor lua la întrecere care din aceste două reviste să fie maĭ *jubilară* Eram curios să văd cum ştiŭ inspiratiĭ noştri să'şĭ manifeste entuziasmul la o asemenea ocazie Ştiam de maĭ înainte că se vor scri multe linguşirĭ sarbede şi desgustătoare, căcĭ din nefericire se găsesc în blagoslovita noastră ţară multe spinărĭ de gumilastică, mulţĭ milogĭ ahtiaţĭ după cîte-o slujbuşoară, saŭ după cîte-o cruciuliţă, — dar n'aşĭ

fi crezut nicĭ o dată ca în acest torent de fraze, rimate şi nerimate, să nu se găsească o licărire de bun simţ, dacă nu de talent, — un rînd, un singur rînd care să exprime un sentiment sincer, o gîndire cinstită Am citit tot ce s'a scris cu ocazia jubileuluĭ Las la o parte poezia d-luĭ Hasdeu din «Vatra» şi amintirea d-luĭ V A Urechia din «Lumea ilustrată» — aceste două bucăţĭ sunt vechĭ şi n'aŭ nimic de-a face cu serbarea Vorbesc de ceea ce s'a scris anume pentru jubileŭ şi pentru întoarcerea regineĭ în ţară Şi s'a scris mult, s'ar putea face un volum respectabil, ca număr de paginĭ De la slugarnica proză a d-luĭ Pătraşcu, trubaduıul cu vestitele poene misterioase şi parfumate, n'am citit nimic maĭ sarbăd, maĭ falş şi maĭ repulziv în limba romînească Nicĭ o frază de spirit, nicĭ un cuvînt cald şi pus la locul luĭ, nicĭ o notă justă în tot sgomotul acesta de glasurĭ leşinate şi milogitoare O penibilă impresie de foame laşă şi de mizerabilă linguşire se împrăştie de pe coloanele de versurĭ ale tuturor acestor

nenorociţĭ barzĭ de zile marĭ, şi par'că ţĭ-e ruşine că eştĭ romîn şi că din neamul tăŭ aŭ eşit asemenea tipurĭ

De sigur nicĭ unul din aceştĭ lăutarĭ de paradă n'a simţit o iotă din tot ce-a îndrugat In silinţa lor de a zîmbi, de a cînta, se vede grimasa actoruluĭ nătîng şi necioplit, care nu 'şĭ poate potrivi nicĭ chipul, nicĭ glasul cu rolul pe care şi l-a luat Numaĭ aşa se esplică sporovăiala asta de vorbe goale, aruncate fără nicĭ o noĭmă, nămolul acesta de fraze spălăcite, sub al căror forfot in zadar cautĭ bătaia uneĭ inimĭ mişcate, slomnirea de o clipă a unuĭ gînd cinstit Ş'atuncĭ mă 'ntreb ce zor aveaŭ oamenii aceştia să scrie lucrurĭ pe carĭ nu le simt, nu le gîndesc şi nu le cred, să simuleze o bucurie de comandă, şi să aştearnă laude şi proslăvirĭ fătarnice, deopotrivă de insultătoare şi pentru ceĭ carĭ le daŭ, şi pentru ceĭ carĭ le primesc! Cum e cu putinţă ca un om în toată firea să nu priceapă cîtă ruşine şi degradare e in acest nenorocit şi odios rol de linguşitor?

Şi ceea ce mi se pare maĭ dureros, e că printre aceştĭ barzĭ miorlăitorĭ, printre aceştĭ «entuziaştĭ» de poruncealā, am văzut profesorĭ, oamenĭ ajunşĭ, carĭ nu pot avea nicĭ măcar scuza mizerieĭ — dacă aceasta ar putea vr'o dată acoperi o înjosire Eĭ ştiŭ că un «Bine-aĭ venit Regină » alcătuit cu dichis, presărat cu citaţiĭ scîlciate şi batjocorite din poezia bietuluĭ popor, cîntăreşte în cumpăna înaltelor protecţiĭ mult maĭ greŭ de cît o întreagă vieaţă de muncă demnă şi cinstită Eĭ ştiŭ că palatul acordă favorurĭ şi decoraţiĭ, şi uneorĭ odele jubilare deschid porţile Academieĭ Eĭ ştiŭ multe, şi aŭ dreptate Nu ne-am ocupa de dînşiĭ, căcĭ nu e o sarcină plăcută să răscoleştĭ mocirla în care se lăfăesc — cel mult îĭ stirneştĭ şi le daĭ dreptul să te stropească I-am lăsa să-şĭ trăiască vieaţa aşa cum o înţeleg eĭ, să 'şĭ cucerească gloria şi fericirea cu armele de carĭ dispun , am întoarce capul ş'am trece

Dar sînt profesorĭ, şi ne doare cînd ne gîndim la elevĭ

„SĂ NE DUMEREASCĂ"

Sub titlul acesta citesc în «Munca» de Dumineca trecută o intîmpinare blîndă şi cuviincioasă, în care D-l *Gh Rot lucrător croitor*, mă întreabă, de ce mi-am schimbat sentimentele, dragostea mea pentru muncitorĭ, şi de ce ne batem joc de ceĭ asupriţĭ, şi de apărătoriĭ lor?

Domnule Gh Rot, aceĭ carĭ insultă pe martirul Lucacĭ, aceĭ carĭ ne batjocoresc familiile şi tot ce avem maĭ scump şi maĭ sfînt, nu pot fi prieteniĭ noştri Şi te rog să nu confunzi pe adevăraţiĭ «muncitori» şi pe cinstitiĭ lor apărătorĭ, pe cari în totd'a-una îĭ vom iubi şi-ĭ vom stima, cu gălăgioşiĭ aceia făţarnicĭ şi viclenĭ carĭ caută să'şĭ facă slavă şi căpătuială din suferinţile voastre, aceştia vor deveni din zi in zi maĭ

odioşĭ şi maĭ ridiculĭ, iar muncitoriĭ şi socialiştiĭ sinceri şi cinstitĭ vor merge înainte

Noĭ ne-am ridicat in contra *şarlatanilor*, şi maĭ tîrziŭ te veĭ convinge şi D-ta, că am făcut un serviciŭ real cauzeĭ şi lupteĭ, de care ne crezĭ atît de înstrăinaţĭ

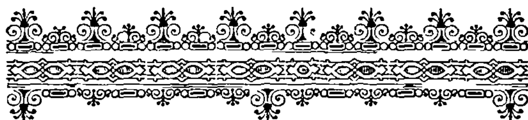
N'ar fi nicĭ inteligent, nicĭ moral, să ne batem joc de ceĭ carĭ sufăr Cum poţĭ să'ţĭ închipuĭ că n'am fi şi noĭ în stare să simţim atîta lucru *că nu se rîde de-un om nenorocit!*

Te asigur, Domnule Gh Rot, că nicĭ eŭ, nicĭ colegul meŭ Dr Urechia, n'am avut, şi nu vom avea nicĭ o dată, urîtul gust *de a petrece* pe socoteala muncitorilor cinstiţĭ şi de treabă Vom demasca însă pe negustoriĭ de fraze sentimentale şi umanitare, pe comedianţiĭ de bîlciŭ, carĭ ingînă plînsul şi vaetele celor în adevăr asupriţĭ şi nenorociţĭ Ştim că aceasta va ridica în potriva noastră o legiune de vrăjmaşĭ *răĭ*, ştim că eĭ îşĭ vor lua aere de victime şi vor căuta să ne prezinte lumeĭ ca pe nişte oamenĭ

fără de inimă, infamĭ, denaturațĭ, monştri Asta e tactica şarlatanilor demascațĭ, în toate țările şi'n toate timpurile Noroc că vieața e ceva maĭ lungă de cît urile şi sfezile acestea învrăjbite, aşa în cît va trebui, la urma urmeĭ, să se facă lumină, chĭar şi pentru aceĭ carĭ nu vor s'o vadă

Ițĭ mulțămesc, Domnule Gh Rot, pentru frumoasele şi atingătoarele cuvinte ce mi-aĭ adresat, şi te rog să nu mă maĭ crezĭ duşman al celor pe carĭ nu pot de cît să-ĭ iubesc şi să'ĭ stimez din toată inima

MARIN FĂGUREANU

E un tînăr înalt, blond, pistruiet la faţă, şi cu părul roş. După mers, după vorbă, şi maĭ ales după ochiĭ luĭ spălăciţĭ, somnoroşĭ, cu pleoapele umflate şi fără gene, aĭ putea crede că-ĭ ovreiŭ,— dar te-aĭ înşela grozav, căcĭ el e romîn neaoş,— din părinţĭ cam misterioşĭ, şi dintr'o localitate nu tocmaĭ bine determinată— dovezĭ însă, destul de puternice, ne asigură că e romîn numele pe care-l poartă, propria luĭ mărturisire, şi cîte, şi cîte altele!

Marin Făgureanu, după ce a terminat cu un succes cam problematic, două clase la o şcoală comercială, persecutat de profesorĭ, s'a lăsat de 'nvăţătură

şi s'a apucat de literatură Ş'a scris băiatul poezii, a scris nuvele, piese de teatru, dar revistele la carĭ se adresa nu vroiaŭ să i le publice Aceasta însă nu'l descuraja, căcĭ el era convins că are talent Dac'a văzut ş'a văzut că nu'l bagă nimenĭ în seamă, s'a făcut socialist Versurile luĭ de propagandă, şi maĭ ales *criticile* luĭ, căcĭ trebue să ştiţĭ că orĭ ce poet dispretuit de public sfîrşeşte prin a deveni critic, i-aŭ atras elogiile *clubuluĭ*, şi maĭ în urmă sprijinul serios al partiduluĭ socialist Astăzĭ e redactor şef la «Perciunul Literar», o foaie beletristică, înfiinţată de ovreiĭ naţionalĭ din Iaşĭ Marin Făgureanu ar fi fericit, dacă nu l'ar chinui pofta de glorie Sunt doĭ anĭ de cînd în fie-care săptămînă, publică între patru şi şase coloane de cea maĭ acerbă «critică esto-psico-fizio-socială», împănată cu citatiĭ din fel de fel de autoriĭ celebri, şi cu toate astea numele luĭ n'a putut străbate dincolo de bariera Iaşilor, sunt doĭ anĭ de cînd flagelează invidia scriitorilor romînĭ, «infamĭ, uzurpatorĭ de glorie», şi nesim-

țirea publicului romîn, «turmă de burghejĭ păcătoșĭ și ignoranțĭ», doĭ anĭ de cînd, cu fie-care articol, crede că dă lovitură de grație acesteĭ societățĭ «criminale și putrede de vițiĭ» și nicĭ o schimbare, vieața îșĭ ține mersul eĭ obicĭnuit, și oameniĭ îșĭ văd de treabă, ca și cînd nimic *teribil* nu s'ar fi scris pentru eĭ în «Perciunul literar», ca și cînd nicĭ n'ar exista un Marin Făgureanu pe lume E de ce să turbezĭ

Intr'o seară, pe cînd foileta revistele din Bucureștĭ, carĭ par'că eraŭ jurate să nu pomenească un cuvînt despre minunatele luĭ articole, eată că dă peste o polemică literară, menită a face sgomot mare în presă Doĭ scriitorĭ cunoscuțĭ, Luca Simionescu și Ilie Negură se certaŭ pe o chestie de o importanță palpitantă și hotărîtoare în producerile artistice ale viitoarelor talente

Luca Simionescu susținea că «untul de pește, administrat la copiĭ, din vreme, și în doze potrivite, va da, cu timpul, societățiĭ, organisme maĭ sănătoase, poețĭ maĭ seninĭ, maĭ putin pesimiștĭ, decĭ o

literatură maĭ generoasă, maĭ umanitară » La acestea Ilie Negură, în curent cu ultimele date ale ştiinţeĭ, răspundea că «pe cîtă vreme va exista o societate burgheză, împărţită în esploatatorĭ şi esploataţĭ, untul de peşte nu poate avea nicĭ un efect salutar asupra copiilor debilĭ, şi că poezia de mîĭne va fi tot aşa de tristă şi disolvantă, ca şi cea de azĭ, dacă nu se vor lua grabnice şi radicale măsurĭ pentru schimbarea mediuluĭ social şi *ancestral* ! »

Cum vedeţĭ, discutia era plină de interes Se aduceaŭ argumente, citaţiĭ, exemple zdrobitoare, de o parte şi de alta Singur Omer rămăsese, dintre poeţĭ, despre care nu se ştiea bine, dacă în copilăria luĭ a luat saŭ nu unt de peşte

Făgureanu îşĭ duse mîna la frunte, un surîs de supremă mulţumire îĭ lumină faţa, de atîta timp posomorită Ideea de a se băga şi el în această polemică de sensaţie, i se înfăţişă ca o descoperire genială De cînd doria el să stea la discuţie c'un scriitor cunoscut în ţară ! In

sfîrşit numele luĭ va eşi din întunerecul acesta nesuferit, sufocant, omorîtor! Se aşeză, inspirat, la masă, deschise un dicţionar enciclopedic, şi'n maĭ puţin de două ceasurĭ ticlui un articol fulgerător în contra luĭ Simionescu. O, nerăbdarea cu care aştepta «răspunsul» şi amarnica decepţie, cînd a văzut că ceĭ doĭ adversarĭ discută 'nainte fără să-l bage în seamă! Nu'ĭ venea să'şĭ creadă ochilor. Citia şi răscitia revistele, gazetele cotidiane, şi nimic, nicĭ un cuvînt despre «fulgerătorul luĭ articol». Treĭ lunĭ de-a rîndul, prin «Perciunul Literar» Făgureanu distrugea în fie-care Duminecă pe Simionescu, ridica în slăvĭ pe Negură, şi toate eraŭ de giaba. Recurgea la fel de fel de expediente. Scria articolaşe iscălite «Verax», «Audax», «Rapax» în care citiaĭ fraze de acestea:

«Căcĭ trebue, de observat, că în toată sfada asta, acel care a ştiut să pue chestia untuluĭ de peşte în adevěrata eĭ lumină, şi la înălţimeá la care se cuvenea de la început să fie pusă, este numaĭ

savantul şi archi-geniul nostru critic Marin Făgureanu Din nefericire argumentele ştiinţifice aŭ avut darul de a speria pe pretinşiĭ noştri literaţĭ, aşa în cît onorabilul D-nul Luca Simionescn nicĭ pînă astăzĭ n'a găsit ce să răspundă confrateluĭ nostru Maĭ aşteptăm o săptămînă, şi dacă nicĭ în vremea asta nu va răspunde celor 28 de puncte capitale din argumentaţia eminentuluĭ nostru critic, atuncĭ îl vom trata ca pe o canalie ordinară, nedemnă de a sta de vorbă cu literaţĭ de sama D-luĭ Făgureanu! A, Domniĭ meĭ, cred şi eŭ că discutia obiectivă şi ştiinţifică nu e făcută pentru toată lumea Dar atuncĭ cine te-a pus, nenorocitule, să abordezĭ un subiect maĭ pre sus de puterile tale? »

Zădarnic bietul Făgureanu însemna cu creion albastru în «Perciunul» aceste articole «eminamente ştiinţifice», şi le trimitea *adversaruluĭ*, cînd sub bandă, cînd în plic recomandat, — Simionescu nu'ĭ răspundea nimic

In sfîrşit «savantul critic» se hotărî să rezume într'un ultim articol toată «*polemica*» de la început Era duios, era liric, sărmanul Făgureanu, în această

supremă, desperată încercare de a eşi din întunerec

«Am crezut un moment, zicea el, că voiŭ găsi în D-ta pe scriitorul serios şi demn care să poată susţinea o discuţie ştiintifică, aşa cum am ştiut numaĭ eŭ s'o prezint şi cum aŭ înţeles'o în urmă şi m'aŭ aprobat scriitorĭ de valoare ca «Verax», «Audax», «Rapax» şi alţiĭ Am scris în interval de treĭ lunĭ şapte-sprezece articole ştiinţifice despre influenţa untuluĭ de peşte asupra poezieĭ romîne, şi le-am scris Domnule Simionescu, cu sîngele inimeĭ mele şi cu sucul nervilor meĭ, sperînd că te voiŭ putea atinge şi îndupleca să discuţĭ şi cu mine o chestiune atît de importantă, pe care singur aĭ ridicat'o şi singur aĭ părăsit'o acum în urmă Mie 'mĭ place polemica, pentru că polemica aduce lumină, şi eŭ de lumină nu m'am ferit nicĭ o dată Ţĭ-am arătat treĭ-spre-zece puncte în carĭ aĭ căzut în cea maĭ flagrantă contradicţie cu D ta însu'ţĭ, ţĭ-am dovedit cu Bebel şi cu Engles că teoriile D-tale sunt falşe, cel puţin pentru ţara Romînească ele nu pot fi admise , te-am somat în atîtea rîndurĭ să'mĭ răspunzĭ, franc şi leal, dacă eştĭ om cinstit, la cele 28 de puncte capitale din articolele mele, şi D-ta în

loc să vii cu argumente serioase la argumentele mele, mi ai răspuns cu o tăcere, care nu te onorează de loc, şi din cînd în cînd cu aluzii răutăcioase şi de prost gust, în cari n'ai avut nici măcar curajul să pui numele meŭ La atîta laşitate şi ignoranţă mărturisesc că nu m'aş fi aşteptat de la un om care se bucura până mai ieri de o reputatie literară, o reputaţie pe care—în treacăt fie zis—o datoreşti mai mult de cît ori cui prietenului meŭ Dospinescu Recunosc că în ultimele mele articole, te-am tratat poate prea sever, ţi-am adresat cuvinte prea aspre pentru epiderma unui literat de la capitală, în focul discutiei adesea eşti violent fară să vrei Dar ca să vezi că n'ai dreptate să te plîngi de atitudinea mea agresivă, căci numai tăcerea D tale încăpăţînată m'a adus aci, eată! îţi fac o ultimă propunere Te crezi nedreptăţit? Ei bine, s'alegem *un juriŭ de onoare* dintre literatii ţării, care să judece între mine şi D-ta, şi dacă juriul va găsi că eŭ sunt vinovat, îţi promit solemn că'ţi voiŭ da ori ce satisfactie vei dori

Ce zici, Domnule Luca Simionescu? Primeşti juriul de onoare? Haide, răspunde o dată, pentru numele lui Dumnezeŭ!»

Şi Luca Simionescu n'a vrut să răs pundă nici la această ultimă somaţie Laşul!

*
* *

E un an de-atunci Cu ochii în jos, abătut, descurajat, nenorocitul Făgureanu, c'un tetravanghel la supţioară îşi face obicinuita primbare pe dinaintea palatului administrativ Un vechiŭ prieten, fost tovarăş de idei, îl vede şi s'apropie de el surîzînd

— Bine, dragă Făgărene, cum rămase cu *untul de peşte?*

— Ia! Lume de burgheji lume de trîntori şi de ignoranţi!

Şi Făgureanu dă din cap cu amărăciune, scuipă, şi se depărtează bodogănind

II

«A, va să zică mă despreţueşte d-l Luca Simionescu? Face pe grandomanul, stimabilul? Ei bine, îl voiŭ sili, de astă dată, să'mi răspundă! Vom vedea, Domnule Simionescu, cine e mai tare, din noi doi!»

Şi Făgureanu se primblă prin odae agitat, cu pumniĭ strînşĭ, din cînd în cînd scîrşneşte din dinţĭ şi aruncă spre călimare privirĭ de asasin Nicĭ odată nu s'a simţit atît de puternic, atît de hotărît Maĭ înainte era numaĭ ambiţia, dorinţa de a face puţin zgomot în jurul numeluĭ luĭ, — asta îl îndemnase să caute în Simionescu un adversar cu care să polemizeze Acum însă e ura, care 'l îndîrjeşte, ura bolnavă şi lacomă de răsbunare a vanitosuluĭ despreţuit In mintea luĭ se încheagă un plan «machiavelic» Simionescu scoasese de curînd un volum de nuvele Publicul le găsia bunişoare Făgureanu dovedise printr'o lungă serie de articole în «Perciunul Literar» că autorul acelor «pretinse nuvele» este, nu numaĭ lipsit de cea maĭ neînsemnată umbră de talent, dar şi immoral Şi pentru ca să silească pe autor să'ĭ răspundă, iscusitul critic lua viţiile personajelor din nuvele, şi după ce le «analiza» conform «metoadelor ştiinţifice» esclama cu indignare «Asta ţĭ-e moralitatea? ăsta ţĭ-e idealul? astea

sunt ideile pe care le propagĭ, ilustrule scriitor? aşa facĭ d-ta cu nevasta d-tale acasă, Domnule Simionescu?- Ce porcărie! ptiŭ, nu vi'ĭ ruşine obrazuluĭ»! Cu astfel de cuvinte îşĭ sfîrşia ultimul articol «savantul şi arhi-genialul nostru critic» cum îl numia cu «o nebănuită imparţialitate» un oare care «Mendax», redator şi el tot la «Perciunul literar»

Şi Simionescu n'a răspuns Si Făgureanu a aşteptat o săptămînă, a aşteptat două fiecare zi, fiecare ceas lovia amarnic în inima luĭ simţitoare, îĭ răscolia sîngele şi parcă trezia în el ura uneĭ întregĭ rase batjocorite, — atît de înveninat, atît de profund înrăit, ş atît de puternic se simţia în mînia de care tremura, la aceasta, fără îndoială, contribuia mult şi indiferenţa cu care îl întîmpina publicul

Făgureanu aducea în adevăr un gen cu totul noŭ de critică în literatură Toţĭ «prieteniĭ» eraŭ de acord în privinta aceasta El studia pe artist în opera luĭ, şi talentul cu care descoperia cele maĭ ascunse intenţiĭ ale autoruluĭ dintr'o

frază, adesea dintr'un singur cuvînt, într'o altă țară «maĭ puțin ignorantă», i-ar fi asigurat succesul și gloria de la cele dintăĭ articole Așa bună-oară într'o nuvelă a luĭ Simionescu, eroul spune, ca alintare, iubiteĭ luĭ «In capul tăŭ de păsărică nu vreaŭ să intre gîndurĭ urîte, tu eștĭ un copil drăguț și nu trebue să te superĭ de nimic» Luĭ Făgureanu i-a fost de-ajuns să citească fraza asta, pentru ca să înțeleagă imediat că autorul e «un reacționar sălbatec, al căruĭ ideal e ca femeea să aibă cap de *pasere*, adică să fie proastă » De aci două lungĭ și violente articole despre «femeea burgheză» Criticul, care aflase că Simionescu e însurat, administra cu acest prilej, și neveste̕ĭ autoruluĭ o bună doză de insulte «social-perciuniste»

«Așa dar, scumpa D-tale jumătate are cap de pasere Aș fi curios să văd și eŭ o asemenea dihanie De ce n'o expuĭ, Domnule Simionescu? Auzițĭ, oamenĭ bunĭ, nevasta celebruluĭ scriitor are cap de gîscă Arată-ne-o și nouă, egoistule!»

Făceaŭ un haz nespus «prietenii» de la «Perciunul» de spiritul luĭ Făgureanu

Dar Simionescu tăcea chitic, şi asta nu 'ĭ venia de loc la socoteală inimosuluĭ critic Turba de necaz

Momentul exploziei se apropia «Planul machiavelic, făcea parte din *programul exploziei* da, Făgureanu era dintre aceĭ oamenĭ la carĭ toate sunt calculate, cu program, chiar şi *exploziile*

Iată, sub formă de monolog, starea sufletească şi suprema hotărîre, pe care-o purta prin odae cu paşĭ repezĭ şi apăsaţĭ, nervosul critic

«Nu, nu e de făcut ştiinţă cu asemenea *brute* ! Publicul acesta, însetat de scandale, nu e'n stare să urmărească o discuţie teoretică *serioasă* Eĭ bine, îĭ voiŭ da ce'ĭ place Să vedem dacă grandomanul de Simionescu, pe care proştiĭ îl admiră încă, va maĭ tăcea şi de astă dată ! Il voiŭ ponegri, îl voiŭ calomnia, îĭ voiŭ spune lucrurĭ de carĭ va trebui să intre în pămînt de ruşine, dacă i-a maĭ rămas o scîntee de conştiinţă , îmĭ voiŭ face biciŭ din ura mea şi'l voiŭ

flagela până la sînge Şi dacă ş'atuncĭ va tăcea mizerabilul, atît maĭ bine—voiŭ isbuti să'l fac odios publiculuĭ, căcĭ mulţĭ vor crede ce voiŭ spune, ceĭlalţĭ se vor îndoi—ş'atîta mi'ĭ de ajuns Pe cîţĭ nu vor fi indignat, ca şi pe mine, succesele acestuĭ idiot! Toţĭ aceştia vor tresări de bucurie, mă vor aproba şi mă vor ajuta la dărîmarea acesteĭ gloriĭ usurpate Nimic nu sîngerează maĭ răŭ de cît o calomnie, spusă cu artă, spusă mereŭ Şi oameniĭ sunt răĭ, şi le place să privească la sfîşierea unuĭ triumfător Scandal poftiţiĭ? Eĭ bine, scandal să fie! »

Făgureanu îşĭ trecu mînele prin păr, şi se aşeză la masă, puse'n condeiŭ o peniţă nouă, pe care'n imaginaţia luĭ înfierbîntată o compara c'o săgeată otrăvită, işĭ trase scaunul maĭ aproape, şi 'ncepu

A treia zi «Perciunul Literar» publica sub titlul O AFACERE MISTERIOASA un articol de mare senzaţie, asupră căruia atrăgea, şi la informatiĭ, atentia cititorilor, şi în care d Luca Simionescu era ameninţat cu publicarea «unor

documente foarte preţioase, privitoare la o escrocherie îndrăzneaţă, de care d-sa n'ar fi tocmaĭ străin» Articolul era grav cu rezerve perfide, cu insinuărĭ de acelea, afurisite, carĭ te pun cu siguranţă sub sabia luĭ Damocles

Peste-o săptămînă apărea alt articol prin care Simionescu era somat să răspundă categoric la opt întrebărĭ ce i se puneaŭ asupra chipuluĭ cum Pantazescu, *neajutat de nimenĭ*, a izbutit să fure cloşca cu puĭ de la muzeŭ Articolul promitea iarăşĭ destăinuirĭ interesante, «fapte carĭ trebue să apese greŭ pe conştiinţa *onorabiluluĭ* scriitor, dac'o maĭ are »

Şi treĭ lunĭ de-a rîndul «Perciunul» a avut «articole de senzatie La urmă Făgureanu, ostenit, propunea iar «juriu de onoare» Si, desperat că nu i se dă nicĭ un răspuns, încheia printr'un apel călduros la public, pe care-l conjura să dea un verdict de vecĭnic dispreţ aceluĭ neruşinat mizerabil, escroc, etc

«Ţi-am propus un juriŭ de onoare, şi n'aĭ primit, Domnule Simionescu Ca

ori ce bandit ordinar şi mişel, aĭ fugit de judecată Aşa dar recunoştĭ singur că tot ce am spus eŭ este adevărat Află stimabile, că eştĭ cea maĭ degrădată canalie, pe care mi-am putut'o vr'o dată închipui, şi publicul romîn e destul de cult şi de inteligent pentru a şti cum să trateze în viitor pe asemenea mizerabilĭ Am zis»

Marin Fagureanu

P S In interesul moralităţeĭ publice rog pe valoroşiĭ meĭ amicĭ de la «Spanacul Tendenţios» din Bucureştĭ să reproducă acest articol scris cu sîngele inimiĭ mele şi cu sucul nervilor meĭ

M F

*
* *

— Bine, mă Simionescule, ce dracu nu răspunzĭ şi tu, măcar două vorbe, nenorocituluĭ ăluia de la Iaşĭ ? De cînd stărue săracul

— Da ce să'ĭ răspund ?

— Asta'ĭ ! spune'ĭ că n'aĭ furat tu cloşca de la Muzeŭ

— Că parcă el e prost să tacă o să

zică foarte bine — cloşca n'aĭ furat-o, dar atuncĭ aĭ furat puiĭ!

Şi pe cînd, la Iaşĭ, bietul Făgureanu îşĭ smulgea de necaz zulufiĭ de păr roşcat carĭ'ĭ atîrnaŭ pe lîngă urechĭ, ticăloşiĭ de la Bucureştĭ făceaŭ glume pe socoteala luĭ Ce oamenĭ fără suflet!

GENEZA UNEI POEZII

—▬—

In vremile astea de migăloasă scormoneală şi de neadormite perchiziţiĭ esto-psicho-fizio-socio etc, cînd critica modernă, caută, în ritmul unuĭ vers, pulsul uneĭ societăţĭ, şi'n frumuseţea unuĭ epitet buletinul meteorologic, pe ziua în care poetul a scris acel epitet, îmĭ închipuiŭ că nu poate fi de lepădat mărturisirea ta proprie asupra împrejurărilor carĭ te-aŭ împins la comiterea uneĭ poeziĭ Cînd aĭ scris-o? Cum ţĭ-a venit în minte? De ce aĭ spus aşa şi nu alt-fel? Cine-o să ştie maĭ bine de cît tine asemenea intimităţĭ! Măgulit de iluzia — toţĭ autoriĭ îşĭ fac iluziĭ de acestea—că s'ar putea găsi vr'un curios şi pentru «Cuceritorul» meŭ, să-l

întrebe de unde vine și ce caută pe lume, m'am hotărît să l prezint onorabiluluĭ public cu dosarul săŭ respectiv

Eată cum a devenit lucrul de-am făcut maĭ sus menționata poezie

Era a treia zi de paștĭ, mă duceam la spitalul Mavrogheni, să văd pe un biet prieten care 'șĭ petrecuse sărbătorile în salonul No 2, patul No 14, vremea era posomorîtă, aerul umed, de dimineață dăduse o bură de ploae Mă gîndiam că s'apropie sfîntu Gheorghe, un sfînt cu destulă însemnătate în vieata celor carĭ aŭ de plătit chirie și nu prea aŭ cu ce, mă gîndiam la propriile mele păcate și nefericirĭ, pe carĭ mi le ascundeam de vrăjmașĭ ca să nu 'ĭ bucur Peptănătura uneĭ femeĭ blonde, care mergea înaintea mea, și care avea la pălărie un fiong stacojiŭ, m'a făcut să mĭ-aduc aminte de pachetul pe care 'l țineam la subțioară un cozonac și patru ouă roșiĭ, pentru bietul Dinu străin, sărac și bolnav figura luĭ mi se înfățișă palidă, cu o espresie de adîncă și molipsitoare discurajare, o greutate, o

tristetă indefinită mi se lăsă pe gînduri, par'că nici nu mai puteam gîndi Acum eram în dreptul Episcopiei un tînăr fante care trecea pe celălalt trotuar îmi atrase privirea, nu atît prin eleganta îmbrăcămintei şi lustrul jobenului său, cit prin aerul de satisfacţie şi gestul marţial cu care 'şi ridica în sus sfîrcurile unei mustăcioare blonde, care 'i da un ifos de craiŭ blăstămat şi irezistibil, giovinele a trecut tanţoş în drumul lui, şi eŭ involuntar am întors capul după el, l'am văzut cum îşi legăna trupul, într'un mers graţios, şi cum trăgea cu coada ochiului pe la vitrine ca să-şi admire frizura şi redengota De sigur, se găsia frumos

«Alintîndu'şi mustăcioara »

Mi s'a întîmplat adesea să mă pomenesc repetînd mereŭ în gînd o frază, saŭ o vorbă, care n'avea nici un raport cu starea mea sufletească din momentele acelea, şi care mă prigonia ca un tic supărător De astă dată însă încercai să mă împotrivesc acestei obsesiuni, şi, fluturînd din cap, îmi iuţii pasul şi

făcuĭ o sforţare ca să 'mĭ evoc figura prietenuluĭ meŭ, pe care aveam să 'l văd peste cîte-va minute

«Alintîndu'şĭ mustăcioara »

Imposibil să scap degeaba mă uitam cu luare aminte la cîte un trecător, degiaba mă hotăram să număr cîţĭ paşĭ fac de la un felinar la altul, — vorbele acelea îmĭ reveniaŭ mereŭ în minte, poate tocmaĭ find-că vroiam să le gonesc

Am ajuns la spital , am stat un ceas cu prietenul meŭ, am ciocnit cu el ,— ce răŭ i-a făcut cînd a văzut că oul *luĭ* s'a spart, îl puse binişor lîngă pernă şi întinzîndu-şĭ mînile pe plapomă, îşĭ răschiră degetele, şi oftă

— Mi se pare c'am să 'mĭ las oasele-aicĭ

— Ce are-a face,! Doctorul mi-a spus că peste o săptămînă eşti bine

Minţiam Doctorul îmĭ spusese că nu maĭ e nicĭ o speranţă

Am plecat zdrobit, aiurit Simţiam nevoia de a respira aerul sănătos, vieaţa de-afară Sufletul meŭ era covîrşit de milă, înfiorat de ce văzusem, de ce

ştiam O, cum am tresărit, ca de-o ofensă, ca de-o impietate a propriilor mele gîndurĭ de abia eşisem pe poartă şi iar îmĭ resunară în minte verbele, din a căror obsesiune mă smulsese pentr'un moment prezenţa nenorocituluĭ meŭ amic

«Alintîndu-şĭ mustăcioara»

Toate gîndurile mele porniră, tîrîte de o irezistibilă putere pe urmele fanteluĭ imaginĭ urzite 'n umbră îmĭ năvăliaŭ acum în conştiinţă, — îmbrăcămintea, mersul, privirea aceluĭ tînăr, întreaga luĭ fiinţă mi se înfăţişa în toate amănuntimile, în căutătura luĭ cuceritoare îĭ citiam vieaţa, în gestul cu care 'şĭ potrivia mustăcioara vedeam bine ce se petrece în sufletul luĭ

Dar grijele vieţiĭ m'aŭ reluat în stăpînire, şi nu m'am maĭ gîndit la asta

Trecuse un an Era tot aşa, cam pe la sărbătorile Paştilor Afară ploua Stam în casă plictisit, şi nu mă gîndiam la nimic De-o dată 'mĭ răsări în minte

figura tînăruluĭ fante, şi parcă 'mĭ şopti cine-va la ureche

«Alintîndu'şĭ mustăcioara»

De astă dată, în lumina acesteĭ amintirĭ, în sunetul acestor vorbe, mi se arătă clar o scenă de iubire, pe care mi se părea c'am văzut'o unde-va, c'am cugetat asupra eĭ, şi — lucru curios — ea 'mĭ venia pusă de-agata în versurĭ Mă aşezaĭ la masă, şi, ca şi cum mi-ar fi dictat cine-va rar şi desluşit, scriseĭ strofele următoare ,

Alintîntu'şi mustăcioara
Trece fantele gătit
Se cunoaşte de departe
Că iubeşte, şi 'ĭ iubit

Cine-a dat perdeaua 'n lăturĭ ?
I a bătut in geam discret
Junele suspină'n stradă,
Si păşeşte maĭ incet

El se 'ntoarce spre fereastră,
Si se uĭtă visător
Buza 'ĭ tremură de-o şoaptă,
Ochiĭ i s' aprind de dor

Dar de o dată o arsură
Dulce'ĭ lunecă pe piept

I a căzut de sus o floare,
S'un bilet «Vino, te aştept !»

Dă portiţa la o parte,
I se pare că 'i un vis
Mină alb'a Afroditeĭ
Grabnic uşa i a deschis

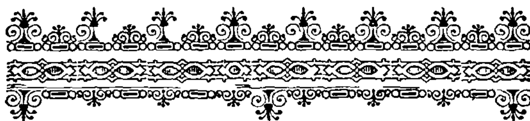
*
* *

Ce maĭ vreţi sa ştiţĭ ? Sunt singuri,
Junele'ĭ cam sfiicios
Două braţe moĭ şi grase
Il înfăşur' amoros

Afrodita 'şĭ aminteşte
De străvechile plăcerĭ,
Peste cari aşternute's
Patru-zecĭ de primăverĭ

Aicĭ mi s'a părut că pot s'o isprăvesc Regret şi acum că n'am găsit ceva maĭ de seamă pentru sfîrşit multe poeziĭ slabe sunt salvate prin versurile de la urmă Cuget înse la un remediŭ Să'ĭ pun titlul «Cuceritorul», după care să arunc un semn de esclamaţie şi maĭ multe puncte, ca să daŭ cititorilor de gîndit

DIN VITEJIILE SOTIRISTE

«In mormînt, Vieaţă, pusă-ai fost

Să aziştĭ la propria ta îmmormîntare şi să asculţĭ şoaptele de bucurie ale acelor pe carĭ vieaţa ta iĭ turbura, eată o întîmplare destul de ciudată, cu care nu cred că s'aŭ întîlnit mulţĭ Cuĭ i-ar fi trecut prin gînd că noĭ vom da peste un asemenea bocluc!

Da, pe noĭ ne-a îmmormîntat «Perciunul Literar» De mult ce ne iubia, a ţinut să ne procure şi această mulţumire sufletească Solemnitatea n'a lăsat nimic de dorit Şi spiritul, cu care ne-aŭ prohodit inteligenţiĭ noştri adversarĭ, a fost în adevăr jalnic, cum se şi cerea în asemenea împrejurărĭ

Nemulţumiţĭ cu gloria pe care tova-

rășiĭ lor aŭ repurtat-o în Cișmigiŭ, cînd cu faĭmoasele «argumente socialiste» în susținerea arteĭ cu tendințĭ, inimoșiĭ perciunĭ aŭ căutat să 'șĭ facă, și cu acest prilej, până și din cruzimea lor, un titlu de cinste și de vitejie sotir în procesul verbal de deces aŭ ținut să declare că n'am murit de moarte bună, ci *eĭ* ne-aŭ ucis, eĭ, teribiliĭ redactorĭ de la «Perciunl Literar», în complicitate, bine înțeles cu genialiĭ reformatorĭ de la «Spanacul Tendențios», Tonică Meț & Armata !

Și două lunĭ am azistat, fără să spunem un cuvînt, la «amarnicele» si «spiritualele» glume pe carĭ le făceaŭ hainiĭ de ucigașĭ pe socoteala noastră, două lunĭ am primit tot felul de grațiozitățĭ și de «finețurĭ de clasă» de la aprigiĭ noștri prigonitorĭ, carĭ negăsind destul de grav faptul că ne-aŭ nimicit, (eĭ cu puterea și cu vitejia lor cea strașnică)— însetațĭ de cruzime și de voluptățile răsbunăriĭ, se întreceaŭ care de care să ne dea, și în mormînt, «lovitura sotiristuluĭ» ! Două lunĭ ne-aŭ persecutat trium-

fătoriĭ cu fel de fel de «amabilităţĭ», şi nu numaĭ pe noĭ ceĭ morţĭ, dar şi pe inconsolabilele noastre familiĭ

In vremea asta, D-rul Urechia măsura, de pe muchile Caraĭmanuluĭ, adîncimea prăpăstiilor scrise de Şărcălenĭ, şi de-acolo, de la două miĭ cincĭ sute de metri de-asupra niveluluĭ măriĭ, se gîndia cu milă la nefericiţiĭ luĭ vrăjmaşĭ, carĭ 'şĭ fac sînge răŭ degeaba, şi'şĭ cheltuesc, cum singurĭ se caină «nepreţuitul suc al nervilor lor» într'o ură stearpă, copilăroasă şi bolnavă

Iar eŭ, la mînăstirea Agapia, căutam în cărţile bisericeştĭ martirĭ, carĭ aŭ avut a suferi chinurĭ şi maĭ cumplite, de cît acelea la carĭ îşĭ daŭ ghes să mă supue, de-o samă de vreme, nemiloştiviĭ meĭ duşmanĭ E orĭ cum o mîngîere şi aceea să vezĭ că n'aĭ fost tu singurul om prigonit pe lume! In acele cărţĭ, scrise—în treacăt fie zis — într'o limbă ceva maĭ creştinească de cît a cărturarilor de la «Perciunul», găsiam une orĭ paginĭ de o duioasă tînguire, în cari mi se părea că văd zugrăvită propria

mea suferință Mĭ-aduc aminte că într'un loc am dat de-un pasaj pe care nu mă maĭ puteam sătura de a-l citi Suna cam așa «Și s'aŭ bucurat vrăjmașiĭ meĭ, și 'n mîndrie micinoasă și-aŭ legănat cugetul lor pururea asupră'mĭ învrăjbit, căci mort m'aŭ socotit, și'n peirea mea biruința lor șĭ-aŭ pus In cîntece desfrînate și'n hohote de rîs aŭ țupăit ș'aŭ bătătorit pămîntal sub tălpile lor, făcîndu'șĭ lor amăgire că pe mormintul meŭ joacă, și care de care s'aŭ întrecut cu graiŭ prost să mă hulească, și cu ocărĭ spurcate să ia numele meŭ în batjocură Iară eŭ am pus guriĭ mele strajă, și mĭ-am întors fata de la eĭ ca de la niște copiĭ fără de minte, și cugetul meŭ smerit înăltînd spre cel a toate știutor, rugatu-m'am din adîncul inimiĭ să le dee lor bine pentru tot răul pe care mi-l vor, acuin și pururea și'n veciĭ vecilor amin !»

Dar cum de-or fi uĭtat eĭ că tot jidaniĭ s'aŭ maĭ bucurat de-o moarte, ș'aŭ maĭ jucat o dată pe-un mormînt, și niciĭ atuncĭ nu le-a fost bucŭria a

bine? Ciocli fără minte şi fără noroc! Oare de ce nu s'or fi astîmpărînd oamenii aceştia? E cu putinţă să dea o dată peste morţi mai recalcitranţi, cari să nu consimtă a fi îngropaţi în ritul mozaic Noi am fost morţi politicoşi, şi dac'am văzut pe bieţii jindănaşi aşa ahotnici să ne facă de petrecanie, ne-am zis poate-o fi scris la legea lor, săracii, să'şi dea din cînd în cînd cîte un şabăţ de acestea macabre, cu cîte-o moarte de creştin, şi de vreme ce pe ei îi gîdilă pe la perciuni să creadă numai de cît că ne-au ucis, hai să'i lăsăm încaltea să ne şi 'ngroape, ca să'şi facă cheful şi obiceiul în toată regula

Şi eată cum a devenit lucrul, că marii noştri artişti şi reformatori, acei cari propovăduesc pacea şi iubirea între oameni, acei cari se jură că în zulufii lor poartă, între altele, şi concepţia unei lumi ideale, s'au crezut o vară 'ntreagă, şi asasini, şi triumfători, şi de spirit «A chichi, a chichi, iu am ucis pe Vlahuţîs, şi iu pi dac-

tîr Urechĭ!» Ce bucurie pe bieţiĭ perciunĭ!

«Vieata» înse, după o vacanţie de două lunĭ, a reapărut, cu toată înmormîntarea pe care i-aţĭ făcut-o, cu toată siguranţa pe care-o aveaţĭ că n'are să maĭ apară

Aş vrea să văd ce cap facetĭ acum

Dar s'o lăsăm şi pe asta 'ncurcată

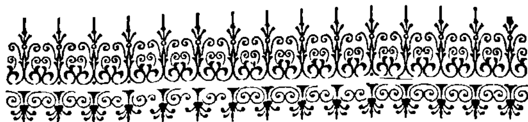
*
* *

Aşa dar, iubiţĭ luptătorĭ, aţĭ repurtat încă «o strălucită victorie» Să vă fie de bine Succesele voastre, pe cît vedem, «se ţin lanţ» Cele multe înainte!

Iar noĭ, ceĭ învinşĭ, ceĭ morţĭ, carĭ am admirat verva şi curajul cu care ne-aţĭ combătut în lipsă, două lunĭ de vară, putem spune cu drept cuvînt de aci înainte, că, în adevăr, sunteţĭ în vacanţie de duh

Un «ecolal» însă ar putea pune întrebarea Ce duh oare să iasă din «Perciunul Literar»? O, usturoiŭ, usturoiŭ!

FONDATORII

(*Nuvela didactică*)

— Bun, bun, foarte bun!

— Superb, genial!

Şi toţĭ «fondatoriĭ», entuziazmaţĭ se strîng împrejurul luĭ Bresco, şi-l bat pe umăr, în semn de admiraţie

— Mă, da o s'avem un succes ne maĭ pomenit, pe onoarea mea Manifestul luĭ Bresco e un capodoperă!

Autorul zîmbi, îşĭ trecu mînile prin plete, şi'şĭ dete capul pe spate, cu aerul unuĭ eroŭ care zice «Eŭ sunt, priviţi-mă!»

Tînărul Brusture iĭ luă foile de dinainte Citi încet cîte va paginĭ Pale de lumină iĭ lunecaŭ pe chip

— O, partea asta maĭ ales iĭ sublimă

Şi luîndu'şĭ o atitudine teatrală, citi tare, aproape declamînd

Fraţilor, în mijlocul vijeliilor carĭ zgudue lumea din temelie, noĭ cîţĭ-vă tinerĭ de inimă, născuţĭ şi crescutĭ din rărunchiĭ poporuluĭ, am auzit vaetele voastre legitime şi ni s'a făcut milă, şi ne-am gîndit la salvarea voastră

După o matură chibzuinţă, ne-am convins că singurul remediŭ, remediŭ suveran, menit a stîrpi toate relele carĭ bintue societatea actuală, e să fundăm o gazetă

Fratilor, destul aţĭ suferit! Ora marilor hotărîri a sunat Nu vă maĭ lăsatĭ să vă înşele frazele politicianilor lacomĭ şi speculantĭ Totĭ sunt nişte şarlatanĭ Numaĭ noĭ vă iubim, numaĭ noĭ suntem gata să ne jertfim pentru voĭ! Gazeta noastră — salvarea voastră — va apărea peste 15 zile Sus inimile! şi nu uitaţĭ că pentru cauzele marĭ trebuesc şi sacrificiĭ marĭ, «*trebuesc banĭ şi iar banĭ!*» Această gazetă in jurul căreia s'aŭ grupat cele maĭ ilustre talente din ţară şi din străinătate, va purta numele de

«*Spanacul Viitorului*» Ea va eşi în toate zilele, şi la nevoe chiar de maĭ multe orĭ pe zi, şi nu va costa de cît *10 banĭ*

Fratilor, gîndiţi-vă că momentul e solemn, şi de la concursul pe care ni-l veţĭ da, de la căldura cu care veţĭ şti să îmbrăţişaţĭ grandioasa şi umanitara noastră întreprindere atîrnă scăparea voastră, fericirea copiilor voştri! »

Brusture se înfierbînta, se îmbăta de sunetul vorbelor Cei 11 tovarăşĭ ascultaŭ extaziaţĭ Fie-care frază îşĭ avea ritmul eĭ şi par'că era şi maĭ frumoasă cum o citea el Manifestul se sfîrşia c'un apel înfocat la gologanul orĭ-căruĭ cetăţian doritor de progres, de lumină şi de eţetera

‹ Bărbaţĭ şi femeĭ, tinerĭ şi bătrînĭ, de orĭ-ce treaptă socială, cu saŭ fără ştiinţă de carte, cumpăraţĭ «*Spanacul Viitoruluĭ*», abonaţi-vă la «*Spanacul Viitoruluĭ*», nu citiţĭ de cît «*Spanacul Viitoruluĭ!*»

— Minunat, sublim!

— Acum să venim la «conţinutul practic» al şedinţiĭ, ia să vedem aproximativ pe cîţĭ abonaţĭ putem conta

Un tînăr grăsuliŭ, roşcat şi pistruet la faţă, trage sertarul de la «masa redacţieĭ» şi scoate un registru mare

— Iată, i-am scris în ordine alfabetică, am aicĭ 8263, şi sunt de-abia la jumătatea anuaruluĭ

Incepură socotelile După un ceas de operaţiĭ aritmetice, bazate pe anuarul de adrese al luĭ Delatre şi pe cunoştinţile statistice ale tovarăşuluĭ Şmuţling, ajunseră la următorul strălucit rezultat

Cheltuelĭ 20000 l—Incasărĭ 80 000 l
Cîştig net 60 000 l

— .Cum, pe lună vine asta ?

— Vezĭ bine că pe lună

— A, dar e superb !

Şi eĭ se vedeaŭ deja instalaţĭ într'o redacţie vastă şi bogată, avînd tipografia lor, un personal numeros, învîrtind afacerĭ din ce în ce maĭ strălucite, devenind din ce în ce maĭ puternicĭ, maĭ bogaţĭ, maĭ glorioşĭ, — ţiind sub genunchiul lor opinia publică a ţăriĭ, a Europeĭ

— Să nu uĭtăm însă că reclama este sufletul comercĭuluĭ «Trebue de făcut»

numaĭ de cît un prospect care să se 'mpartă gratis şi 'n care s'arătăm că gazeta noastră va fi ceva cum nu s'a maĭ văzut în ţară, şi poate nicĭ în străinătate

— Asta fac eŭ, zise grav şi comvingător, fratele Tureatcă, unul din ceĭ maĭ de capetenie *primĭ* redactorĭ aĭ «Spanaculuĭ Viitoruluĭ»

Peste două zile copiĭ de proletarĭ distribuiaŭ trecătorilor, pe la toate respîntiile capitalii, foĭ volante cu următorul cuprins

Pst ! Pst ! Pst !

Citiţi ! SPANACUL VIITORULUI Citiţi !

organ zilnic al salvatorilor romînĭ

Prospect

Principaliĭ colaboratorĭ din ţară — Arţar D — Bresco L — Brusture I — Bostan C — Conopidă R — Dulvar S Drojdie G — Epuraş N — Flinta V — Guzgan Ap Irmilic I — Jarchină P Kilipir T Mohor B — Năstrapă V — Pletea I Risberg S — Saramură C —

Şmuţling I — Tureatcă D — Vifor G etc etc

«*Spanacul Viitorului*», pe lîngă aceste celebtrităţĭ, şi-a asigurat colaborarea încă a patru-zecĭ şi nouă de scriitorĭ genialĭ carĭ, «*din cauza poziţieĭ lor sociale sunt siliţĭ* a nu'şĭ da numele», tot-odată a angajat un numeros personal de redacţie

Principaliĭ colaboratorĭ din străinătate . (urmează un lung pomelnic de celebrităţĭ străine Bulgariĭ sunt represintatĭ prin dniĭ Malacof şi Spunacof Apoĭ o mică schitare a rubricilor maĭ însemnate pe carĭ «Spanacul Viitoruluĭ» le va oferi zilnic cititorilor)

Atenţiune ! In afară de crimele şi asasinatele obicĭnuite

SPANACUL VIITORULUI

graţie unuĭ serviciŭ de reportaj cu totul special, se însărcinează a da pe fie care zi omorurĭ teribile, sinuciderĭ şi atentate de senzaţie pe care nicĭ un alt ziar nu le va avea

Nu va trece zi fără ca

SPANACUL VIITORULUI

să nu publice o lovitură de stat, ş'un măcel fioros întîmplat în comunele noastre rurale Afară de partea politică vom avea in permanentă un foileton în care vom oferi—tot în preţul de 10 banĭ — «*opere de valoare*» ale celebrităţilor literatureĭ contimporane» Traducerile romanelor cît şi a nuvelelor ce vom publica în corpul ziaruluĭ

SPANACUL VIITORULUI

vor fi făcute—«fapt ne maĭ auzit până acum în ziaristica noastră — în cea maĭ curată şi maĭ «înţeleasă» limbă romînească »

La pagina a IV-a cititoriĭ vor găsi — fapt iarăşĭ ne maĭ auzit în ziaristica noastră — mersul trenurilor Cel puţin cu treĭ zile înainte vom denunţa şi înfĭera orĭ ce accident de drum de fer

In fie care Sîmbătă va apărea un număr literar ştiinţific, ilustrat şi hebdomadar din

SPANACUL VIITORULUI

Articolele filozofice, ştiinţifice, beletristice atingînd cele maĭ variate chestiunĭ «*vor figura pe rînd*» in suplimentul nostru literar , iar poeziile, nuvelele, producţiile literare de tot soiul «*vor figura cu regularitate*»

Atenţiune !

Tot ce se va publica în «Spanacul viitoruluĭ» va fi genial Dintre literaţiĭ străinĭ Victor Hugo ne-a făgăduit să ne dea în fie-care săptămînă cîte-o poezie, şi Shakespeare cîte-o mică schiţă dramatică

Cetăţenĭ, cumpăraţĭ

SPANACUL VIITORULUI

NB Acest prospect este cu totul gratuit

Cu stimă

COMITETUL

Sosi şi ziua de asalt Zidurile capitaleĭ eraŭ acoperite de afişe marĭ a apărut «Spanacul Viitoruluĭ !»

In fruntea gazeteĭ era scris cu cicero

aldine Orĭ cine va primi primele două numere, va fi considerat ca abonat Abonamentele se plătesc înainte Prevenim pe aceĭ carĭ ar avea de gînd să refuze gazeta noastră, că de la numărul 3 vom deschide o rubrică întitulată condica neagră—o adevărată inovaţie în ziaristica romînă , în această rubrică se vor trece însoţite de micĭ notiţe biografice, numele persoanelor carĭ nu susţin literatura, şi nu vor să încurajeze pe ceĭ maĭ talentaţĭ scriitorĭ aĭ ţăriĭ A bon entendeur salut !

Ştiţĭ ce s'a întîmplat ? O jalnică şi dezastroasă «contopire» «Condica neagră» s'a întins ca pecinginea, şi 'n scurtă vreme a acoperit tot «Spanacul Viitoruluĭ» a mincat şi litera, şi hîrtia, şi iluziile «fondatorilor»

CORESPONDENȚA «VIEȚIĬ»

Primejdioasă rubrică maĭ e şi asta! Am schimbat păn'acum treĭ redactorĭ numai din causa încurcăturilor şi duşmăniilor pe carĭ ni le-aŭ atras prin răspunsurile imprudente ce le dedeaŭ fragedelor talente, carĭ obicinuesc a ne onora cu «primele florĭ ale inspiratiuneĭ lor». Imposibil să găsim un «*judecător impartial*» care să poată împăca pe toată lumea. E drept că 'ĭ nespus de grea şi de delicată sarcina aceasta, la o revistă literară care şĭ-a propus să respecte — pe cît e posibil — gustul cititorilor. La început îmĭ luasem eŭ grija corespondentiĭ. Dar cum cea maĭ mare parte din stocul gingaşelor inspiratiĭ ne vine în versurĭ, şi find-că fac şi eŭ cite o dată versurĭ, m'am gîndit că nu voiŭ putea să judec cu destulă nepărtinire pe

concurenţiĭ meĭ, ş'am dat locul unuĭ redactor special, care ne-a declarat pe onoare că n'a făcut nicĭ o dată poeziĭ, şi nicĭ nu va face. I-am recomandat să fie cu luare aminte, să menajeze susceptibilităţile junilor candidaţĭ la coloanele «Vieţiĭ», şi'n totdeauna să'şĭ ceară scuze de la autor cînd, din cine ştie ce împrejurărĭ neprevăzute, nu'ĭ va putea publica «fructul imaginaţieĭ».

O lună s'a purtat bine. Dar de la a doua lună nemulţumiţiĭ aŭ început să mă bombardeze cu scrisorĭ. Uniĭ mă somaŭ să le răspund anume ce greşelĭ am putut găsi în poeziile lor,—alţiĭ eraŭ ironicĭ, mă luaŭ peste picior: «apoĭ de, D-ta aĭ ajuns scriitor mare (!) cine se poate compara?», şi fie-care îşĭ descărca focul pe mine. Veţĭ recunoaşte că nu'ĭ de loc plăcut să primeştĭ scrisorĭ nepoliticoase de la oamenĭ pe carĭ nu'ĭ ştiĭ şi cărora nu le-aĭ greşit cu nimic. Unele din aceste scrisorĭ eraŭ aşa de răutăcioase, în cît citirea lor îmĭ dădea melancoliĭ de ceasurĭ, cîte-odată de zile întregĭ. Cu părere de răŭ, a trebuit să

mă dispensez de serviciile d-luĭ «Corespondent» Pe cel de-al doile l'am schimbat după o săptămînă îmĭ făcuse atîţia duşmanĭ, că 'mĭ venia să mă expatriez De patru lunĭ e D-nul Pretorian secretarul nostru de redacţie In toată vremea asta n'a supărat pe nimenĭ Eram mulţumitĭ cu toţiĭ c'am găsit în sfîrşit un om destoinic, care să ştie cum să se achite de greaua misiune a «corespondenţiĭ» Şi tocmaĭ ne gîndiam să'ĭ mărim leafa, cînd iată că mă pomenesc alaltăerĭ c'o scrisoare de la un Domn din Focşanĭ, care mi se pare cu atît maĭ aspru şi maĭ nedrept cu mine, cu cît nu i-am greşit cu nimic

— Ce-ĭ asta, D-le secretar?

Ia scrisoarea, o citeşte, stă un moment pe gindurĭ

— A, mĭ-aduc aminte Domnul acesta ne-a trimes o poezie c'o scrisoare în care ne cerea să'ĭ spunem dacă trebue să maĭ încerce saŭ nu, tot o dată ne arăta c'ar vrea să se aboneze, dar nu poate face pasul acesta pănă nu va şti părerea noastră asupra poezieĭ, cu alte cuvinte

dacă'ĭ publicăm poezia se abonează, dacă nu—nu

— Eĭ, şi?

— Şi poezia fiind slabă, eată ce i-am răspuns la «Corespondentă»

Secretarul desfăcu «Vieaţa» No 37 şi citi

«D-luĭ I B Focşanĭ Părerea noastră? Să nu maĭ scrieţĭ versurĭ aşa de slabe Cît priveşte «*abonamentul* , pentru aceasta nu se cere nicĭ un talent E de ajuns să trimeteţĭ 10 leĭ şi adresa»

— Să fiĭ aşa de bun şi să'mĭ cauţĭ poezia Domnuluĭ acestuia D-luĭ pretinde că era maĭ bună de cît cele publicate în «Vieata», poate că are dreptate s'o citesc şi eŭ

După cîte-va ceasurĭ de trudnice căutărĭ, a găsit'o Rog pe D-l I B să creadă că—cu toată dorinţa ce am avea de a-l înscrie printre abonaţiĭ noştri — nu putem fi de părerea D-sale în privinţa acesteĭ poeziĭ Dar fiind-că D-sa, în scrisoarea pe care mi-o adresează, mă acuză de «*gelozie*», şi fiind-că nu vreaŭ să planeze asupra capuluĭ meŭ această

gravă bănuială,—iată c'o public Să ne judece cititoriĭ

«MAMEI MELE

Ades cind luna luce pe bolta albăstrie,
Cind stele la o laltă se 'ncerc a licări ,
Cind inima in peptu mĭ, o simt că reinvie,
Un dor nebun mă prinde şi-aş vrea să sbor d'aci

Să sbor şi munţĭ şi dealurĭ, în urma-mĭ să dispară,
Să sbor şi îndărătu mi, să lăs al vieţeĭ chin ,
Si lingă tine maică, ca'n anii dulcĭ, azĭ iară,
Să viu să-ţĭ spun necazul, ce zace 'ntr'al meu sin

Să ţĭ spun c'aş fi cuminte de aş mai fi mic vre odată,
Să-ţĭ spun că pieptu-mĭ geme de cind ne-am despărţit ,
Că lumea mi se pare pustie şi deşartă,
Departe de aripa-ţĭ, blind inger mult iubit

Si sub ăst val de gindurĭ, pleopa mi se lasă,
Un fel de pace dulce se 'ntinde-asupra mea ,
Sint liniştit, chin, grije de loc nu maĭ m'apasă,
Speranţe viĭ, iluziĭ mă 'ncînt aşa şi aşa

Dar cind am deschis ochiĭ şi văd realitatea,
In haina-ĭ zdreţuroasă, cu negrul eĭ suris ,
Cind simţ că drept prieten, am doar singurătatea,
Atuncĭ judec in fine cu totul a fost vis

S'atuncea munţi şi dealuri aş vrea ca să-mi
dispară,
Să sbor şi îndărătu-mi să las al vieţei chin,
Şi lingă tine maică ca'n zilele dulci iară,
Să viu să'ţi spun necazul ce zace într'al meu sin

12 August 94 **I. B.**
Focşani »

Eată acum şi scrisoarea pe care mi-o adresează personal D-l I B

94, Oct 23

Domnul meu,

Mulţumesc, pentru buna voinţa ce avurăţi de a-mi da părerea D-tră Mă mir însă cum un descedent de al lui Eminescu, carele a scris faimosul volum «Din Goana Vieţei» să se lase a fi crezut «mic cunoscător» !

Aşa-s literarţi mari

Regret d'a mă fi aupus judecăţei D tale Nu credeam şi nici n'aş fi crezut cind-va că o inimă nobilă, simţitoare şi un creer deştept şi cultivat să fie ironic şi luător in ris

Dupa mine, un om mare ar trebui să fie şi drept Astea sint doua calităţi ce stau vecinic în strinsa legătură una cu alta In Vieaţa am citit (căci e de mult de cind o citesc) multe poesii care n'ar fi avut trecere nici in Cracănel» Oare de ce ??

Nu maĭ departe in No de azĭ găsiĭ vre o 2 aşa de puţin simţite şi de aşa puţin gust că m'am întrebat

— «Cum oare pe asta atît nepricepută au publicat'o şi p'a mea nu ?» Gelosia n'aĭ ce ĭ face Avem simţiminte si noi, D le Vlahuţă, şi creerĭ, dacă nu tot aşa de talentaţĭ ca aĭ D tale, dar cel puţin destul de cultĭ pentru ca să judecăm ce e răŭ si ce e bine şi să nu facem abonament la ziare care nu cer *«talent»* pentru aşa ceva Fie care frasă din cele 4 ce mi-ai adresat mă doare, cu atît maĭ mult, cu cit m'am supus judecăţeĭ D tale intr'un chip delicat şi blajin

Sau poate că citind poezia mea, voind s'o judecĭ, făcuşĭ cea ce făceaĭ in şcoală !

Avea dreptate sărmanul dăscăl cind ţi a zis

Uitaţi-vă la el şi-l plingeţĭ Nenorocitul a dormit

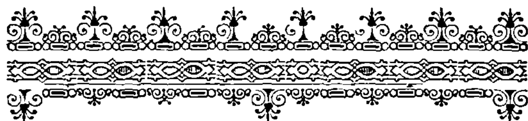
La sfîrşit îmĭ declară că nu va maĭ citi în vecĭ «Viaţa», (prin urmare nu va şti nicĭ odată cît a fost de nedrept cu mine !) şi'mĭ recomandă ca pe viitor, să fiŭ *maĭ blînd* cu autoriĭ

Am transmis această recomandaţie secretaruluĭ nostru, şi pentru ca să nu mă maĭ expue la ironia autorilor, mă gîndesc dacă n'ar fi bine să'ĭ daŭ o co-

respondentă-tip, ca s'o aibă de model

D-luĭ X Genială Regretăm însă că, din lipsă de spaţiu, n'o putem publica
» Z Sublimă Nu ne maĭ trimeteţĭ, vă implorăm

PASTELURILE LUI ALEXANDRI

Acesta e titlul uneĭ frumoase conferinţĭ ţinute de curînd la Iaşĭ de D nu N Volenti Nu maĭ încape vorbă, împărtăşim din suflet admiratia conferenţiaruluĭ, el însuşĭ poet în vremile glorioase ale «Convorbirilor Literare», pentru cele maĭ gingaşe şi maĭ corecte poeziĭ ale barduluĭ de la Mirceştĭ

Dar trebue să ştiĭ şi D-ta, Domnule Volenti, că astă-zĭ avem o critică «social democrată», care nu se prea uită cu ochĭ bunĭ la «aristocratul» Alexandri, şi dacă pe noĭ ne farmecă încă admirabilele pastelurĭ ale poetulu , pricina e c'am rămas tot la arta curată şi sinceră, căreia nu'ĭ atîrnă tendinţile, şi pe care clubul Sotir de aicĭ a pus-o de mult la

index, ca nefiind o armă de luptă în contra «infamuluĭ burghej»

Văd însă, că D-ta nu vreĭ să ţiĭ socoteală de această «mişcare *generoasă*» Poate că nu eştĭ încă dumerit asupra aşa numiteĭ *metoade ştiinţifice moderne*. Atuncĭ dă-mĭ voe să-ţĭ desvolt, cu acest prilej, o mică lecţie de «critică social democrată» Bine înţeles lecţia n'are să fie completă, de oare-ce te voiŭ scuti atît pe D-ta cît şi pe Alexandri de tradiţionalele injuriĭ cu carĭ literaţiĭ de «*lumea nouă*» îşĭ agrementează de obiceiŭ fulgerătoarele lor «criticĭ»

«Nu mă pot opri, zici D-ta, de a nu aminti aicĭ acea drăgălaşă închipuire a *Rodicăĭ*, care ese inaintea sămănătorilor cu cofiţa plină, semn priitor după credinţa populară » şi citezĭ

«Purtând cofiţa cu apă rece
Pe aĭ săĭ umerĭ, albĭ rotunjorĭ,
Juna Rodică voioasă trece
Pe lingă juniĭ sămănătorĭ

Eĭ cu grăbire iĭ sar in cale
Zicind «Rodică, floare de crin,
In plin să'ţĭ mearga vrerile tale,
Precum tu dragă ne eşĭ cu plin !

Până la toamnă s'ajungĭ mireasă
Calea să'ţĭ fie numaĭ cu florĭ
Si casa, casă, şi masa, masă,
Si sinul leagăn de pruncuşorĭ!»

Cu griu de aur eĭ o presoară,
Apoĭ cofiţa intreagă-o beu,
Copila ride ş'in cale-ĭ sboară,
Scuturind griul din părul seu »

Cum? va esclama un critic socialist, încruntîndu-se şi scîrşnind din măsele, de la al doilea vers Rodica are umerĭ *albĭ rotunjiorĭ?* Asta a văzut poetul în sărmana ţărancă, chinuită, esploatată, nenorocită victimă a mizerabileĭ societăţĭ burgheze? Dar sub domnia crudă a capitalismuluĭ, o ţărancă nu poate să aibă de cît umerĭ *negri* şi *ascuţiţĭ*, pîrliţĭ de soare şi discarnaţĭ de muncă Pĭelea şi ciolanele, — atît i-a maĭ lăsat doară insaţiabila lăcomie a vampiruluĭ burghez! Ş'apoĭ, moral e să vorbeştĭ într'o poezie de «*umerĭ albĭ, rotunjiorĭ*? Ptiu, ce neruşinare! Dar ascultaţĭ maĭ departe

«*Juna* Rodică *voioasă* trece»

Sărmană Rodică! Tu munceştĭ in ogo-

rul arendaşuluĭ paĭsprezece ceasurĭ pe zi, şi cînd cazĭ pe brîncĭ de osteneală, feciorul boeresc te arde cu gîrbaciul Frumusetea ta se ofileşte de la doĭsprezece anĭ, trupul tăŭ rămîne chircit de muncă, de foame şi de bătăĭ, tu eştĭ bătrînă din leagăn, şi cu toate astea poetul aristocrat (aicĭ cîte-va înjurăturĭ ştiinţifice) prin «prizma luĭ de clasă» te vede încă *jună* şi *voioasă* Eată ce va să zică «mediul social»! Şi ceea ce e maĭ trist şi maĭ revoltător e că *bardul-aristocrat* parcă nicĭ habar n'ar avea că această pretinsă poezie e făcută anume pentru a servi cauza mizerabililor asupritorĭ şi pentru a mentinea în întuneric şi sărăcie clasa muncitoare, clasa proletariatuluĭ agricol Ascultaţĭ numaĭ ce spune bardul Rodicăĭ

«Pină la toamnă s'ajungĭ mireasă,
Calea să'ţĭ fie numaĭ cu florĭ,
Si casa, casă, şi masa, masă,
Si sinul leagăn de *pruncuşorĭ*!»

Cum, poete, va să zică nu'ĭ de ajuns cît a muncit ea, sărmana, ş'a îmbogă-

ţit pe infamul esploatator? Vreĭ să maĭ facă şi *pruncuşorĭ* acum! De ce? Adecă noĭ nu te înţelegem? Vă trebuesc robĭ, stimabililor, vă trebuesc braţe care să vă are moşiile şi să v'adune bogăţiile, ca s'aveţĭ cu ce vă întreţinea luxul şi metresele, şi (aicĭ o macaroană tragică şi revoluţionară, cu puţin tremolo la orhestră)

Şi maĭ la vale

«Cu *griu de aur* eĭ o presoară»

Atît găseşte poetul—pretinsul poet—să ne spună despre *grîŭ*, că era *de aur!* Incolo nimic nimic despre nenorociţiĭ carı aŭ sămănat ş'aŭ secerat acel grîŭ, nimic despre hrana mîncitoruluĭ şi preţul ridicul—dacă n'ar fi jalnic—cu care se plăteşte ziua luĭ de muncă, nimic despre rapacitatea arendaşilor, nimic despre legea tocmelelor agricole Nicĭ un cuvînt generos, nicĭ măcar o aluzie la societatea viitoare, la «steagul roş», la «lumea nouă!» Ce dispreţ pentru bĭetul ţăran, şi ce indolenţă de parazit zacaş şi sătul! Nu, pe ast-fel de poeţĭ nu

putem conta să ne servească la propagarea ideilor noastre,—nu, cu ast-fel de poeziĭ nu înjghĭebăm noĭ «societatea viitoare» ! Şi criticul sfîrşeşte printr'o solemnă invocaţie la «un poet al viitoruluĭ» plin de principiĭ şi de tendinţĭ, — invocaţie care în stil familiar s'ar traduce-aşa

«Tinere Witzling, ia pana ta maiastră şi zugrăveşte-ne *tu* pe adevărata Rodică, pe adevĕrata ţărancă-martiră a organizaţieĭ sociale burgheze Fă-o pipirnicită, neagră, schiloadă, idioată, şi, cu versul tăŭ răsunător ca o trîmbiţă, chiamă mulţimea la ură şi la răsvrătire, — fă, sub puterea cînteculuĭ tăŭ social democrat, să se dărîme ca zidurile Ierihonuluĭ domnia fără de lege a capitaluluĭ, cetatea putredă şi desfrînată a burghezieĭ

Spune, dragă Witzling, în frumoasele tale versurĭ ceea ce ţĭ-a spus la club «prietenul» Şloimescu în energica luĭ proză Sustine cu căldură ideile noastre, pentru ca şi noĭ criticiĭ, la rîndul nostru, să putem susţinea cu aceeaşĭ

căldură că n'a avut ţara romînească poet maĭ nobil şi maĭ genial de cît tine! Sus lira, dragă Witzling, tu eştĭ «reformatorul omenireĭ!»

Asta-ĭ, Domnule, critica literară a social-democraţieĭ romîne. Dacă-ţĭ place!

FANTE DE SEZON

Zece luni pe an e potolit, e zdravin. N'are nimic deosebit nicĭ în îmbrăcăminte, nicĭ în mers, nicĭ în vorbă, nicĭ în căutătură. E om ca toţĭ oamenii. Dar cum s'apropie vara, îl apucă. La început, o nelinişte generală, un fel de nerăbdare amestecată cu melancolie, ceva din neastîmpărul păserilor călătoare cînd le abate de ducă. Ceasuri întregĭ rămîne dus pe gîndurĭ, incapabil de a lucra ceva. Ceasurĭ întregĭ priveşte visător pe la vitrinele cu cravate şi cu «articole de voiaj». Are aerul unuĭ om bolnav, şi mereŭ oftează. Incetul cu 'ncetul melancolia dispare. Figura i se înviorează. S'a hotărît, a rezolvat problema. Momentul plecăriĭ se apropie.

Eată-l în pantofi galbeni, pantaloni azurii, o hăinuţă albă, uşoară, peste o cămaşă de mătase , un şnur cu canafuri, în loc de cravată, o cingătoare lată, neagră, cu dungi albastre, îi înlocueşte cu succes vesta, care 'n momentul de faţă ar avea un îndoit neajuns primo l'ar încălzi, şi, al doilea i-ar ascunde cămaşa , o pălăriuţă moale, cu borduri mici, lăsată puţin pe ceafă, îi dă un aer ştrengăresc E ferches, vesel , umblă ţanţoş şi pare grăbit, se uită mereŭ la ceas Să ştiţi că pleacă deseară Unde-o tuleşte ?

De obiceiŭ fantele nostru, dacă n'are altă «resursă» în afară de bugetul patriei,—îşi alege o staţiune balneară cît se poate mai puţin aristocratică, şi cît se poate mai depărtată de oraşul în care toată lumea-l cunoaşte

Insfîrşit, eată-l răsturnat în birjă, picior peste picior «la gara de nord !» Ce solemnă autoritate în tonul cu care pronunţă aceste vorbe ! Deja, de la gară, e un alt om Hamalii se grămădesc să-l servească, lumea se dă la o parte, cu

oare care respect, dinaintea luĭ, casierul nu se poate împedeca de a'şĭ scoate capul pe ghişeŭ, să vadă cine'ĭ domnul care i-a cerut un bilet pentru

Cu ce aer triumfător stă pe platforma vagonuluĭ, şi cu ce suveran despreţ se uĭtă în momentul plecăriĭ la «nenorociţiĭ» cari rămîn pe peron!

De prisos să spunem că pentru a fi cine-va fante nu e numaĭ de cît nevoe să fie frumos E de-ajuns ca *el* să se creadă frumos In tren, nu are privirĭ amicale de cît pentru giamantanul săŭ, pe care a avut grija să-şĭ pue iniţialele Nu caută să intre 'n vorbă cu nimenĭ Stă grav, şi cugetă la efectul pe care trebue să-l facă gravitatea asta a luĭ asupra spectatorilor Din cînd în cînd, din buzunarul vesteĭ scoate o periuţă cu oglingioară, îşĭ potriveşte mustaţa, sprîncenele, — se examinează cu luare aminte e mulţumit, perfect mulţumit, îşĭ zîmbeşte graţios

A sosit Nedumerire asupra haĭnelor, asupra cravateĭ cu care trebue să'şĭ facă apariţiunea, debutul Jobenul e păstrat

pentru momente serioase, hotărîtoare. La început, cîte-va zile, un aer melancolic, demn însă şi impunător, potrivit la oglindă cu mare meşteşug Păşeşte drept, cu oare-care mîndrie chiar Nu e de loc curios să vadă pe lîngă cine trece E aşa de distras, aşa de visător, că nimic nu poate scăpăra o scînteie de atenţie în căutătura luĭ vagă, de o somnoroasă indiferentă Ştie bine, şiretul, că asupra luĭ sunt aţintite toate privirile, că toţĭ sunt intrigaţĭ să afle cine e, că în toate părţile numai de el e vorba, că nu e o inimă simţitoare care să nu ardă de dorinţa de a face cunoştinţă cu acest personaj misterios Damele, maĭ ales, sunt aşa de romanticoase Băile, aerul, primblarea, lumea străină, frumuseţile natureĭ le predispun la visurĭ şi la poezie

S'a rupt ghiaţa Acum fantele e cunoscut Işĭ are cercul luĭ de «persoane nostime», cu carĭ joacă croquet, vorbeşte franţuzeşte, şi face «promenade» Nu maĭ e visător, e tandru Işĭ are anecdotele, glumele şi vorbele luĭ de spirit pentru tot timpul sezonuluĭ Acum poartă

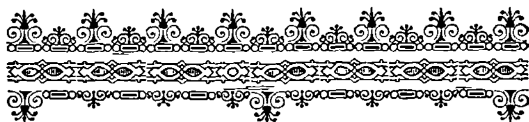
cravate deschise, şi in fie-care dimineată îşi descopere, la oglindă, un noŭ zimbet, cu mult maĭ afurisit, cu mult maĭ gratios de cît cele întrebuintate Dar ceea ce e în adevăr irezistibil la el, e privirea Cînd şĭ-o închide el niţel ochiul sting şi s'o uita fix la o persoană, de sex contrar bine înteles, nu se poate ca persoana în chestie să nu se simtă fascinată Eată de ce fantele nostru niciĭ nu poate trece pe lîngă o femee frumoasă fără să'ĭ arunce cunoscuta luĭ privire, care e un adevărat arcan Maĭ ales cînd s'o şi opri în loc, şi s'o uita după ea lung, pasionat, cu aerul luĭ de cuceritor, apoĭ să ştitĭ că aceleĭ victime nu'ĭ e bine peste cincĭ minute cel mult, o să se plîngă de migrenă Fantele, adevăratul fante de sezon, nu e adoratorul uneĭ singure şi anumite femeĭ Aceasta ar distruge rolul şi chiemarea luĭ de fante El este curtezanul perpetuŭ şi universal Pentru el orĭ ce femee frumoasă este un nou subiect de poezie, de planurĭ, de iluziĭ O cunoaşte, n'o cunoaşte, el o urmăreşte, o învălue în

farmecul privirii lui, o birue cu gîndul —şi dacă ea nu simte, şi nu se turbură, şi nu compătimeşte ce i el de vină? El şi-a făcut datoria

Cînd fantele e candidat de însurătoare, işi închipue că toate fetele se prăpădesc după el, şi marea lui bătae de cap e pentru care din ele să se hotărască Ba încă i se face milă uneori de nenorocitele cari vor trebui să fie sacrificate, abandonate în cele din urmă Cum însă întot-deauna i-e greŭ să ia o hotărîre definitivă, şi sezonul trebue să aibă un sfîrşit, fantele nostru, după ce a schimbat în gînd inelele cu toate domnişoarele cari i-aŭ plăcut, se întoarce la domiciliŭ tot burlac Rămîne la vara viitoare

Şi zece luni povesteşte camarazilor nenumăratele lui aventuri amoroase, pe cari de la o vreme începe şi el să le creadă adevărate

ANTON BACALBASA

şi

«SPIRITUL CRITIC»

Bag seamă, junele Anton a început iar sa se ia în serios Dezolat că nu se ocupă nimeni de el, s'a hotărît să 'şi ia singur însărcinarea de a ne vorbi despre importanta D-sale persoană Era şi timpul

Sînt atîţia ani de cînd acest pasionat adorator al multelor şi marilor sale talente îşi dă toată osteneala, ca să 'şi cîştige un loc în literatura romînă, — şi publicul, ingrat şi nepăsător, îl lasă şi astăzi să scîncească şi să scîrşnească de impacienţă la poarta gloriei

Ce n'a încercat, — ce n'a făcut bietul tînăr ca să se pue în evidentă? Multă vreme a umblat după o polemică cu D-nu Hăsdeŭ Un duel literar c'un

om mare e — fără îndoială — un titlu, şi fiind-că *Bacalbaşa* nu se putea urca până la *Hăsdeŭ*, a crezut că va putea scobori pe Hăsdeŭ la nivelul luĭ Anton

— Marele filolog? dar e un «*plagiator*», e un «*Moralescu*»! Da, am să vă dovedesc că a plagiat, strigă triumfător D-l Bacalbaşa, crezînd că în aceasta a găsit o notă comună între el şi Hăsdeŭ

Şi micul Anton a ţipat, s'a svîrcolit, a insultat, şi tot mic a rămas, — iar marele Hăsdeŭ a tăcut, l'a dispreţuit, şi tot Hăsdeŭ a rămas

Dar e, se vede, ş'un om fără noroc bĭetul Anton! Cîte n'a întreprins, şi toate i-aŭ eşit anapoda A vrut într'un rînd să reformeze omenirea şi «omenirea» încăpăţînată, cu nicĭ un preţ n'a consimţit să se lese A vrut apoĭ să reformeze barem «*literatura*», ş'aicĭ a întîmpinat acelaş refuz Modesta încercare de a intervieva pe D-l Maiorescu a avut aceeaşĭ soartă

Atuncĭ s'a hotărît să se facă celebru prin puterea reclameĭ A ţinut o conferinţă la Ateneŭ A doua zi îşĭ publica

elogiĭ prin «Adevărul» şi se lăuda cu «*mile de cetăţenĭ*» carĭ i-aŭ «*făcut ovaţiĭ entuziaste*» (la Ateneŭ), iar a treia zi afla că *în toată sala Ateneuluĭ*, cu cea maĭ mare bunăvoinţă, *nu pot să 'ncapă de cît 850* de «cetăţenĭ»! Această tristă constatare nu l'a tulburat cîtu'şĭ de puţin A rămas pururea convins că pe el toată lumea îl admiră, că el e foarte simpatic publiculuĭ, şi că nepretuita luĭ persoană exercită un adevărat farmec, o irezistibilă fascinare asupra «miilor de cetăţenĭ» Şi eată-l scriind, *el despre sine*, următoarea caracteristică «*mărturisire*» — monument de îngîmfare şi de bolnavă prezumţiune

«Prin urmare trebue să mă esplic maĭ înde-«lung,—pentru aceia din cititorĭ, carĭ poartă «ceva simpatiĭ «Adevăruluĭ literar»

«*Fac o mărturisire Simpatiile acestea* sunt «*cam numeroase (!) Ele au mers cu mine la* «Moftul Romîn», au plecat *cu mine* (subliniat «in textul original) de acolo, m'au urmat la «volumul *Moş Teacă*, şi *acum se ţin de mine la* «*Adevarul*»

Aceste preţioase rîndurĭ sînt iscălite

de *Anton Bacalbaşa* (în «Adevărul Literar» No 1704)

Eĭ, Domnilor, ce ziceţĭ de acest june plictisit de-atîtea *simpatiĭ*, carĭ se ţin *de el* pretutindenea! Şi ce aere de copil răsfătat îşĭ dă «*simpatiile acestea sint cam numeroase!*» Par'că n'ar fi bucuros Ingratul

Legănat de frumoasa iluziune că toată lumea se prăpădeşte după el, tînărul Anton începu din noŭ să se grozăvească cu *campania luĭ de regenerare a literatureĭ* Deveni răutăcios, agresiv Decreta, trona ca un despot capriţios, vîntura gloriile ca pleava, sfăşiea pe Delavrancea, nimicia pe Coşbuc şi faptul că nu i se răspundea la atacurĭ îl întăria şi maĭ mult în credinţa că el e un Jupiter, de care nimenĭ nu 'ndrăzneşte să se atingă Dar într'o zi i-a venit pofta — pentru a'şĭ completa hecatomba — să nimicească şi pe Doctorul Urechia A fost o zi fatală pentru bĭetul Anton! Doctorul avu cruzimea de a-ĭ spune verde, cine e şi ce e în literatură Anton Bacalbaşa M'eţ îngădui

să nu inzist asupra acesteĭ părţĭ dureroase, asupra acestuĭ capitol, şi trist şi ruşinos, din *marea campanie de regenerare* a celebruluĭ Toni M'eţĭ îngădui să trec repede chiar şi peste faĭmoasa luĭ ispravă din Cişmigiŭ, unde a ştiut să dovedească lumeĭ că el, cînd se găseşte în fruntea a cincĭ-zecĭ de *bravi socialiştĭ*, poate să spună orĭ-ce necuviinţă uneĭ femeĭ

Imprejurările aŭ făcut aşa, că nicĭ eroul, nicĭ partidul socialist, n'aŭ eşit tocmaĭ onoraţĭ din această victorie

Incepeaŭ căldurile Svăpăiatul june s'a dus să se răcorească, în vilegiatură, — iar partidul *a rămas* să plătească «oalele stricate», după cum a zis, într'un moment de sinceritate, D-l Chinezu (Şarcăleanu) Şi multă vreme n'am maĭ auzit nimic despre junele cu «*numeroase simpatiĭ*»

Dar vieaţa curge, şi toate se uĭtă *Tipul* s'a reabilitat

Eată-l iar grav, iată-l iar vorbindu-ne despre nepreţuita D-sale persoană, cu aceeaşĭ autoritate şi îngînfare, de care

ne înşelasem un moment a-l crede vindecat pentru totdeauna De astă dată pare a fi renunţat la rolul luĭ de reformator al omenireĭ Victoriile din Cismigiŭ aŭ rămas ca o pagină glorioasă în istoria vieţiĭ luĭ Vechile-ĭ idealurĭ dorm pentru moment De astă dată 'şĭ-a propus să ne dovedească un singur lucru că el — Anton Bacalbaşa — este adevărata incarnaţie a «*spiritului critic*» la noĭ în ţară

Intr'o serie de «*Scrisorĭ intime*», atît de intime — în cît le şi publică prin «Adevărul» — d-l Anton Bacalbaşa eroul de la Cismigiŭ, ne dă o mulţime de foarte interesante detaliĭ despre persoana D-sale ne spune ce fel de om e D-sa, ce calităţĭ şi temperament are, ce-ĭ place şi ce nu-ĭ place, pentru ce e el *aşa de crud* cu bieţiĭ scriitorĭ romînĭ, şi ne declară — cu o adorabilă modestie — că el are «tortura adevăruluĭ, *pasiunea artistică*» şi pentru asta-ĭ aşa «răŭ» Dar să-l lăsăm pe D-nu să vorbească Maĭ întîĭ cîte-va teoriĭ foarte luminoase, pline

de interes, şi admirabil de bine formulate, asupra «spiritului critic»

Ascultaţi.

«Fără indoială, spiritul critic, *care e o calitate pentru numărul restrîns al celor conştienti, e o nebunie în inteligenta rudimentară a celor ce se slujesc de el numaĭ ca să nu arate că s'au speriat» (?) Acest aşa numit «spirit critic»* nu este in fond *decit o manifestatie a spoielei culturale şi o puternică dovadă despre lipsa de impresionabilitate* Oamenii sinceri, cărora nu li-ĭ ruşine dacă'i veĭ surprinde emoţionaţi in faţa majestăţeĭ arteĭ, se dedau cu tot sufletul lor admiraţiuniĭ *şi pierd une ori orĭ-ce scînteie de discernămînt, orĭ-ce nuanţă de critică* aceştia nu maĭ văd amănuntele, lipsurile meschine, incorectitudinile care reĭes sub microscop, *ci se lasă duşĭ de farmecul eterneĭ frumuseti* ca nişte copiĭ »

Să pĭerzĭ «orĭ-ce scîntee de discernămînt, orĭ-ce nuanţă de critică» şi aşa să te laşĭ dus de «farmecul **eterneĭ frumuseţĭ**», eată ce va să zică să fiĭ în adevăr *«om sincer»* în toată puterea cuvîntuluĭ

Dar apoĭ, acel *«spirit critic»* care e o *calitate* pentru numărul *restrîns* al

celor *conştienţi»* şi care totuşi «nu este în fond de cît o manifestaţie a **spoelei** culturale *şi o puternică dovadă despre lipsa de impresionabilitate!»* O, Antoane, Antoane, tare mi-ai mai fost în teorii!

Continuă, te rog

«*Ştiu bine*, că'n faţa analizei admiratorii aceştia pasionaţi pot trece adese ori de naivi şi de superficiali, ***totuşi prefer pe admiratorii necondiţionatori***, criticilor improvizaţi, cari ne omoară cu «ideile», cu «vederile» şi cu «soluţiile» lor, — ***afară de cazul cînd criticii sînt ei singuri nişte maeştri***, cînd critica este şi ea la înălţimea operei de artă

Cine este incapabil de o emoţie puternică în faţa artei grandioase, nu poate fi nicĭodată *un suflet* mare şi generos, ce se poate *însufleţi* şi de alt ceva afară de propria luĭ personalitate Si vezi, ne omoară ***neadmiratorii***, criticii prin anticipaţie, domnii cari au soluţii înainte de a vedea opera ce va avea să cadă sub viitoarea lor analiză de ***soluţioniştii inamovibili***

Scepticismul în faţa vieţii şi a zbuciumului omenesc este de sigur o calitate, ceĭ înarmaţi cu dînsa dovedesc că înţeleg ce se ascunde adese ori sub această frămîntare, şi natura lor superioară refuză de a se întina şi dînsa în nişte lupte aşa de puţin generoase

Dar scepticismul in fața artei, scepticismul în fața geniului creiator, este cea din urmă decădere, semnul caracteristic al inferiorității și al degenerării

Mă opresc fiind-că te văd zimbind Iți pricep nedomerirea

— *«Dar nu ești tu acela care critici tot, care nu găsești nimic bun, care măcelărești în dreapta și'n stinga par'că Literatura te-ar fi ales călău?»*

Și modestul D-nu Bacalbașa, convins că, in adevăr și'n serios, îi face cine-va această mustrare, își ia numai de cît un aer tragic, și răspunde

«**Vai asa e.** *Ce vrei însă?* Mi se pare că tocmai *admirația* **profunda** *pentru arta adevărată iti impune sarcina asta* Ca să mă înțelegi, ascultă o istorioară,

Aveam de prieten un mare tenor, un om care dacă nu s'ar fi născut pe pămintul acesta unde cresc numai cartofi și deputați, ar fi ajuns *o celebritate universală* Si mi s'a intimplat să'l văd amețit, *adormit și lovindu-se cu mina peste ureche* de cite ori alt cintăreț fredona lingă el și dedea note falșe Avea o groază pentru notele falșe și nimic nu l'ar fi indispus ca măcelărirea unei bucăți muzicale

Cînd aĭ tortura adevăruluĭ, **pasiunea artistica,** — şi pentru asta nu'ĭ nevoie ca tu insuţĭ să fiĭ un producător, ci un simplu admirator, — *notele falşe in artă te fac omul cel maĭ rău din lume*

N'am omorit oamenĭ la drum şi n'aşĭ fi capabil de o crimă, nicĭ chiar in potriva unuĭ puiŭ de găină *Dar omul care rămîne uitit,* **fascinat in faţa artei reale,** *e capabil să incendieze toate monstruozitătile care desonorează vorba «arta» şi care au tocmaĭ pretenţia de a fi «citate» în altarul sfînt »* (Anton Bacalbaşa «Adevărul Literar», No 2052, de luni 5 Decembre 1894)

Sper c'aţĭ înţeles cine-ĭ «omul» acela «uĭtit, fascinat în faţa *arteĭ reale»*! Este însuşĭ subscritorul articoluluĭ, D-l *Anton Bacalbaşa* Dar ceea ce sunt sigur că nu ştiţĭ încă, ş'aţĭ dori să aflaţĭ, este următorul mister Unde-ĭ, în ce operă magistrală şi neperitoare se ascunde *arta* aceea «reală» care-a izbutit să fascineze pe D-l Anton Bacalbaşa ?

S'o căutăm Maĭ întăĭ ştim că avem de a face c'un om care are «tortura adevăruluĭ, pasiunea artistică», şi dovadă că întocmaĭ aşa trebue să fie — e că însuşĭ D-sa ne o afirmă Ştim că

asemenea oamenĭ — severĭ cu toată lumea—sunt severĭ şi cu eĭ, şi cînd se hotărăsc să dea o carte la lumină, apoĭ putem fi sigurĭ că şĭ-aŭ pus acolo toată puterea, tot focul «*pasiuniĭ lor artistice*» Şi nicăirĭ nu putem să vedem maĭ bine cum simt, cum gîndesc, ce vor oameniĭ aceştia de cît în propriile lor opere

D-l A Bacalbaşa a publicat păn'acum două volume «Moş Ţeacă» şi «Din vieaţa militară» De cel dintăĭ nu voiŭ vorbi, — ştie D-l Bacalbaşa pentru ce In cel de-al doilea de sigur autorul a avut intenţia să ne dovedească ce va să zică *a scrie frumos romîneşte* Acest volum este publicat de curind, el este rezultatul «pasiuneĭ artistice» a D-luĭ Bacalbaşa

Să vedem cum înţelege D-sa arta

E noapte, un soldat trage cu puşca Din fuga glonţuluĭ prin întuneric, D-l Bacalbaşa ţine cu orĭ ce preţ să facă o *imagină artistică*, şi zice «*Glonţul* trece *prin noapte* ca o **stafie roşie**»

Eŭ n'am avut încă norocul să văd o

stafie roşie Imĭ închipuĭ înse că în *«viaţa militară»* stafiile—în virtutea mimetizmuluĭ — îmbracă această culoare «protectrice» Decĭ unul din termeniĭ de comparatie mi l'aş putea realiza Ceea ce nu'mĭ pot cu nicĭ un chip fixa în minte este *coloarea roşie* a glontuluĭ care trece *prin noapte*, şi maĭ ales ***forma*** luĭ de stafie Dar aceasta provine de de sigur din cauza ideeĭ greşite pe care mĭ-o făcusem eŭ despre stafie

Să trecem la un alt juvaer

E vorba de un locotenent colonel bătrin care s'a însurat c'o fată tînără Aci D-l Anton Bacalbaşa are ocazie de a face «analiză psihică», şi zice «Avea pentru dînsa *un fel de orbire de* ***tata stingher***, o *evlavie* ş'un *extaz* ca în faţa uneĭ icoane, o iubea cu ***avintul*** *greoiu dar obştesc* pe care îl are ***berbecul*** Regimentuluĭ pentru trupă»

Eată ce va să zică să aĭ în adevăr simţul frumosuluĭ în literatură şi «pasiunea artistică» ! Ce putere de analiză, ce bogăţie de imaginĭ, şi ce gradaţie în tăriea expresiilor «un fel de orbire»,

«o evlavie», «un extaz» și cînd credeam că haĭtĭ, s'a isprăvit, de o dată ne pomenim cu *«avîntul berbeculuĭ»* drept culminație ! Nicĭ Shakespeare n'a găsit așa ceva

O, Domnul Anton Bacalbașa, care șĭ-a propus să *regenereze literatura romînească*, are, vezĭ bine, de ce să fie așa de pretențios și de sever cu bĭețiĭ scriitorĭ D-sa aduce un mod de a gîndi cu totul original, ș'un stil în adevăr sculptural

Eată cîte-va modele, carĭ de sigur «vor face școală» Să le înregistrăm numaĭ, și să le dăm număr de primire

No 1 «Incercaiŭ să-l mîngîiŭ, dacă poate fi vre-o mîngîĭere în fața unuĭ *«cadavru pe care l'aĭ iubit»*.

No 2 «Odată cu soarele care *se culcase* după un deal, toată vieața cazarmeĭ *se potolea*»

No 3 «Ea singură maĭ sprijinea *monumentul copilărieĭ*, *îl insenina, îl acoperea par'că în părul eĭ blond*, *îĭ dădea din strălucirea ochilor eĭ albaștri*»

No 4 «De aci încolo, un *punct ne-*

gru în memorie, ***ca o pĭatră grea peste un mormînt de suvenirurĭ*** Superbă comparaţie, Domnule Bacalbaşa! De alfel se ştie, scriitoriĭ carĭ aŭ «pasiunea artistică» nu pot fi de cît tarĭ în comparaţiĭ Eată încă una

No 5 «o tunică roasă, cîrpită, ***peste care*** *onoarea de caporal stătea* ***cocoţată*** ca un ***sarcazm***» Par'că văd tabloul!

No 6 «Şi, pe cînd el *o idealiza* şi *o plîngea* ***ca pe o rază cufundată în noroiŭ***, ea-ĭ *oferise* un ***loc*** de adăpost, al ***căreĭ*** parfum îl simţia încă» Admirăm, şi trecem înainte cu batista la nas

No 7 «După tată, fiul, mînaţĭ de acelaşĭ *dor* de linişte şi de fericire pe care pămîntul li-l *refuză*!» Ce refuză pămîntul?

No 8 «Aceea-ce auzea acum, era o ***coardă răguşită*** de contraltă de stradă, *ca o flaşnetă în care fie care notă are în acealş timp treĭ sunete*» Şi aşa maĭ departe

Ştiŭ că artiştiĭ sunt egoiştĭ şi nu vor să ne esplice şi nouă, muritorilor de rînd, unele «frumuseţĭ cu cheĭe» carĭ

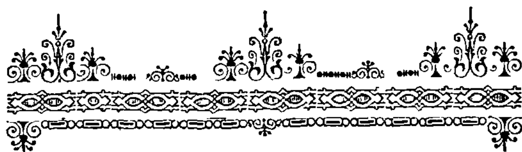
fac parte, probabil, din aşa numitele secrete profesionale, altfel aş întreba pe D-l Anton Bacalbaşa ce-a vrut să'nţeleagă D-sa prin ***sărutarĭ oloage, sughiţare melancolică*** şi alte juvaerurĭ de acestea, cărora noi—neavînd, ca D-sa, «pasiunea artistică» — nu prea ştim să le dăm de căpătăiŭ Dar nu-l întreb, pentru că sunt sigur că n'are să mă lămurească, după cum nicĭ D-l Neculaĭ Petraşcu n'a vrut să'mĭ răspundă, cînd l'am rugat să'mĭ dea şi mie adresa «***rădacinilor de astri***»

Eată cine zice că e *reformatorul literatureĭ romîne*!

Ş'acum, Domnule Anton Bacalbaşa ia-ţĭ «Klapsul» D-tale şi'ncepe Oleo ci-că m'a prăpădit! Auziţĭ oamenĭ bunĭ că nu se zice *sarutărĭ oloage*! Ei, aşĭ, să nu te stricĭ de rîs? «Vlăduţă» critic? Tine-mă, tato, că mor! Apoĭ stimabile, dă'mĭ voe »

Domnule Bacalbaşa, ce va să zică să aĭbă cineva *prea multe simpatiĭ*!

O PRIVIRE GENERALĂ

Eată un an de cînd socialiştiĭ noştri şĭ-aŭ luat hotărîrea de a ne dovedi că, în materie de insulte, de calomniĭ şi de scandale, eĭ sunt «un partid bine organizat» Şi în adevăr aŭ reuşit să ne convingă că, pe acest teren, aŭ şi curaj, şi disciplină, şi spirit de solidaritate

A fost de-ajuns să scriŭ în «Vieaţa» că nu împărtăşesc vederile acelor carĭ propagă arta cu zgardă şi cu ştampilă-sotir şi de-odată m'am pomenit ca într'un vĭespar Toţĭ Şărcăleniĭ, toţĭ Witzlingiĭ, toţĭ Vrajii şi Răsvrajiĭ s'aŭ năpustit asupia mea cu o ură, cu o sete de a mă distruge, care, trebue s'o spunem, e departe de a ne da o idee atrăgătoare

despre bunătăţile şi fericirile viitoareĭ «lumiĭ socialiste» Mĭ-am însemnat într'un caet, zi cu zi, toate atacurile, toate răutăţile, toate insinuările pe carĭ le-aŭ scris pe socoteala mea oamenii aceştia E un dosar îngrozitor Şi creşte, creşte mereŭ Il răsfoesc adesea sunt paginĭ de-o monumentală perversitate, sunt unele articule de-o răutate delirantă, carĭ mă fac să cuget cu milă, ca la nişte oamenĭ în adevăr bolnavĭ, la autoriĭ lor Bieţiĭ socialiştĭ, cît aŭ trebuit să sufere eĭ, pentru ca—ştiind foarte bine că nu'ĭ adevărat să spună că eŭ fac literatură «*pentru parale*», că sunt un linguşitor, şi că «am preferat *pentru hrana zilnică* să bat pragurile puternicilor lumeĭ *cerşînd maĭ bine o slujbuşoară* » («Evenimentul literar» de la 27 Iunie 1894) Şi'n ce penibilă încurcătură i-aş pune pe D-niĭ socialiştĭ, dacă le-aş cere să'mĭ citeze un singur fapt din vieaţa mea în sprijinul acesteĭ triviale şi sfruntate calomniĭ, pe care mereŭ mĭ-aŭ repetat-o în ziarele lor, şi la care nicĭ odată n'am răspuns !

O, dragiĭ meĭ socialiştĭ, dacă de douăzecĭ de anĭ, de cînd muncesc pentru *hrana zilnică*, aş fi preferat să lingușesc, şi *să bat pragurile puternicilor zileĭ*—cum spunețĭ voĭ, fițĭ sigurĭ că mi-aş fi făcut şi eŭ un loc, în țara asta, printre atîția triumfătorĭ!

Şi cîte răutățĭ nu mĭ-aŭ adresat, cîte năsdrăvănii n'aŭ scornit pe socoteala mea în această «campanie» de ură bolnavă, şi de puerilă duşmănie, din care numaĭ *lumină* nu putea să iasă! Ba că sunt «vîndut poliţieĭ», ba că sunt «vîndut colectiviştilor» până şi familiea mea—care n'avea absolut nicĭ un amestec în această «*discuție literară*»—a trebuit să sufere insultele şi trivialitățile acestor faĭmoşĭ reformatorĭ, carĭ mereŭ ne vorbesc de ideal, de sfîntul adevăr, de suprema dreptate,—atîtea cuvinte marĭ şi pline de 'nțeles, de carĭ *eĭ* ceĭ dîntăĭ îşĭ bat joc

Nu, nu cu astfel de arme maloneste se poate cuceri frumoasa lume viitoare Ideile înaintate, ideile marĭ şi generoase cer oamenĭ luminațĭ şi demnĭ carĭ să le

susţie şi să le propage Şi eŭ n'aş vrea să cred că printre socialiştiĭ noştri nu se găsesc şi de aceştia Dar cînd văd că o droaĭe de necunoscuţĭ se ridică, în numele *ideilor socialiste* şi găsesc de cuviintă să mă insulte şi să mă calomnieze, numaĭ pentru că nu consimt să mă plec cu smerenie înaintea academieĭ-sotir, cînd văd că unul dintre şefiĭ autorizaţĭ aĭ partidului îşĭ recrutează din membriĭ clubuluĭ socialist o bandă de bătăuşĭ şi vine să ne atace în Cismigiŭ, tot *în numele ideilor socialiste*, şi cînd nicĭ un glas de «apostol» nu se ridică să protesteze în contra acestuĭ nenorocit «sistem de propagandă», am dreptul să mă întreb înc'o dată *Unde ni's sămănatoriĭ generoaselor cuvinte ?*

FINE

TABLA DE MATERIĬ

—⁂ PREȚUL 2 Leĭ 50 b. ⁂—

București.— Tipografia «Lupta», Al. Lefteriu